

Brussels actieplan armoedebestrijding

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT

2012

*JONGEREN IN TRANSITIE...
VOLWASSENEN IN WORDING*

GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

VLAAMSE
GEMEENS
CHAPSCO
MMISSIE

COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
FRANÇAISE

BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Brussels actieplan armoedebestrijding

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT

2012

*JONGEREN IN TRANSITIE...
VOLWASSENEN IN WORDING*

GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

VLAAMSE
GEMEENS
CHAPSCO
MMISSIE

COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
FRANÇAISE

BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Brusselse armoederapporten

De inhoud van het Brussels armoederapport werd vastgelegd in de ordonnantie “betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” van 20 juli 2006.

Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd belast met de uitwerking ervan.

Deze ordonnantie legt vast dat het armoederapport voortaan om de 2 jaar moet verschijnen en uit 5 delen bestaat: de (jaarlijkse) Welzijnsbarometer, het Thematisch rapport, de Gekruiste blikken (de zogenaamde ‘externe bijdragen’), het Actieplan armoedebestrijding en de Synthese van het rondetafelgesprek. Op basis van deze verschillende katernen van het armoederapport formuleert de Verenigde Vergadering tenslotte aanbevelingen met betrekking tot de strijd tegen de armoede.

De verschillende rapporten zijn beschikbaar op de website van het Observatorium (www.observatbru.be) en worden verspreid op eenvoudig verzoek.

Elk rapport mag worden gekopieerd, mits vermelding van de bron.

Gelieve op volgende wijze naar deze publicatie te verwijzen:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Brussels actieplan armoedebestrijding, Brussels armoederapport 2012, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2012

COLOFON

Dit Brussels actieplan armoedebestrijding is een onderdeel van het Brussels armoederapport 2012 en tevens het politieke luik van het armoederapport.

Het Brussels armoederapport bestaat uit 5 delen:

de Welzijnsbarometer (jaarlijks),

het Thematisch rapport (tweejaarlijks),

de Gekruiste blikken (tweejaarlijks),

het Brussels actieplan armoedebestrijding (tweejaarlijks) en

de Synthese van de rondetafel (tweejaarlijks).

Redactie:

Het Brussels actieplan armoedebestrijding wordt opgesteld door de **permanente interkabinettenwerkgroep armoedebestrijding** die opgericht werd krachtens het "Protocol gesloten tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies inzake het armoedebeleid". Begin 2011 werd de permanente IKW uitgebreid met vertegenwoordigers van de Brusselse OCMW's en de Franse en Vlaamse Gemeenschap. Sinds 2010 functioneert de permanente IKW als werkgroep van de Brusselse Interministeriële Conferentie Sociaal-Gezondheid.

De permanente IKW wordt voorgezeten door de Leden van het Verenigd College van de GGC bevoegd voor bijstand aan personen, en is als volgt samengesteld:

Minister B. Grouwels, vertegenwoordigd door Martine Motteux, Véronique Peters, Kristof D'Exelle;

Minister E. Huytebroeck, vertegenwoordigd door Luc Notredame;

Minister-President C. Picqué, vertegenwoordigd door Eric Luna, Benoît Périlleux;

Minister B. Cerexhe, vertegenwoordigd door Philippe Henry de Generet, Dominique Maun, Paul Clerbaux;

Minister G. Vanhengel, vertegenwoordigd door Ethel Savelkoul;

Staatssecretaris B. De Lille, vertegenwoordigd door Mark Van der Veken;

Staatssecretaris C. Doulkeridis, vertegenwoordigd door Karim Majoros, Isabelle Vanlathem;

Staatssecretaris E. Kir, vertegenwoordigd door Sophie Berlaimont, Mohamed Lahlali;

Voor de Brusselse OCMW's, Conferentie OCMW-Voorzitters en -Secretarissen, vertegenwoordigd door Gert Van Ransbeeck, VSGB Afdeling OCMW, vertegenwoordigd door Christine Dekoninck;

Voor de Vlaamse Gemeenschap, Minister I. Lieten, vertegenwoordigd door Magda De Meyer, Youssef El Boutaibe, Zinab El Jaouhari;

Voor de Franse Gemeenschap, Minister E. Huytbroeck, vertegenwoordigd door Bernard Mathieu, Marie Thonon;

De diensten van het Verenigd College van de GGC, vertegenwoordigd door Brigitte Paternostre, Joëlle Philippot;

Het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door Isabelle Grippa;

De administratie van de COCOF, vertegenwoordigd door Annick Mandane;

De administratie van de VGC, vertegenwoordigd door Mathieu Voets;

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (secretariaat): Gille Feyaerts, Sarah Luyten, Annette Perdaens.

Layout:

Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl: Nathalie da Costa Maya

Depotnummer:

D/2012/9334/30

Voor meer informatie:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Louizalaan 183, 1050 Brussel

Tel: 02/552.01.89

observat@ggc.irisnet.be

www.observatbru.be

Gille Feyaerts

Tel.: 02/552 01 57

gfeyaerts@ggc.irisnet.be

INHOUDSTAFEL

ALGEMENE INLEIDING

Algemeen kader	6
Brussels actieplan armoedebestrijding 2012	6
Samenvattend	8

1e AS: ARMOEDE BESTRIJDEN MET KENNIS VAN ZAKEN

Doelstelling 1.1 De kennis over armoede bij jongvolwassenen vergroten en integreren in het armoedebeleid	10
Doelstelling 1.2 Evalueren van de impact van de tewerkstellingsmaatregelen op de tewerkstelling van Brusselse jongeren die het verst van de arbeidsmarkt staan	11

2e AS: EEN BELEID ONTWIKKELEN DAT GERICHT IS OP JONGVOLWASSENEN

Doelstelling 2.1 De OCMW's ondersteunen in het ontwikkelen van een beleid voor jongvolwassenen	17
Doelstelling 2.2 De strijd tegen voortijdig schoolverlaten versterken	19
Doelstelling 2.3 Het opleidingsaanbod voor de laagst geschoolde werkzoekenden jonger dan 25 jaar versterken	21
Doelstelling 2.4 Eerste beroepservaringen uitbreiden voor de meest kwetsbare jongvolwassenen	25
Doelstelling 2.5 De toegang tot huisvesting voor jongvolwassenen verbeteren	27
Doelstelling 2.6 Bevorderen van de participatie aan socioculturele, sport- en jeugdinitiatieven	30
Doelstelling 2.7 Gezondheidspromotie bij jongvolwassenen ontwikkelen	31

3e AS: EEN COHERENTE AANPAK VAN DE OVERGANG TUSSEN DE ADOLESCENTIE EN DE VOLWASSENHEID ONTWIKKELEN

Doelstelling 3.1 De continuïteit en de afstemming van de begeleiding en de hulpverlening verzekeren	37
Doelstelling 3.2 De transities tussen onderwijs, opleiding en werk analyseren en versterken	41
Doelstelling 3.3 Toegang tot sociale grondrechten bevorderen	44

4e AS: BIJZONDERE AANDACHT BESTEDEN AAN DE MEEST KWETSBARE JONGVOLWASSENEN

Doelstelling 4.1 Alle jongvolwassenen de mogelijkheid bieden om een langzaam proces naar zelfstandigheid door te maken, een proces van leren en experimenteren	47
Doelstelling 4.2 Inzetten op de sterke punten van jongvolwassenen	49
Doelstelling 4.3 De ontwikkeling en het behoud van netwerken stimuleren	50
Doelstelling 4.4 Een aangepaste begeleiding en onthaal- en opvangplaats voor de meest kwetsbare jongvolwassenen ..	52

5e AS: HET BELEID AANPASSEN AAN HET TOENEMEND AANTAL JONGVOLWASSENEN EN HUN SPECIFIEKE BEHOEFTEEN

Doelstelling 5.1 Een jobaanbod ontwikkelen dat aangepast is aan de specifieke kenmerken van het Brussels Gewest en aan het profiel van de jonge werkzoekenden	56
Doelstelling 5.2 Verzekeren van de toegang van jonge ouders tot kwaliteitsvolle kinderopvang, aangepast aan de behoeften	57
Doelstelling 5.3 De strijd tegen de discriminatie opvoeren	59

ALGEMENE INLEIDING

Algemeen kader

De ordonnantie van 20 juli 2006 “betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” legt het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) op “tweejaarlijks een Brussels actieplan armoedebestrijding over te maken aan de Verenigde Vergadering” (artikels 4 en 5). Het Verenigd College kan daartoe, met het akkoord van de Brusselse regering en de Colleges, een overlegplatform organiseren (artikel 5).

Dit werd geconcretiseerd in het afsluiten van het “Protocol tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies inzake het armoedebeleid”^[1] waarin de ondertekenende partijen zich er toe verbinden actief te participeren aan een permanente interkabinettenwerkgroep (IKW) (artikel 2).

De permanente IKW ‘armoedebestrijding’ wordt voorgezeten door de Leden van het Verenigd College van de GGC bevoegd voor Bijstand aan Personen en was in eerste instantie samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Collegeleden van de drie Brusselse gemeenschapscommissies en vertegenwoordigers van de vier Brusselse administraties. Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn staat in voor het secretariaat.

Sinds 2010 functioneert de permanente IKW als werkgroep van de Brusselse Interministeriële Conferentie Sociaal-Gezondheid.

Begin 2011 werd de permanente IKW uitgebreid met vertegenwoordigers van de Brusselse OCMW’s en de Franse en Vlaamse Gemeenschap.

In 2010 stelde de permanente IKW de Beleidsnota armoedebestrijding 2009-2014 en het Brussels actieplan armoedebestrijding 2010 op. Vandaag presenteert de permanente IKW het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012.

[1] Dit samenwerkingsprotocol werd voor een eerste keer afgesloten eind 2007, en werd eind 2009 hernieuwd voor de legislatuur 2009-2014.

Brussels actieplan armoedebestrijding 2012

Op de vergadering van 1 februari 2012 besliste de permanente IKW om het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 te wijden aan armoedebestrijding bij jongvolwassenen.

JONGEREN IN TRANSITIE, VOLWASSENEN IN WORDING

De periode tussen 18 en 25 jaar is een cruciale transitieperiode voor jongeren. De stap naar meerderjarigheid of volwassenheid luidt voor elke jongere een bijzondere periode in, waarin op tal van levensdomeinen belangrijke beslissingen genomen moeten worden en verschillende veranderingen plaatsvinden.

De transitieperiode verloopt echter niet voor iedereen op eenzelfde manier. Waar de meeste jongeren de overgang naar volwassenheid kunnen uitstellen of in verschillende fasen laten verlopen, en hierbij beroep kunnen doen op de hulp en ondersteuning van hun ouders, vriendenkring en/of hun omgeving, verloopt het pad naar volwassenheid een stuk moeilijker voor anderen.

De situatie van de Brusselse jongvolwassenen is zeer bijzonder.

Typisch voor de hedendaagse stedelijke bevolking zijn de jongvolwassenen (vanaf 20 jaar) sterk oververtegenwoordigd in de Brusselse bevolking (t.o.v. het hele land). Hierin spelen migratiebewegingen een bepalende rol, met het Brussels Gewest als ‘aantrekkingspool’ voor jongvolwassenen.

Tegelijk moeten we vaststellen dat een belangrijk deel van de Brusselse jongvolwassenen echter verschillende achterstellingsfactoren cumuleert en geconfronteerd wordt met een verhoogd armoederisico. Zo hebben Brusselse jongeren vaker een laag opleidingsniveau en blijft de jongerenwerkloosheidsgraad verontrustend hoog liggen. Het aantal en het aandeel jongeren dat een inkomen van het OCMW krijgt, neemt toe. Brusselse jongeren geven vaker aan in slechte gezondheid te verkeren dan hun leeftijdsgenoten uit de andere Belgische grote steden.

HOE KWAM DIT PLAN TOT STAND?

De permanente IKW kwam in de loop van 2011 en 2012 13 keer samen. Het Brussels actieplan armoedebestrijding werd goedgekeurd op de bijeenkomsten van 9 oktober 2012 en 23 november 2012.

Inventaris

In eerste instantie stelden alle leden van de permanente IKW een overzicht op van de binnen zijn of haar bevoegdheidsdomein lopende beleidsacties inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen. Deze informatie werd ter beschikking gesteld aan de permanente IKW en verzameld in een inventaris. Deze inventaris geeft een gedetailleerd overzicht van het lopende beleid inzake armoedebestrijding bij Brusselse jongvolwassenen dat gevoerd wordt door de Brusselse Regering, de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies, de Brusselse OCMW's en de Vlaamse en Franse Gemeenschap, inclusief informatie over de financiële middelen die voor de uitvoering van de acties worden ingezet.

Op basis van deze inventaris moeten we echter vaststellen dat het binnen de verschillende beleidsdomeinen, met uitzondering van het tewerkstellingsbeleid en het beleid inzake (beroeps)opleiding, vaak ontbreekt aan een specifieke aandacht en een specifieke benadering voor jongvolwassenen.

De inventaris maakt integraal deel uit van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 en is beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Adviesprocedure

Tezelfdertijd besliste de permanente IKW om een adviesprocedure te organiseren. De verschillende adviesorganen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (verder: Brussels Gewest) en de drie Brusselse Gemeenschapscommissies werden gevraagd om een advies te formuleren voor het opstellen van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012.

De volgende adviesraden en organisaties stuurden een advies door^[2]:

- De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- De Adviesraad Gezondheids- en Welzijnzorg van de GGC (Bureau van de Commissie voor Gezondheidszorg en de Afdeling sociale dienstverlening van de Commissie voor Welzijnzorg);
- Een ruime selectie adviesfora van de VGC: het Lokaal OverlegPlatform secundair onderwijs, de sportraad, ad hoc werkgroep kinderopvang, ad hoc werkgroep buitenschoolse kinderopvang, werkgroep opleiding tot werken, adviesraad gezondheid, adviesraad welzijn, cultuurraad, jeugdraad, advieswerkgroep sociaal-cultureel werk, adviesraad etnisch-culturele minderheden;
- De Conseil Consultatif bruxellois francophone de l'aide aux personnes et de la santé van de COCOF;
- De Gewestelijke Ontwikkelingscommissie;
- De Brusselse OCMW's;
- Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté;
- Het Gemeenschappelijk daklozenfront.

BRUSSELS ACTIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING 2012: DE PRIORITAIRE ASSEN OM ARMOEDE BIJ JONGVOLWASSENEN TE BESTRIJDEN

Op basis van een analyse van de inventaris en de geformuleerde adviezen, stelde de permanente IKW voorliggend Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 op.

Om doeltreffende antwoorden te bieden op de armoede-problematiek bij jongvolwassenen moeten de beschikbare beleidshefbomen optimaal aangewend worden. Er worden in dit kader vandaag al verschillende acties en initiatieven ondernomen. Het is essentieel dat de verschillende overheden de krachten bundelen, en dat het gevoerde beleid geëvalueerd, versterkt en op elkaar afgestemd wordt vanuit een gedeelde beleidsvisie, om de coherentie te versterken en de doeltreffendheid te verhogen.

[2] De integrale adviezen zijn eveneens beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Voorliggend actieplan definieert de krachtlijnen en de strategische assen voor de ontwikkeling, versterking en evaluatie van het beleid inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen in het Brussels Gewest.

Hierbij wordt gestreefd naar een optimale afstemming tussen het beleid van de verschillende overheden die bevoegdheden uitoefenen in het Brussels Gewest: de Brusselse Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies, de lokale overheden (OCMW's) en de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Het omvat zowel bestaande beleidsmaatregelen als nieuwe doelstellingen; het omvat meer bepaald zowel beleidsmaatregelen die vandaag reeds in uitvoering zijn, doelstellingen die gericht zijn op een evaluatie, bijsturing of versterking van bestaand beleid, nieuwe beleidsacties die zich momenteel in een planningsfase bevinden, als doelstellingen die eerder op strategisch niveau geformuleerd zijn en op korte of langere termijn geoperationaliseerd en uitgevoerd moeten worden.

De publicatie van dit actieplan vormt dan ook niet het eindpunt, maar juist het beginpunt van de ontwikkeling van een gecoördineerd, transversaal beleid inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen in het Brussels Gewest op korte, middellange en lange termijn.

GOVERNANCE

De ondertekenende overheden engageren zich om toe te zien op de uitvoering, opvolging en evaluatie van dit actieplan.

De strategische doelstellingen zullen binnen de permanente IKW uitgewerkt worden, in nauw overleg met de betrokken administraties, organisaties en actoren van het terrein. Naast een opvolging binnen de permanente IKW, zal hiervoor een overlegplatform opgericht worden met de verschillende betrokken actoren (zie voortgangsrapport).

Zesmaandelijks zal een stand van zaken voorgelegd worden aan de Interministeriële Conferentie Sociaal-Gezondheid. Een regelmatige opvolging en evaluatie moet het mogelijk maken om het actieplan daar waar nodig tijdig bij te sturen. In 2014 zal een voortgangsrapport voorgelegd worden aan de Verenigde Vergadering van de GGC.

Samenvattend

Voor u ligt het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012. De permanente interkabinettenwerkgroep besliste om dit actieplan te wijden aan armoedebestrijding bij jongvolwassenen.

Het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 bestaat uit twee luiken:

(1) **Een inventaris** met een gedetailleerd overzicht van het lopende beleid inzake armoedebestrijding bij Brusselse jongvolwassenen dat gevoerd wordt door de Brusselse Regering, de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies, de Brusselse OCMW's en de Vlaamse en Franse Gemeenschap, inclusief informatie over de financiële middelen die voor de uitvoering van de acties worden ingezet.

Deze inventaris maakt integraal deel uit van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 en is beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn. Ook de adviezen die door de Brusselse adviesraden en de Brusselse OCMW's geformuleerd werden in het kader van de opmaak van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 zijn integraal beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

(2) **Het voorliggend actieplan** dat de krachtlijnen en strategische assen definieert voor de ontwikkeling, versterking en evaluatie van het beleid inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen in het Brussels Gewest op korte, middellange en lange termijn.

1^e AS: ARMOEDE BESTRIJDEN MET KENNIS VAN ZAKEN

Een doeltreffend armoedebeleid handelt met kennis van zaken.

In het kader van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 moet geïnvesteerd worden in het verzamelen en analyseren van informatie over armoede bij jongvolwassenen. Om te komen tot een globale visie over armoede bij jongvolwassenen is het noodzakelijk om verschillende vormen van informatie te integreren, zowel van kwantitatieve als kwalitatieve aard.

Deze opgebouwde kennis en expertise moet vervolgens optimaal geïntegreerd worden in het beleidsproces.

De evaluatie van het beleid vormt een tweede fundamenteel element.

Er worden in het Brussels Gewest reeds verschillende initiatieven genomen die zich specifiek richten op jongvolwassenen. Vooral de moeilijkheden die Brusselse jongeren ondervinden om zich in te schakelen op arbeidsmarkt, hebben de Brusselse overheden reeds aangezet tot het nemen van verschillende beleidsmaatregelen.

De evaluatie van deze maatregelen vormt dan ook een eerste prioriteit voor het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012. Hierbij moet niet alleen nagegaan worden in hoeverre een maatregel of actie de eigen doelstelling (of de eerste doelstelling die vooropgesteld werd) bereikt, maar ook in welke mate en op welke manier bijgedragen wordt tot de strijd tegen de armoede.

De impact van beleid op armoede evalueren komt dan bijvoorbeeld neer op de vraag in hoeverre een maatregel preventief optreedt in de strijd tegen armoede, of in hoeverre ook de meest kwetsbare bevolking wordt bereikt en doeltreffende antwoorden geboden worden aan situaties van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

De bestaande evaluatiemethoden en -criteria laten niet altijd toe een antwoord te formuleren op deze vraag; om de impact van het beleid op armoede te evalueren is het immers noodzakelijk een aangepast evaluatiekader te ontwikkelen (zie voortgangsrapport). Hierin moet er naast criteria zoals doeltreffendheid, effectiviteit, adequaatheid of duurzaamheid, ook een criterium van gelijkheid geïntegreerd worden. Hierbij moet meer bepaald de pertinentie van een maatregel geëvalueerd worden in situaties van bijzondere kwetsbaarheid.

DOELSTELLING 1.1

De kennis over armoede bij jongvolwassenen vergroten en integreren in het armoedebeleid

Thematisch luik van het Brussels armoederapport 2012: armoede bij jongvolwassenen

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, B. Grouwels en E. Huytebroeck, Leden van het Verenigd College bevoegd voor Bijstand aan personen

De inhoud en de timing van het Brussels armoederapport werd vastgelegd door de ordonnantie van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 20 juli 2006. Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd belast met de uitwerking van het armoederapport. Het Brussels armoederapport verschijnt tweemaal per jaar en bestaat uit 5 delen, waaronder een Thematisch rapport. Het onderwerp van het Thematisch rapport wordt vastgelegd door het Verenigd College van de GGC. Voor het Thematisch rapport 2012 werd gekozen voor armoede bij jongvolwassenen.

Budget: werkingskosten Observatorium voor Gezondheid en Welzijn

Voor het Thematisch rapport 2012, onderdeel van het tweemaal per jaar Brussels armoederapport, vroeg het Verenigd College van de GGC dieper in te gaan op de armoede-problematiek bij Brusselse jongvolwassenen.

Bij het opstellen van het thematisch rapport wordt telkens gestreefd naar een optimale participatie van personen die persoonlijk of professioneel betrokken zijn in armoede-situaties^[3]. Aan de hand van gesprekken met sleutelfiguren en actoren van het werkveld en focusgroepen met mensen in armoede wordt zoveel mogelijk getracht het woord te geven aan de rechtstreeks betrokkenen.

Het Thematisch rapport 2012 moet bijdragen tot een beter begrip van de mechanismen die Brusselse jongvolwassenen kwetsbaar maken in hun transitieperiode van adolescentie naar volwassenheid, en sommige onder hen in armoede doen belanden. Hierbij zullen de verschillende dimensies van de armoedeproblematiek aan bod komen zoals tewerkstelling, scholing en vorming, maar ook huisvesting, familiale situatie, gezondheid, toegang tot cultuur, enzovoort.

Bijzondere aandacht zal gaan naar de hefboomen die jongeren aanwenden: de focus ligt niet enkel op de problemen en moeilijkheden die de overgang naar volwassenheid met zich meebrengt, maar ook op de succesfactoren en goede praktijken die bestaan in Brussel en die gevaloriseerd zouden kunnen worden.

Het Thematisch rapport 2012 zal zowel een kwantitatief als kwalitatief luik bevatten.

- In het kwantitatief luik wordt cijfermateriaal vanuit verschillende bronnen verzameld en geanalyseerd om de situatie van Brusselse jongeren in de transitieperiode naar volwassenheid beter in kaart te brengen.
- Het kwalitatief luik krijgt vorm op basis van gesprekken met sleutelfiguren en actoren uit het werkveld. Door middel van collectieve groeps gesprekken (die tot stand komen met hulp van diensten die met jongeren werken) worden ook de Brusselse jongeren zelf aan het woord gelaten en krijgen ze de kans om hun ervaringen en expertise te delen.
- Actie-onderzoek "Meerderjarigheid, een te duchten overgang" (zie doelstelling 3.1.4)

[3] Artikels 4 en 8 van de Ordonnantie van 20 juli 2006 betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

DOELSTELLING 1.2

Evalueren van de impact van de tewerkstellingsmaatregelen op de tewerkstelling van Brusselse jongeren die het verst van de arbeidsmarkt staan

Geconfronteerd met de uitdaging van de (niet-)inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt zijn binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door de overheden (gewestelijk, gemeenschappen, gemeenschapscommissies, lokale besturen,...) heel wat specifieke maatregelen getroffen om de tewerkstelling van jongvolwassenen te verbeteren. Het Plan voor de tewerkstelling van jongeren^[4], dat op 29 januari 2008 werd aangenomen door de Brusselse Regering en de sociale partners, omvat een aantal acties die ontwikkeld zijn in het Brussels Gewest en nieuwe maatregelen voor jongerentewerkstelling. Hiernaast spelen ook de OCMW's een essentiële rol in de socio-professionele inschakeling van jongeren.

Het evalueren van de impact van deze tewerkstellingsmaatregelen op de tewerkstelling van Brusselse jongeren die het verst van de arbeidsmarkt staan (zie 1.2.2) is de doelstelling van het actieplan armoedebestrijding 2012.

1.2.1 OVERZICHT VAN DE TEWERKSTELLINGSMAATREGELEN VOOR JONGEREN

Hieronder vindt u een beknopte beschrijving van de belangrijkste maatregelen uit dit actieplan, inclusief de toegekende budgetten voor 2012. In de inventaris vindt u een uitgebreidere beschrijving, samen met een eerste kwantitatieve analyse van het profiel van de begunstigden van de verschillende acties.

Constructie van het Beroepsproject (CBP)

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

Het Contract voor Beroepsproject beoogt de systematische begeleiding van werkzoekende schoolverlaters. De intensiteit varieert naargelang de scholingsgraad van de jongere.

Budget 2010: € 42 873 000

Budget 2011: € 46 043 000

Budget 2012: € 50 659 000

Het budget voor het CBP is inbegrepen in het bedrag van de algemene werkingsubsidie die Actiris van het Gewest krijgt.

Individuele beroepsopleiding in de onderneming (IBO)

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

De individuele beroepsopleiding in de onderneming heeft als doel om de aanwerving van werkzoekenden te bevorderen door hen de nodige opleiding aan te bieden zodat zij aan het gevraagde beroepsprofiel beantwoorden en door de aanwervingskost voor de onderneming te verminderen.

Budget: Actiris (personeelskosten van de dienst IBO), BXL-Formation (personeelskosten van de dienst), RVA (activering van de uitkeringen), Werkgever (premie)

Startbaanovereenkomst in de globale federale maatschappelijke projecten

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

Op basis van het Samenwerkingsakkoord tussen de Staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (25 oktober 2000) en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (17 april 2001) zijn sommige werkgevers op wie een globaal federaal project van toepassing is (instellingen van openbaar nut, OCMW's, sommige vzw's, sommige ministeries en gemeentebesturen) verplicht om jongeren tewerk te stellen op basis van de criteria die in het kader van deze maatregel en de maatschappelijke noden werden gesloten.

Het aangegeven budget is dat van Actiris (initieel budget + transfers)

Budget 2010: € 2 200 000

Budget 2011: € 2 200 000

Budget 2012: € 2 200 000

Startbaanovereenkomst (SBO) "vormende beroepservaring" bij Brusselse instellingen van openbaar nut (ION)

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

Dit tewerkstellingsprogramma biedt jonge werkzoekenden uit kwetsbare bevolkingsgroepen een baan gekoppeld aan een verplichte beroepsopleiding in verschillende gewestelijke instellingen van openbaar nut. Deze baan biedt de kans om een beroep te leren of vaardigheden te verwerven die hen zullen helpen bij het vinden van werk en bij hun maatschappelijke integratie.

Actiris betaalt de ION's het brutoloon en de patronale sociale bijdragen en dit gedurende de looptijd van de overeenkomst.

Budget 2010: € 5 213 000

Budget 2011: € 6 620 000

Budget 2012: € 6 280 000

[4] http://www.esr.irisnet.be/site13/plone/besoc/documents/2.%20Actieplan_jongeren.pdf

Doorstromingsprogramma's

BHG, B. Cereche, Minister van werk

De doorstromingsprogramma's (DSP) hebben als doel bepaalde zeer kwetsbare categorieën van werkzoekenden de kans te bieden hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren door knowhow en beroepservaring te verwerven, gepaard aan begeleiding op het terrein en een beroepsopleiding. Deze programma's verlagen dus de drempel naar een klassieke arbeidsovereenkomst. De werknemers worden ingezet voor activiteiten met maatschappelijk nut, die beantwoorden aan collectieve maatschappelijke behoeften waarop het reguliere arbeidscircuit onvoldoende inspeelt.

De Federale Staat betaalt, via de RVA of het OCMW, een deel van het nettoloon, de zogenaamde integratie-uitkering. Via het Activaplan vermindert de Federale Overheid eveneens de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid (€ 400 of 1000 per trimester). Het Gewest kent via Actiris een gewestelijke premie toe waarvan het bedrag minstens dat van de federale tussenkomst evenaart.

Werkingsbudget aan Actiris voor het Doorstromingsprogramma:

Gewestelijk budget 2010: € 6 354 000

Gewestelijk budget 2011: € 9 774 000

Gewestelijk budget 2012: € 9 774 000

Doorstromingsprogramma's en werkervaringsprojecten

VGC, G. Vanhengel, Collegelid bevoegd voor Onderwijs en Vorming

De VGC ondersteunt de doorstromingsprogramma's, enerzijds door de cofinanciering van 60 DSP-contracten, anderzijds door het versterken van werkervaringsprojecten op vlak van instroom, uitstroom naar de arbeidsmarkt, opleiding, taalbeleid, en partnerschappen, specifiek in de sectoren bouw, zorg en horeca (cfr. stedenfondsprogramma 2008-2013).

Cofinanciering VGC DSP-projecten en ondersteuning werkervaringsprojecten:

2010: € 500.000

2011: € 518.000

2012: € 580.000

Sport (opleidingsproject Buurtsportanimator) via DSP & artikel 60 § 7 van de Organieke OCMW-wet (1976)

VGC B. De Lille, Collegelid bevoegd voor Cultuur, Jeugd en Sport

Met het opleiding- en werkervaringsproject "buurtsportanimatoren" zet het VGC sportbeleid in op laaggeschoolde, langdurig werkloze jongvolwassenen die we gedurende 1 à 2 jaar opleiden tot sportanimator. Hierbij worden zij ondersteund en omkaderd door een team van 2 pedagogen, een instructrice sportanimatie en door 1 van de 4 wijkverantwoordelijken van de vzw Buurtsport Brussel.

Meer details met betrekking tot de doelstellingen van deze actie vindt u in de inventaris.

Budget 2011: € 209 000 Stedenfondsmiddelen voor 8 DSP plaatsen (aangevuld met art. 60 OCMW)

Sociaal uitzendkantoor

BHG, B. Cereche, Minister van werk

Een sociaal uitzendkantoor voorziet in sociale begeleiding voor laaggeschoolde jongeren (die hoogstens een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs hebben) tussen 16 en 30 jaar en leidt hen via uitzendarbeid naar een eerste werkervaring en integratie op de arbeidsmarkt.

Budget 2011: € 330 000

Budget 2012: € 450 000 (€ 150 000 voor elk kantoor)

JEEP et JUMP

BHG, B. Cereche, Minister van werk,
VGC, G. Vanhengel, Collegelid bevoegd voor onderwijs en werk,
Communauté française

De projecten JEEP en JUMP willen proactief inspelen op mogelijke socioprofessionele uitsluiting door jongeren uit het laatste jaar van het secundair onderwijs van de Franse Gemeenschap, ongeacht het net of de richting, of jongeren uit de derde graad van het Nederlandstalig onderwijs (met prioriteit voor TSO/BS/KSO en BuSO) een beter inzicht te geven in het actieve leven. Door een opleidings- en sensibiliseringsprogramma voor de verschillende aspecten van het beroepsleven dragen deze twee projecten bij tot het maturiteitsproces omtrent de beroepskeuze en de verspreiding van informatie over de verplichtingen na hun studies, hulp die ze kunnen krijgen bij werk zoeken (ACTIRIS, Werkwinkels...). Een snelle aansluiting school-werk is immers cruciaal voor jongeren die geen hogere studies volgen. Het tijdig verstrekken van informatie kan een bijdrage leveren tot het voorkomen van langdurige werkloosheid en de daarbij horende armoedespiraal. Aan Nederlandstalige kant gaat in 2012 bijkomende aandacht naar de organisatie van bedrijfsbezoeken en aan infoverstreking over studentenjobs.

Budget 2011: JEEP: € 390 808 (zijnde € 246 408 van Actiris en € 144 400 van Communauté française)

JUMP: € 124 030,20 (€ 74 308,70 van Actiris en € 49 721,50 van VGC)

Budget 2012: JEEP: € 255.519,65 van Actiris

JUMP: € 77.056,61 van Actiris en
€ 49.721,50 van VGC

De interface Tewerkstelling-Opleiding verbeteren: de Beroepenreferentiecentra

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

De Beroepenreferentiecentra beogen een verbetering van de interface Tewerkstelling-Opleiding op basis van de vastgestelde ontoereikendheid tussen het aanbod van en de vraag naar jobs en de problematiek van de jongerenwerkloosheid.

De doelstellingen van de Beroepenreferentiecentra zijn de volgende:

- in één ruimte performante opleidingsinstrumenten ter beschikking stellen;
- basisopleidingen voor jongeren (technische en beroepsonderwijs), alternerend leren en werken, voortgezette opleidingen voor werknemers, opleidingen voor instructeurs en de omkadering en opleiding van mentors in de onderneming organiseren;
- de beroepsbekwaamheid testen (screenings), beroepsopleidingen voor werkzoekenden organiseren en bijdragen tot hun beroepsinschakeling;
- de bekwaamheden van de werkzoekenden en de werknemers valideren;
- de evolutie van de beroepen, de kwalificaties en onderzoek en innovatie observeren en nieuwe opleidingsprogramma's aangepast aan de technologische evolutie van de productieprocessen van goederen en diensten ontwikkelen.

Investeringsubsidies aan Actiris voor cofinancieringen van de referentiecentra

Budget 2010: € 2.029.997

Budget 2011: € 2 530 000

Budget 2012: € 2 800 000

Het aanleren van talen stimuleren: Taalcheques

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

De taalcheque 'Job' heeft tot doel werkzoekenden in staat te stellen sneller een baan te vinden waarvoor hun niveau van talenkennis ontoereikend is. Actiris verbindt zich tot de integrale betaling van een taalopleiding in geval van aanwerving.

Het taalcheque Beroepsproject heeft tot doel werkzoekenden met een contract voor een beroepsproject voor een "zelfstandige zoektocht naar werk" te laten genieten van taalcheques die speciaal aangepast zijn ter voorbereiding op aanwervingsgesprekken

Budget om de uitgaven van de taalcheques, maar ook van de opleidingscheques en de ICT-cheques te dekken

Budget 2011: € 8 500 000

Budget 2012: € 8 700 000

Taallessen Nederlands voor volwassenen

Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse Gemeenschapscommissie

Vanuit de Vlaamse gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt sterk ingezet op het aanbieden van taallessen Nederlands voor volwassenen. Het Huis van het Nederlands is daarin de draaispil, die enerzijds cursisten doorverwijst naar een aangepast aanbod (niveau, plaats, tijdstip...), anderzijds heel wat initiatieven neemt om het Nederlands taallessen- en taal oefenaanbod in Brussel te stimuleren. In het schooljaar 2011-2012 richtten meer dan 18.000 Brusselaars zich tot het Huis van het Nederlands om zich in te schrijven voor een cursus NT2 of een Nederlands taaltraject op maat.

Input VGC 2012: € 338 000

Input Vlaanderen 2012 voor gratis taallessen Nederlands voor Brusselaars: € 663 000

Ook de OCMW's spelen een essentiële rol in de de socio-professionele inschakeling van jongeren.

De wet van 26 mei 2002 betreffende het Recht op Maatschappelijke Integratie heeft de filosofie van de steun van de OCMW's aan behoeftigen wezenlijk veranderd. Zo achtte de wetgever dat, om in menselijke waardigheid te kunnen leven, "iedereen zijn plaats in onze samenleving moet kunnen vinden, op een solidaire manier bijdragen tot haar ontwikkeling en een recht op persoonlijke emancipatie kunnen laten gelden". In lijn met deze filosofie ligt de doelstelling in het bevorderen, in de mate van het mogelijke, van de integratie via tewerkstelling, in het bijzonder voor wat jongeren betreft.

De OCMW's beschikken over meerdere instrumenten om de socio-professionele inschakeling van (equivalent) leefloon-gerechtigden te bevorderen, zoals artikel 60 en artikel 61.

De maatregel 'artikel 60' verwijst naar artikel 60 § 7 van de Organieke OCMW-wet (1976), die de OCMW's toelaat personen onder een arbeidscontract aan te nemen teneinde de werkervaring van de betrokkene te bevorderen en/of het volledig voordeel van bepaalde sociale uitkeringen te bekomen (werkloosheidsuitkering). Het OCMW is in dit geval altijd de juridische werkgever; het centrum kan de persoon in zijn eigen diensten tewerkstellen of ter beschikking stellen van een derde werkgever. Over het algemeen gaat dit type aanwerving gepaard met een specifieke omkadering door de dienst SPI van het OCMW. Bij een tewerkstelling met toepassing van artikel 61 werkt het OCMW samen met een derde werkgever voor het realiseren van zijn tewerkstellingsopdracht.

1.2.2 EVALUEREN VAN DE IMPACT VAN DE TEWERKSTELLINGSMAATREGELEN OP DE TEWERKSTELLING VAN BRUSSELSE JONGEREN DIE HET VERST VAN DE ARBEIDSMARKT STAAN

Evalueren van de impact van de tewerkstellingsmaatregelen op de socio-professionele inschakeling van Brusselse jongeren die het verst van de arbeidsmarkt staan

Permanente interkabinettenwerkgroep 'armoedebestrijding'

De permanente IKW zal voorstellen formuleren aan de beleidsmakers met betrekking tot de evaluatie van de maatregelen op het vlak van professionele inschakeling.

Het conceptueel kader voor deze evaluatie zal ontwikkeld worden door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn in opdracht van de permanente interkabinettenwerkgroep (conform doelstelling van het voortgangsrapport 2012)

Na identificatie van de succesfactoren voor een positieve impact op armoede, zullen deze elementen verder versterkt worden binnen het tewerkstellingsbeleid.

Men moet in de eerste plaats de verschillende initiatieven onderschrijven die de laatste jaren ondernomen werden op het vlak van kennisverzameling over tewerkstelling en werkloosheid in het Brussels Gewest (statistische en thematische analyses van het Observatorium voor de Werkgelegenheid, de jaarlijkse inventaris van de tewerkstellingsmaatregelen opgesteld door hetzelfde Observatorium, de Wijkmonitoring en de Conjunctuurbarometer van het Brussels Instituut voor Statistiek en analyse (BISA), de adviezen van de ESR en de CCFEE, het toenemend aantal universitaire studies,...).

In het verkennend onderzoek 'Cadre d'analyse et d'évaluation de l'action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l'enseignement et l'emploi' van het Centre d'études sociologiques des FUSL en l'Agence Alter asbl, in opdracht van de Commission consultative Formation Emploi Enseignement (CCFEE)^[5], wordt er op gewezen dat "het samenbrengen van kennis over en een vergelijking en evaluatie van de verschillende voorzieningen bemoeilijkt wordt door de verschillende criteria voor evaluatie en categorieën voor analyse en de uiteenlopende methodologische benaderingen [die in de onderzoeken

gehanteerd worden]". Er wordt voorts op gewezen dat de verschillende bestaande (kennis)bronnen "in de eerste plaats een momentopname van de Brusselse situatie en de vaststelling van de voornaamste tendensen mogelijk maken; zij laten daarentegen niet toe om de specifieke impact van het overheidsbeleid op de transitietrajecten van jongeren te evalueren".

Hetzelfde onderzoek werkte reeds een conceptueel model uit dat het mogelijk maakt om het overheidsbeleid inzake de transitie van jongeren naar werk te inventariseren, analyseren en evalueren. Verder werd een analysetabel en evaluatiecriteria uitgewerkt.

Op basis hiervan moet een aangepast evaluatiekader ontwikkeld worden dat het mogelijk maakt de impact van het tewerkstellingsbeleid op armoede te evalueren. Hierin moet naast criteria als de doeltreffendheid, de effectiviteit, de adequaatheid of duurzaamheid, ook een criterium van gelijkheid geïntegreerd worden. Het komt er inderdaad niet alleen op aan om na te gaan in hoeverre een maatregel of actie de eigen specifieke doelstelling (of de eerste doelstelling die vooropgesteld werd) bereikt, maar ook in welke mate en op welke manier bijgedragen wordt tot het bestrijden van armoede. Het betreft een evaluatie van de mate waarin het tewerkstellingsbeleid in het algemeen, en de verschillende maatregelen afzonderlijk, doeltreffend zijn voor de meest kwetsbare jongvolwassenen, die het verst verwijderd zijn van de arbeidsmarkt. Een van de punten die hierbij duidelijk aan bod moet komen, betreft de best mogelijke articulatie tussen de verschillende bestaande instrumenten en maatregelen op het vlak van tewerkstelling, ten voordele van de meest kwetsbaren.

De permanente IKW zal voorstellen formuleren aan de beleidsmakers met betrekking tot de evaluatie van de impact van het tewerkstellingsbeleid op de professionele inschakeling van Brusselse jongeren, met een bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare jongeren.

[5] Commission Consultative Formation, Emploi, Enseignement (CCFEE), "Cadre d'analyse et d'évaluation de l'action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l'enseignement et l'emploi", sous la direction du professeur Abraham Franssen (CES - FUSL), en partenariat avec l'Agence Alter et en collaboration avec le Secrétariat de la CCFEE, Bruxelles, 2009.

2e AS: EEN BELEID ONTWIKKELEN DAT GERICHT IS OP JONGVOLWASSENEN

De situatie van de Brusselse jongvolwassenen is zeer bijzonder: in vergelijking met de rest van het land zijn ze, net als de jonge kinderen, oververtegenwoordigd in de Brusselse bevolking, maar ze worden geconfronteerd met verontrustende sociale ongelijkheden.

De jonge leeftijdsstructuur van de Brusselse bevolking, en de toenemende verjonging, biedt belangrijke kansen en opportuniteiten voor het Brussels Gewest. Een belangrijk deel van de Brusselse jongvolwassenen cumuleert echter verschillende achterstellingsfactoren en wordt geconfronteerd met een verhoogd armoederisico. Heel wat jongeren hebben het vandaag steeds moeilijker om zich duurzaam in te schakelen op de arbeidsmarkt en een stabiel sociaal-economisch statuut te verwerven. De werkloosheidsgraad loopt erg hoog op: een derde van de jongvolwassenen die zich aanbieden op de arbeidsmarkt blijven werkloos. In de wijken van de arme sikkels loopt de jongerenwerkloosheidsgraad op tot boven de 40 %, in sommige wijken zelfs tot 50 %. Ten opzichte van de rest van het land, kampen Brusselse jongeren vaker met een laag opleidingsniveau: één jongen op vijf en één meisje op zes verlaat de school zonder diploma hoger secundair onderwijs. Het aantal en het aandeel jongeren tussen 18-24 jaar dat een inkomen van het OCMW krijgt, neemt toe. Begin 2011 ging het om 9 % van de jongvolwassenen. We zien tenslotte dat Brusselse jongeren vaker aangeven in slechte gezondheid te verkeren dan hun leeftijdsgenoten uit de andere Belgische grote steden.

Een aantal adviesraden wijst er terecht op dat de oorzaken van een aantal van de problemen waarmee jongvolwassenen vandaag geconfronteerd worden hun wortels reeds op veel jongere leeftijd vinden, vanaf de jongste kindertijd. Zo stellen verschillende OCMW's vast dat de jongvolwassenen die vandaag bij hen komen aankloppen reeds vanaf hun eerste levensjaren in moeilijke sociaal-economische omstandigheden leven, wat vaak *"synoniem is met een onzeker bestaan dat wordt gekenmerkt door een gebrek aan zelfvertrouwen, maatschappelijke aanpassing en toekomstperspectieven"*.

Een doeltreffend armoedebeleid moet inderdaad zo vroeg mogelijk optreden om de vicieuze cirkel van armoede en

sociale uitsluiting te doorbreken. Een van de strategieën om kinderarmoede te bestrijden, naast 'rechtstreekse' investeringen in het kind en zijn ontwikkeling, ligt echter duidelijk in het verbeteren van de omstandigheden waarin deze kinderen opgroeien. Hierbij moet een specifieke aandacht gaan naar de jongvolwassenen als (aanstaande) jonge ouders. Voorbereiding op het ouderschap en het volwassen leven kan zo voorkomen dat een nieuwe generatie kinderen in armoede zal opgroeien.^[6]

Het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 moet dan ook doeltreffende antwoorden formuleren op de situaties van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting waarmee een belangrijk deel van de Brusselse jongvolwassenen vandaag geconfronteerd worden.

Kwaliteitsvolle en stabiele tewerkstelling met een volwaardig inkomen blijft een van de beste beschermingen vormen tegen armoede. Voor jongvolwassenen vormt het een van de sleutels tot financiële en sociale zelfstandigheid. De moeilijke inschakeling van Brusselse jongvolwassenen op de arbeidsmarkt vormt dan ook een van de grootste uitdagingen en maakt een specifieke aandacht voor de Brusselse jongvolwassenen binnen het tewerkstellingsbeleid onmisbaar.

Uit de inventaris blijkt dat er op het domein van tewerkstelling en (beroeps)opleiding specifieke beleidsmaatregelen genomen worden voor jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar. Gezien de enorme uitdagingen en de bijzondere moeilijkheden waarmee Brusselse jongvolwassenen geconfronteerd worden is het essentieel dat deze maatregelen die specifiek gericht zijn op jongvolwassenen geëvalueerd (zie 1.2.2) en versterkt worden.

De OCMW's benadrukken dat meer en meer werkzoekende jongvolwassenen niet onmiddellijk inschakelbaar zijn op de arbeidsmarkt en dat om verscheidene redenen die zich vaak opstapelen: problemen op het vlak van het aanleren van

[6] Eeman, L., Nicaise, I. Verslag studio kinderarmoede, 2012. Studio georganiseerd in opdracht van Vlaams minister voor armoedebestrijding Ingrid Lieten in het kader van het Vlaams Actieprogramma Kinderarmoede.

talen of alfabetisering, ontbreken van kwalificaties en van beroepservaring. Naast het feit dat het werk aantrekkelijk gemaakt moet worden, moet er voorafgaand gewerkt worden aan het versterken van het aantal plaatsen in alfabetisering- en taalcursussen en het aanpassen van de projecten in het deeltijds leren en werken.

De OCMW's doen dus de aanbeveling om de voorzieningen voor professionele inschakeling te versterken voor jongeren en meer in het bijzonder voor de jongeren die verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn. Hiervoor moeten de steunmaatregelen op het vlak van tewerkstelling versterkt worden maar ook korte voorzieningen opgezet worden die het mogelijk maken een eerste beroepservaring op te doen die gevaloriseerd kan worden op de arbeidsmarkt.

De moeilijkheden waarmee Brusselse jongvolwassenen geconfronteerd worden beperken zich echter niet enkel tot een moeilijke inschakeling op de arbeidsmarkt. Huisvesting, gezondheid of de familiale situatie, maar ook cultuur, sport en vrije tijd spelen evenzeer een essentiële rol in de maatschappelijke integratie van jongvolwassenen.

De Economische en Sociale Raad van het BHG stelt dan ook dat *“de moeilijkheden waarmee Brusselse jongeren geconfronteerd worden in de overgang naar volwassenheid [...] gaan veel verder dan de tewerkstellings sfeer, gezien het bestaansonzekerheidsproces het resultaat is van verschillende factoren in Brussel, zoals discriminatie in het onderwijs, bij tewerkstelling, huisvesting en mobiliteit of de genderkwesties en de toegang tot cultuur/culturen [...]. De Economische en Sociale Raad maakt zich bijgevolg de “de bekommernis van de Brusselse beleidsmakers eigen een transversaal actieplan op te stellen dat de armoedeproblematiek bij jongvolwassenen aanpakt op de verschillende beleidsdomeinen van de verschillende overheden”.*

Als we alle Brusselse jongvolwassenen, ongeacht hun herkomst of sociaal-economische status, duurzame toekomstperspectieven willen bieden en hen de toegang tot de sociale grondrechten willen verzekeren, is het noodzakelijk op de verschillende levensdomeinen een specifiek beleid te ontwikkelen voor de 18-25 jarigen. Dit vormt de tweede as van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012.

DOELSTELLING 2.1

De OCMW's ondersteunen in het ontwikkelen van een beleid voor jongvolwassenen

De OCMW's spelen een essentiële rol in de strijd tegen armoede. De toenemende sociale uitsluiting geeft de OCMW's een centrale plaats in het lokale sociaal beleid. Sociale ongelijkheden, onzekere levensomstandigheden, het ontbreken van opleiding en/of voldoende kwalificaties, familiale breuken,... zijn evenveel nefaste factoren voor de persoonlijke evolutie en ontplooiing, in het bijzonder voor jongeren. In het Brussels Gewest was in 2011 meer dan een kwart (27,5 %) van de leefloongerechtigden tussen 18 en 24 jaar. Het is dan ook essentieel deze jongeren te ondersteunen in hun constructie van hun toekomst en hen te begeleiden, om hun onderwijs af te werken, opdat ze zich met alle kansen kunnen integreren op de arbeidsmarkt, opdat ze opnieuw sociale of familiebanden kunnen aanknopen.

2.1.1 DE INVOERING EN DE ONTWIKKELING VAN DIENSTEN VOOR "JONGVOLWASSENEN" IN DE OCMW'S AANMOEDIGEN EN ONDERSTEUNEN, IN FUNCTIE VAN DE LOKALE SPECIFICITEITEN

Krachtens de Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie (2002) en de Organieke wet (1976) besteden de OCMW's een bijzondere aandacht aan jongeren jonger dan 25 jaar. Verschillende OCMW's hebben, in functie van de lokale specificiteit, een "jongerendienst" of een "jongerencel" opgezet om jongeren in moeilijkheden te begeleiden. Deze diensten zijn samengesteld uit maatschappelijk werkers (en voor sommige OCMW's psychologen) en hebben als doel jongeren te informeren over hun rechten en plichten op het vlak van hun situatie en hen te begeleiden in hun onderwijsparcours of hun parcours op het vlak van hun maatschappelijk en/of socio-professionele inschakeling. Bepaalde OCMW's bieden eveneens gezinsbemiddeling of psycho-sociale begeleiding aan.

Deze initiatieven moeten gestimuleerd en ondersteund worden.

2.1.2 DE OCMW'S VERSTERKEN IN HET KADER VAN HUN OPDRACHT VAN DE UITWERKING VAN HET GEÏNDIVIDUALISEERDE PROJECT VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE (GPMI) VOOR JONGVOLWASSENEN

De OCMW's versterken in het kader van hun opdracht van de uitwerking van het Geïndividualiseerde Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI) voor jongvolwassenen

De leden van de permanente interkabinettenwerkgroep zullen binnen de budgettaire mogelijkheden nagaan op welke manier de OCMW's ondersteund kunnen worden voor de ontwikkeling van instrumenten, complementair aan het GPMI, en om hun ervaringen en professionalisme op dit vlak te valoriseren.

OCMW's moeten de mogelijkheid krijgen om hun begeleiding van jongeren via het GPMI en complementaire instrumenten, in functie van de bijzondere kenmerken van hun publiek, te valoriseren, en de aangewende methodes van maatschappelijk werk voor maatschappelijke en socio-professionele inschakeling te ondersteunen.

De leefloonwet van 2002 legt voor jongvolwassenen tot 25 jaar de prioriteit duidelijk bij integratie door tewerkstelling. Indien een arbeidsovereenkomst niet mogelijk is op korte termijn (binnen de drie maanden na de aanvraag), opent de jongere het recht op een leefloon gekoppeld aan een Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI). Dit GPMI legt de nodige stappen en doelstellingen vast voor progressieve maatschappelijke en/of professionele integratie, naar gelang de behoeften van de persoon. Er wordt hierbij zoveel mogelijk gestreefd naar een afstemming op de persoonlijke situatie van de jongere, zijn of haar intenties en ambities (op realistische wijze) en zijn of haar mogelijkheden.

De leefloonwet van 2002 laat een brede interpretatie toe van het begrip 'maatschappelijke integratie'. Het GPMI kan verschillend georiënteerd zijn, waardoor OCMW's de mogelijkheid krijgen om de meest kwetsbare jongvolwassenen een ondersteuning te bieden op de verschillende levensdomeinen, alvorens een inschakeling op de arbeidsmarkt de overwegen. Het GPMI kan volgende vormen aannemen (zie inventaris voor meer gedetailleerde informatie):

- een GPMI dat binnen een bepaalde periode leidt tot een arbeidsovereenkomst;
- een GPMI gericht op vorming;
- een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan;
- een GPMI met een maatschappelijke oriëntatie.

Onderzoek toont aan dat de kansen op een succesvolle hulpverlening toenemen wanneer de maatschappelijke integratie in ruime zin geïnterpreteerd wordt.^[7]

2.1.3 ACTIE-ONDERZOEK “TEWERKSTELLING DOOR DE BRUSSELSE OCMW’S”

Het Verenigd College heeft de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Afdeling OCMW de opdracht gegeven een actieonderzoek uit te voeren naar de verbetering van de begeleiding bij de tewerkstelling door de Brusselse OCMW's. Dit actie-onderzoek loopt af in 2012.

In het kader van dit actieplan, dat zich specifiek richt op de ondersteuning van de OCMW's, moet het werk van ontwikkeling van instrumenten voortgezet worden, waarbij rekening gehouden moet worden met de specifieke problemen van jongvolwassenen in het kader van hun levensproject en hun project inzake socio-professionele inschakeling.

2.1.4 HET GPMI (OCMW) EN HET CBP (ACTIRIS) BETER OP ELKAAR AFSTEMMEN

Het GPMI (OCMW) en het CBP (Actiris) zijn allebei instrumenten van contractualisering. Een versterking van de afstemming tussen beiden moet bedacht worden op basis van de resultaten van verschillende lopende actie-onderzoeken (OCMW en JongerenLabo) en met het zicht van de regionalisering van het tewerkstellingsbeleid en een herverdeling van de rollen van de verschillende actoren van de arbeidsmarkt en de professionele inschakeling.

2.1.5 DE OCMW'S STIMULEREN OM HUN PROCEDURES EN WERKWIJZEN TE DELEN EN NIEUWE INSTRUMENTEN TE ONTWIKKELEN

Het uitwisselen van goede praktijken vormt een meerwaarde in de uitoefening van het maatschappelijk werk; de OCMW's moeten aangemoedigd worden om hun ervaringen uit te wisselen en hun goede praktijken te delen. Deze uitwisseling maakt het mogelijk om het begrip en de benadering van een problematiek en haar componenten te verrijken en versterkt de creativiteit van de antwoorden die hierop geboden

kunnen worden. De uitwerking van het gevoerde sociale beleid valt echter onder de bevoegdheid van de lokale overheden.

De verwezenlijking van nieuwe methodologische instrumenten, in nauwe samenwerking met de professionals van het terrein, moet ondersteund worden.

Zo werkt de VSGB Afdeling OCMW momenteel aan een studie die gericht is op het invoeren van gemeenschappelijke richtlijnen voor het voltijds leren van jongeren die een 'leefloon student' ontvangen.

[7] Zie bijvoorbeeld Koen Hermans et al. Aan de rand van de actieve welvaartsstaat. Een socio-biografisch onderzoek naar jongeren en OCMW-hulpverlening. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid; 2004 (2), 295-332

DOELSTELLING 2.2

De strijd tegen voortijdig schoolverlaten versterken

In het Brussels Gewest heeft bijna één jongen op vijf en één meisje op zes de school vroegtijdig verlaten. Deze cijfers liggen significant hoger dan in de rest van het land. Het betreft jongvolwassenen tussen 18 en 24 jaar zonder diploma hoger secundair onderwijs die geen onderwijs of vorming meer volgen. Deze laaggeschoolde jongeren hebben het vaak moeilijk om zich in te schakelen op de arbeidsmarkt of hebben enkel toegang tot laaggeschoolde, slecht betaalde en instabiele jobs. Anderzijds zijn er, als gevolg van schoolse vertraging, heel wat jongeren ouder dan 18 jaar die zich nog in het secundair onderwijs bevinden.

Deze cijfers duiden op minstens twee problematieken: enerzijds jongeren die in België school liepen en als gevolg van vroegtijdig schoolverlaten geen diploma hoger secundair onderwijs behaalden, anderzijds jongere migranten die zich in het Brussels Gewest vestigen zonder een diploma dat equivalent is aan het hoger secundair onderwijs in België.

De Brusselse OCMW's stellen verder vast dat, ondanks de ondernomen acties, nog te veel jongeren geconfronteerd worden met moeilijkheden in hun schools parcours en hun schoolse oriëntering. Wanneer de sociale en/of familiale context de schoolse motivatie niet bevorderen, heeft de jongere nood aan een ondersteuning in zijn of haar studieproject. De OCMW's bevelen aan om de verschillende actoren te mobiliseren en preventieve acties te ondernemen vanaf de jongste leeftijd. Hierbij moet een globale benadering van het kind gehanteerd worden die zich toespitst op de bekwaamheden (sterktes/zwaktes), zijn of haar psychologie, zijn of haar sociale problemen, en niet enkel op zijn of haar leermogelijkheden. Het is dan ook belangrijk om aangepaste remediëringsprojecten te ondersteunen die het mogelijk maken om situaties van mislukking en tegenslagen te beperken. Hierbij moeten ook projecten van schoolse ondersteuning gesteund worden die het mogelijk maken om te werken aan de banden tussen de ouders - de kinderen - de school.

2.2.1 DE MAATREGELEN INZAKE DE STRIJD TEGEN SCHOOLVERZUIM

Zich bewust van deze problematiek, nemen verschillende Brusselse overheden reeds sinds enige tijd verschillende initiatieven om de ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs tegen te gaan. Zowel het Brussels Gewest, de COCOF, de VGC als de Franse en Vlaamse Gemeenschap voeren een beleid inzake de strijd tegen schoolverzuim in Brussel^[8]:

- De acties van het BHG zijn erop gericht de jongere op de school te omkaderen, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs, ongeacht het net of de taalrol, via het **Programma Preventie Schoolverzuim**, maar ook via een omkadering van de jongeren op straat via het **preventiebeleid**.
- De COCOF organiseert initiatieven buiten de scholuren op het vlak van 'Cohésion sociale' (sociale cohesie).
- In de strijd tegen het spijbelen werkt de VGC met de andere beleidsniveaus samen rond het Programma Preventie Schoolverzuim van het Brussels Gewest (zie eerder). Daarnaast **ondersteunt de VGC een aantal specifieke projecten** in functie van en om te komen tot een integraal spijbelbeleid. Preventief zet de VGC in op de spijbelcoaches, op het remediërend vlak is dat op kortetime-out, lange time-out en extra-time.
- De Vlaamse Gemeenschap en de VGC ondersteunen 'student tutoring' waarbij leerlingen (uit de kansarme doelgroep) regelmatig door studenten begeleid worden in competentie-ontwikkeling inzake 'leren leren'. De VGC besteedt jaarlijks 99.000 euro aan tutoring Brussel.
- De gezamenlijke regering "Franse Gemeenschap - COCOF - Waals Gewest" heeft beslist om een werkgroep in het leven te roepen met als opdracht:
 - te verduidelijken wat men precies begrijpt onder 'schoolverzuim';
 - kennis te nemen van het respectievelijk gevoerde beleid inzake preventie schoolverzuim, zodat het specifieke beleid van de Gewesten ingeschreven kan worden in het globaal kader van het beleid van de Fédération-Wallonie-Bruxelles;
 - de specifieke en complementaire rol van elk overheidsniveau inzake preventie schoolverzuim te identificeren;
 - een overzicht te maken van de verschillende bestaande voorzieningen en pertinente studies in de Fédération Wallonie-Bruxelles en, meer specifiek, in het Brussels en Waals Gewest;
 - een voorstel te formuleren met betrekking tot het structureren van het overleg tussen deze verschillende

[8] Deze verschillende voorzieningen zijn gedetailleerder omschreven in de inventaris (hoofdstuk 'strijd tegen schoolverzuim').

voorzieningen en voorzien in cofinancieringsmechanismen;

- de modaliteiten voor een articulatie van het gevoerde beleid inzake preventie schoolverzuim te verduidelijken;
- samen met de actoren van het terrein een evaluatie te plannen met het oog op het versterken van de articulatie van de voorzieningen inzake preventie schoolverzuim, de vraag tot pertinente overlegstructuren hierbij inbegrepen.

Programma Preventie Schoolverzuim
BHG, Minister-President C. Picqué, bevoegd voor Lokale overheden
Jaarlijks wordt een projectoproep gelanceerd in het kader van het PSV-BHG.
Budget 2010 (schooljaar 2010-2011): € 1 573 200
Budget 2011 (schooljaar 2011-2012): € 1 700 000
Budget 2012 (schooljaar 2012-2013): € 1 622 964

Een pijler "schoolverzuim" in de 19 plaatselijke preventie- en buurtplannen 2011-2015
BHG, Minister-President C. Picqué, bevoegd voor Lokale overheden
Projectoproep
Het bedrag van de gewestelijke subsidie voor 2012 voor de plaatselijke preventie- en buurtplannen bedraagt € 17 998 000. Het blijkt dat bijna 15 % van het budget van de 19 plaatselijke plannen wordt besteed aan de pijler schoolverzuim

De strijd tegen het schoolverzuim in het programma "Sociale cohesie" 2011-2015
COCOF, Collegelid C. Picqué, bevoegd voor Cohésion sociale
Projectoproep
Budget 2010: € 6 020 000 (gemeentelijke contracten) en € 1 505 000 (gewestelijke contracten)
Budget 2011: € 6 152 000 (gemeentelijke contracten) en € 1 538 000 (gewestelijke contracten)
Budget 2012: € 6 331 000 (gemeentelijke contracten) en € 1 538 000 (gewestelijke contracten)
In totaal zullen de acties tegen schoolverzuim voor de periode 2011-2015 50 % van het totaal van de gesubsidieerde acties uitmaken

Beleid van de VGC inzake strijd tegen schoolverzuim
VGC, Collegeleden G. Vanhengel, B. Grouwels en B. De Lille
Time-outproject voor risicoleerlingen (spijbelcoaching, korte time-out, lange time-out)
Budget 2010 (schooljaar 2009-2010): € 173 996
Budget 2011 (schooljaar 2010-2011): € 274 000
2012: +50.000 EUR voor proefproject extra time
Tutoringproject voor scholieren uit het secundair onderwijs
Budget 2010 (schooljaar 2010-2011): € 85 000
Budget 2011 (schooljaar 2011-2012): € 99 320
KLIK-project van Tonuso
Budget 1/08/2011 - 31/07/2012: € 60 000
Budget 1/08/2012 - 31/12/2012: € 25 000

Student tutoring
Vlaamse Gemeenschap, P. Smet, Minister van Onderwijs
Budget 2012: € 115 000

2.2.2 HET ONTWIKKELEN VAN EEN SPECIFIEKE BENADERING VOOR JONGVOLWASSENEN IN DE STRIJD TEGEN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

Het ontwikkelen van een specifieke benadering voor jongvolwassenen (ouder dan 18 jaar, niet langer onderworpen aan de leerplicht) in de strijd tegen voortijdig schoolverlaten
BHG, COCOF en VGC, Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap
In de eerste plaats zal het profiel van de jongeren die gebruik maken van de verschillende voorzieningen diepgaander geanalyseerd worden.
De projecten die zich specifiek richten tot jongvolwassenen ouder dan 18 jaar zullen geïdentificeerd worden, en vervolgens onderworpen worden aan een analyse en evaluatie (volgens de evaluatiemethode die ontwikkeld zal worden, cf. doelstelling 1.2). Bij deze evaluatie moet zowel de impact op korte termijn (herintegratie op school) als op lange termijn (voortzetten studies na herintegratie, het bekomen van een getuigschrift) nagegaan worden. Hierbij zullen de succesfactoren geïdentificeerd worden en in de toekomst versterkt.

Uit de inventaris blijkt dat de verschillende voorzieningen zich hoofdzakelijk richten tot de leerplichtige kinderen en jongeren (van 6 tot 18 jaar). Jongeren vanaf 18 jaar worden hier niet systematisch van uitgesloten, maar in de respectievelijke richtlijnen wordt geen specifieke aandacht gevestigd op deze doelgroep. Een aantal gerichte acties om jongeren te laten instromen in deze voorzieningen, blijken niet altijd het verhoopte succes te behalen.

De OCMW's merken, in het kader van hun begeleiding van studenten, een gebrek aan voorbereiding aan hogere studies. Verder moet ook de transitie van studies naar werk beter voorbereid worden en het onderwerp vormen van een samenwerking tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij de begeleiding van de jongere.

Het is dan ook essentieel om enerzijds een aangepaste benadering te hanteren voor jongeren ouder dan 18 jaar die niet langer onderworpen zijn aan de leerplicht, maar nog geen diploma hoger secundair onderwijs hebben verworven. Na een vaak moeilijk schools parcours dat gekenmerkt werd door negatieve ervaringen, waar de school beleefd wordt als een opeenvolging van tegenslagen en falen, ontbreekt het hen vaak aan (zelf)vertrouwen en motivatie, maar vooral aan een aangepaste ondersteuning en begeleiding om dit parcours af te werken. Bovendien worden ze op dat moment vaak aangetrokken door de mogelijkheid om onmiddellijk geld te verdienen, ook al betreft het vaak een ondergekwalificeerde en precare job, of een job in het grijze circuit.

Anderzijds moet men ook een bijzondere benadering uitwerken van jongeren uit kansarme gezinnen of ondersteund door het OCMW voor het doorlopen van hogere studies.

Binnen het Nederlandstalig onderwijs worden reeds verschillende acties opgezet om het schoolgebeuren meer af te stemmen op de leef- en leerwereld van de jongeren in (groot)stedelijke omgeving of om de schooluitrusting te optimaliseren (pedagogisch-didactische ondersteuning van schoolteams, subsidies voor materiaal in TSO/BSO...), om zo de aantrekkelijkheid van schoollopen te ondersteunen.

DOELSTELLING 2.3

Het opleidingsaanbod voor de laagst geschoolde werkzoekenden jonger dan 25 jaar versterken

De Economische en Sociale Raad van het BHG adviseert "zwaar te investeren in het onderwijs- en opleidingsstelsel [...] door (onder andere) de middelen van Bruxelles-Formation en haar partners en de VDAB te verhogen".

2.3.1 NIEUWE OPLEIDINGEN IN HET KADER VAN DE BRUSSELSE NEW DEAL (PACT VOOR EEN DUURZAME STEDELIJKE GROEI)

Het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei, herdoopt tot "Brusselse New Deal"

Ondertekend op 29 april 2011 door de sociale partners, de Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Charles Picqué, de minister van Economie en Tewerkstelling Benoît Cerexhe en de minister van Leefmilieu Evelyne Huytebroeck

De New Deal mobiliseert de Brusselse overheid en de sociale partners om de toegang tot de werkgelegenheid van de Brusselaars en de duurzame stadsgroei te bevorderen. Om een antwoord te bieden aan de nood aan de ontwikkeling van een vormingsaanbod, voorziet de New Deal in een versterking van de gekruiste beleidslijnen tewerkstelling-opleiding-onderwijs en van de bijdrage van het Gewest tot de ontwikkeling van opleidings- en onderwijsacties die tewerkstelling beogen.

De New Deal heeft betrekking op een jaarlijks budget van 2,9 miljoen euro voor de financiering van opleidingen en van 1,8 miljoen euro voor uitgaven aan projecten in het kader van de New Deal (zie 5.1)

Hoewel het Gewest een belangrijk nationaal tewerkstellingsbekken vormt, heeft het te kampen met een hoge werkloosheid, vooral bij de jongeren, met name omwille van de kloof tussen het gemiddelde scholingsniveau dat door de bedrijven gevraagd wordt en de gemiddelde scholingsgraad van de Brusselse werkzoekenden, het wegvallen van de industriële werkgelegenheid, de overkwalificatie die voor bepaalde vacatures wordt gevraagd, discriminatie bij aanwerving, de moeilijke toegang tot het openbare ambt. Het Gewest wordt bovendien geconfronteerd met enerzijds een tekort aan banen voor laaggeschoolden, waardoor werknemers aan armoede worden blootgesteld, en het onaangepaste karakter van het onderwijssysteem anderzijds dat er niet in slaagt om de ongelijkheden en het tekort aan leerkrachten weg te werken.

De fundamentele beginselen ondersteund door de New Deal^[9] om de geïdentificeerde moeilijkheden te verhelpen, zijn:

- de ontwikkeling van het opleidingsaanbod
- strijd tegen de dualisatie op school en een algemene stijging van het onderwijsniveau, met name door een betere talenkennis.

Om een antwoord te bieden aan de nood aan de ontwikkeling van een vormingsaanbod, voorziet de New Deal in een versterking van de gekruiste beleidslijnen tewerkstelling-opleiding-onderwijs en van de bijdrage van het Gewest tot de ontwikkeling van opleidings- en onderwijsacties die tewerkstelling beogen.

Op 23 juni 2011 lanceerde de Regering van het BHG een oproep tot samenwerking voor een bedrag van 2 650 000 euro^[10], gevolgd door het sluiten van een samenwerkingsakkoord met de COCOF (zie 2.3.2) voor de ontwikkeling van het opleidingsaanbod in Brussel dat hoofdzakelijk is gericht op de laagst geschoolde werkzoekenden en werkzoekenden jonger dan 25 jaar. Voor wat de VGC betreft, worden de middelen toegevoegd aan de gewestelijke dotatie (zie 2.3.3). Het betreft een meerjaarlijkse maatregel.

2.3.2 VERSTERKEN VAN HET FRANSTALIG AANBOD BEROEPSOPLEIDING

Het Franstalig aanbod beroepsopleiding versterken	
COCOF, Collegelid E. Kir, bevoegd voor Formation professionnelle	
Aanvullend aanbod voor jonge werkzoekenden (Bruxelles Formation)	
Budget 2010:	€ 36,49 miljoen euro + cofinanciering ESF geraamd op 12 miljoen
Budget 2011:	€ 38,66 miljoen + cofinanciering ESF geraamd op 12 miljoen + € 4 miljoen deels afkomstig van het Gewest (New Deal) en deels afkomstig van de COCOF. De bijkomende budgettaire middelen zijn bestemd voor de invoering van een bijkomend opleidingsaanbod, met name voor werkzoekenden jonger dan 25 jaar
Budget 2012:	€ 40,25 miljoen + cofinanciering ESF geraamd op 12 miljoen + € 4 miljoen deels afkomstig van het Gewest (New Deal) en deels afkomstig van de COCOF.
Tremplin Jeunes – Bruxelles Formation	
Uitbreiding van de pool Tremplin via het ESF-programma (€ 597 000) + financiering via de New Deal met recurrente budgettaire middelen 2012.	
Specifieke projectoproep (Missions locales en OISP)	
Budget 2012:	€ 210 000 voor de uitvoering van de weerhouden projecten

[9] De volledige tekst is beschikbaar op: <http://www.esr.irisnet.be/site13/plone/besoc/documents/PDSG-NL-ondertekend.pdf>

[10] 2 120 000 euro COCOF (zie 2.3.2) en 530 000 euro VGC (zie 2.3.3)

A. Het beheerscontract 2012-2016 van Bruxelles Formation

Het nieuwe Beheerscontract van Bruxelles-Formation, afgesloten in december 2011 tussen het Collegelid van COCOF bevoegd voor beroepsopleiding Emir Kir en het Institut bruxellois francophone pour la Formation professionnelle, "Bruxelles Formation", bepaalt de richtlijnen voor de actie voor de periode 2012-2016 en definieert de opleiding van werkzoekenden jonger dan 25 jaar als een van de belangrijkste opdrachten.

Er zal geleidelijk een aanvullend opleidingsaanbod worden ingevoerd met het oog op een optimale begeleiding van jongeren onder de 25 jaar die een Constructie van het Beroepsproject (CBP) moeten opstellen, een verplichting die gedeeltelijk in werking is getreden in juni 2010 voor schoolverlaters. In dit kader richt een groot aantal van deze jongeren zich tot een beroepsopleiding om vaardigheden te verwerven (of verder te ontwikkelen) die ze op de arbeidsmarkt kunnen benutten.

Beroepsgerichte taalopleidingen die in het kader van het Talenplan of opleidingen voor beroepen in de sectoren door de New Deal prioritair ondersteund worden, worden hierbij in het bijzonder versterkt.

De strategische doelstellingen:

- een snellere en betere overgang tussen het einde van de school en het begin van de arbeidsloopbaan verzekeren;
- versterken en aanpassen van het aanbod aan de daadwerkelijke behoeften van laag- of ongeschoolde jonge Brusselaars;
- de integratie van werkzoekenden stimuleren, in de eerste plaats van degenen die van de arbeidsmarkt uitgesloten zijn/riskeren te worden.

De operationele doelstellingen:

- de ontwikkeling van *basisopleidingen, vooropleidingen en bijscholingen* (zo zal er bijvoorbeeld naast Bruxelles Formation Tremplin^[11], dat vandaag volledig verzadigd is, een Bruxelles Formation Tremplin komen die volledig op jongeren gericht is) (zie verder, projectoproep New Deal);
- de uitbreiding van het aanbod van *kwalificerende opleidingen* in alle polen van Bruxelles Formation en haar partners (organismen voor socio-professionele inschakeling en het Onderwijs voor Sociale Promotie). Deze aanvullende opleidingen zullen met name ontwikkeld worden in de sectoren eco-constructie

[11] 'Bruxelles Formation Tremplin' is een pool van Bruxelles Formation met als hoofddoel het helpen van kwetsbare en laaggeschoolde werkzoekenden om een parcours van kwalificerende opleidingen aan te vatten.

en renovatie (zie verder, projectoproep New Deal). Ook moeten de opleidingen die verwant zijn aan de werkgelegenheid worden uitgebreid;

- de ontwikkeling van de *taalopleidingen* (in het kader van het Talenplan voor de Brusselaars) en in het kader van het "beroepsgerichte" talenproject gefinancierd door de New Deal.

Deze verschillende elementen zullen geïntegreerd worden in het Strategisch Plan Beroepsopleiding en vanaf vandaag bijdragen tot het bereiken van de doelstelling van dit plan: het aanbod opleidingen verdubbelen tegen 2020.

B. Een meerjaarlijkse projectoproep in het kader van de New Deal

De verkregen middelen (zowel van de COCOF als van het Gewest in het kader van de New Deal) voor de herfinanciering van de Beroepsopleiding zullen het mogelijk maken om het aanbod te versterken en te diversifiëren, met een prioriteit voor laaggeschoolden en werkzoekende jongeren.

Bruxelles-Formation – "Tremplin Jeunes"

Bruxelles Formation stelt voor om onder deze naam alle projecten te groeperen die betrekking hebben op de ontwikkeling van een nieuw aanbod aan beroepsopleidingen dat het wil invoeren voor werkzoekenden jonger dan 25 jaar, meer bepaald voor die jongeren die onderworpen zijn aan een verplichte en intensieve controle door Actiris in het kader van de Constructie van Beroepsproject (CBP).

Gezien het profiel van het doelpubliek (voornamelijk laaggeschoolde jonge werkzoekenden die hun opleiding niet hebben voltooid), werd voor een specifieke methodologie gekozen:

- (1) *Korte opleidingsmodules* (+ 3 maanden), bedoeld om ofwel een later kwalificerend opleidingsproject/-parcours op te starten en te bepalen, ofwel om een eerste inschakeling op de arbeidsmarkt mogelijk te maken.
- (2) Een uitbreiding van de *basisopleidingsmodules* (korte bijscholing Frans en voorbereiding op het aanvangen van een kwalificerende opleiding) die reeds bestaan binnen Bruxelles Formation Tremplin en die tegemoetkomen aan een daadwerkelijke behoefte van een groot aantal laaggeschoolde werkzoekenden en die toelaten om direct aan te knopen met een kwalificerende opleiding;
- (3) De ontwikkeling van een *aanvullend aanbod aan kwalificerende beroepsopleidingen* in de tertiaire sector en in de handelssector (polyvalent bediende, onthaalmedewerker voor medische diensten, magazijnmedewerker - dispatcher, assistent-afdelingshoofd in de grootdistributie,...)

Project beroepsgerichte talen

Naast de beheersing van het Frans is voor 90 % van de vacatures de kennis van het Nederlands en/of het Engels onontbeerlijk. Het bijzondere aan dit aanbod aan taalopleidingen is het "beroepsgericht" aanleren; het gaat om korte en intensieve modules om de stagiairs de taalvaardigheid bij te brengen die ze bij het uitoefenen van hun beroep nodig hebben. In het kader van dit meerjarenproject stelt Bruxelles Formation voor om zijn opleidingsaanbod uit te breiden tot 500 plaatsen/jaar.

Bij vzw D'BROEJ worden er taallessen voorzien voor jongeren en beroepskrachten. Voor jongeren gaat het over 'Ik kif Nederlands' en 'Plonge dans le NL' (i.s.m. Het Huis van het Nederlands). Voor beroepskrachten gaat men ervan uit dat iedere jeugdwerker in het Nederlands en het Frans kan functioneren (o.a. communicatie met de ouders). Bij 'erfgoed' wordt een taalopleiding Nederlands voorzien voor laaggeschoolde opdrachten, o.m. onthaal in musea... Er werd ook een boekje ontwikkeld 'Nederlandse taal voor culturele instellingen'.

Project bouwsector (duurzaam bouwen - patrimonium)

Naast de middelen die reeds werden voorzien in het kader van de New Deal voor de invoering van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu, wil Bruxelles Formation de evolutie van zijn opleidingscentrum voor de bouwberoepen naar duurzaam bouwen uitbreiden. De ontwikkeling van het opleidingsaanbod omvat zowel een integratie van het "duurzaamheidsaspect" in de momenteel georganiseerde opleidingen voor de traditionele bouwberoepen als de ontwikkeling van een specifiek en nieuw aanbod.

Project "Carrefour Emploi Formation"

De ondertekenaars van de New Deal pleiten ook voor de uitwerking van een globaal beleid inzake beroepsoriëntering dat de verschillende betrokken actoren en nauwere samenwerking tussen de opleidings- en tewerkstellingsoperatoren mobiliseert. Hiertoe wordt een deel van de budgettaire middelen voor de oproep tot meerjarig partnerschap gebruikt voor de uitbouw van het centrum voor informatie en opleidingsadvies (Carrefour Formation).

C. Een specifieke projectoproep voor de organisatie van acties voor beroepsopleidingen bestemd voor werkzoekenden jonger dan 25 jaar zonder diploma hoger secundair onderwijs

De specifieke projectoproep had betrekking op de organisatie van acties voor beroepsopleidingen bestemd voor werkzoekenden jonger dan 25 jaar zonder diploma hoger secundair onderwijs. Het richtte zicht tot de 9 Missions locales van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot door de COCOF erkende organisaties voor socioprofessionele inschakeling.

De actiepistes inzake opleiding die tijdens de studiedag van 15 maart 2011 "Parlons cash de l'avenir des jeunes" werden aangehaald, zijn allemaal thema's waaraan door deze projectoproep voorrang werd gegeven. Acties met een originele benadering/methodologie, die gemakkelijker tegemoetkomen aan de kenmerken van het doelpubliek, worden aangemoedigd.

Er werden vijf specifieke jongerenprojecten weerhouden:

- opleiding tot fitnesscoach (Mission locale Sint-Gillis)
- basisopleiding met bijzondere methodologie (Mission locale Sint-Joost)
- beroepsbepaling via vertoningskunsten (Mission locale Schaarbeek)
- opleiding tot monteur van lichte binnenwanden en gebouwisolatie (Bonnevie)
- voorafgaande bijscholingscursus voor technische beroepsopleidingen (Siréas).

2.3.3 VERSTERKEN VAN DE NEDERLANDSTALIGE BEROEPSOPLEIDING

Versterken van de Nederlandstalige beroepsopleiding
VGC, Collegelid G. Vanhengel, bevoegd voor Onderwijs en vorming
De VGC organiseert, in een aanvullende ondersteuning aan het aanbod van de VDAB, een hele reeks acties op het vlak van beroepsopleiding
In het kader van de New Deal werden 7 nieuwe opleidingen gefinancierd (565 100 euro)
In 2012 werd een nieuwe reeks projecten gelanceerd die zich specifiek richten op jongvolwassenen

De VGC organiseert, in een aanvullende ondersteuning aan het aanbod van de VDAB, een hele reeks acties op het vlak van beroepsopleiding. De acties van de VGC spelen zich af rond volgende drie assen:

- de promotie van en de toeleiding naar het Brussels Nederlandstalig opleidingsaanbod;
- de ondersteuning van kwalitatieve opleidings- en werkervaringstrajecten, met bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid voor risicowerkzoekenden;
- en de versterking van het partnerschap onderwijs, opleiding en arbeidsmarkt.

Een gedetailleerde beschrijving van de lopende projecten vindt u in de inventaris.

De middelen van het BHG in het kader van de New Deal worden toegevoegd aan de dotatie van de VGC voor het realiseren van:

- basisopleiding bouw, met prioriteit voor kortgeschoolden, allochtonen en 50-plussers (Vzw Groep Intro, 75 000 euro)
- opleiding wegebouw, met prioriteit voor kansengroepen (kortgeschoolden, anderstaligen,...) en jongeren (Vzw Groep Intro, 137 500 euro)
- opleiding technisch onderhoudsarbeider, met prioriteit voor kansengroepen (kortgeschoolden, anderstaligen,...) (Vzw Groep Intro, 52 000 euro)
- (voor)opleiding snack- en tearoommedewerker, met prioriteit voor kansengroepen (kortgeschoolden, anderstaligen,...) en jongeren (Vzw JES, 95 000 euro)
- vooropleiding preventie en veiligheid, met prioriteit voor kansengroepen (kortgeschoolden, anderstaligen,...) en jongeren (Vzw JES, 75 000 euro)
- opleiding programmatie IT, met prioriteit voor jongeren (Vzw Intec Brussel, 85 600 euro)
- leertijd Syntra Brussel, voor Brusselse jongeren vanaf 15 jaar (Vzw Syntra Brussel, 45 000 euro)

Voor het jaar 2012 werden verder een aantal nieuwe projecten opgestart die zich specifiek richten tot jongeren:

- **Vzw Intec Brussel – module 'sociale vaardigheden en attitudes' (44 738 euro)**
Vzw Intec Brussel verzorgt arbeidsmarktgerichte opleidingen binnen de ICT-sector, hoofdzakelijk voor kansengroepen. Intec Brussel ontwikkelt in 2012 binnen deze opleidingen een lesmodule 'sociale vaardigheden en attitudes', met prioriteit voor kortgeschoolde jongeren. Deze nieuwe lesmodule heeft als doel het zelfvertrouwen en de assertiviteit van de deelnemers te vergroten en hun communicatieve vaardigheden te verbeteren.
- **Taalcoaching** voor leerkrachten en begeleiders in het deeltijds onderwijs, voor de taalondersteuning van hun leerlingen (2 VTE bij Projectencentrum Don Bosco en vzw T-Impact sinds september 2011). Dit project gebeurt in nauwe samenwerking met het Huis van het Nederlands Brussel, die ook ondersteuning biedt aan andere andere onderwijs- en opleidingspartners: in het volwassenen-

onderwijs, bij inschakelingspartners,... (Budget VGC 2012: 90 000 euro)

- **‘Discover your talent’**, een ontmoeting tussen jongeren en bedrijfsmedewerkers (een project van vzw MAKS periode november 2011- februari 2012) (Budget 2012: 12 000 euro)

Daarnaast is er onder meer tweedekansonderwijs. Het tweedekansonderwijs biedt volwassenen de mogelijkheid om alsnog een diploma secundair onderwijs te halen. Dergelijke diploma, ook op latere leeftijd behaald, kan een stap zijn om uit de langdurige werkloosheid en dus uit de (dreigende) armoede te geraken. Met steun van de VGC bouwt CVO Brussel gestaag een aanbod ‘tweedekansonderwijs’ uit.

2.3.4 VERZEKEREN VAN EEN TOEGANKELIJK AANBOD VOOR DE LAAGST OPGELEIDE JONGEREN

Heel wat jongeren zijn niet onmiddellijk inschakelbaar op de arbeidsmarkt. Basis- en vooropleiding zijn noodzakelijk voor deze jongeren opdat ze zich kunnen inschrijven in een proces van professionele inschakeling.

Eenzijds wordt vastgesteld dat het aanbod op het vlak van alfabetisering, taallessen, basis- en vooropleiding, ondanks de geleverde inspanningen, sterk ontoereikend blijft in het Brussels Gewest.

Anderzijds wordt vastgesteld dat de vereiste basis-capaciteiten en voorkennis om toe te treden tot bepaalde opleidingen steeds hoger komen te liggen, waardoor de laagst geschoolde jongeren steeds meer voorafgaande stappen moeten ondernemen om toegang te vinden tot een opleiding. Deze voorafgaande stappen kunnen op hun beurt echter drempelverhogend werken omdat het opleidingstraject gefragmenteerd en verlengd wordt.

Bij de ontwikkeling van het aanbod (beroeps)opleiding moet daarom steeds worden toegezien op de ontwikkeling van een toereikend en aantrekkelijk aanbod voor de laagst opgeleide jongeren. Om de laagst geschoolde jongeren alle kansen te bieden zich in te schrijven in een proces van professionele inschakeling, is het noodzakelijk om de inspanningen op het vlak van de ontwikkeling van een aanbod aan alfabetisering en taallessen te intensifiëren, in het bijzonder in de laagste niveaus.

DOELSTELLING 2.4

Eerste beroepservaringen uitbreiden voor de meest kwetsbare jongvolwassenen

Evaluatie van de maatregelen die jongeren de mogelijkheid bieden een eerste beroepservaring te verwerven, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare jongvolwassenen

Zie doelstelling 2.1

Versterken van de maatregelen eerste beroepservaring, prioritair georiënteerd naar de meest kwetsbare jongvolwassenen en met bijzondere aandacht voor het vormend karakter

Herlancering raamakkoord – zie doelstelling 3.4 van de New Deal:

- Uitbreiden van het aantal jobaanbiedingen onder SBO-statuut of middels een IBO-0 voor laaggeschoolde jongeren
- Uitbreiden van het aantal stages en eerste werkervaringen voor jongeren die nog school lopen of zich op het einde van een beroepsopleiding bevinden

Het gebrek aan beroepservaring wordt, naast het lage opleidingsniveau, door de sociale partners als een van de belangrijke risicofactoren voor jongerenwerkloosheid aangehaald. Deze factor is voor jongvolwassenen van bijzonder belang in wat men “interne” arbeidsmarkten noemt, “waar de professionele mobiliteit zich voornamelijk binnen de bedrijven afspeelt. [...] In dergelijke systemen zijn kwalificatie en inzetbaarheid (waaronder men het recht op werk en een vergoeding verstaat) in de eerste plaats verbonden met anciënniteit. [...] Het gebrek aan anciënniteit – het geval bij jongeren die van school komen – is dan logischerwijs synoniem voor een gebrek aan daadwerkelijke kwalificatie. Jongeren lopen dus een groter risico om niet te worden aangenomen wanneer de vraag naar werk daalt ten opzichte van het aanbod; en onder hen, zijn het vooral jongeren met een lager diploma, en bijgevolg een lager productiviteitspotentieel, die hieraan blootgesteld worden.”^[12]

Verschuivende adviesraden bevestigen deze vaststelling en vragen om binnen het opleidings- en tewerkstellingsbeleid prioriteit te verlenen aan het aanbieden van eerste werkervaringen aan alle jongeren.

De belangrijkste bestaande maatregelen die (jonge) werkzoekenden de kans bieden om een eerste beroepservaring te verwerven zijn de Startbaanovereenkomsten (SBO), de Individuele Beroepsopleidingen in een Onderneming (IBO), de Doorstromingsprogramma’s (DSP) en de Sociale

[12] Cadre d’analyse et d’évaluation de l’action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l’enseignement et l’emploi, sous la direction du professeur Abraham Franssen (CES - FUSL), CCFFEE, Bruxelles, 2009, p. 44

uitzendkantoren. Deze maatregelen zullen onderworpen worden aan een evaluatie waarbij de impact op de meest kwetsbare jongvolwassenen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn nagegaan zal worden (zie doelstelling 2.1).

De evaluatie moet in de eerste plaats het **duurzaam karakter** van deze maatregel nagaan, met andere woorden de mate waarin de kansen op duurzame tewerkstelling na de maatregel effectief verhoogd worden. De begeleiding van de stagiaires naar tewerkstelling is hierin essentieel en moet integraal deel uitmaken van de maatregel.

In de mate dat deze verschillende voorzieningen niet noodzakelijk de garantie op een aanwerving op lange termijn bieden, is het **'vormend karakter'** des te belangrijker: het is essentieel dat de jongeren daadwerkelijk de kans krijgen om een kwaliteitsvolle werkervaring op te doen. *"Dit vormend karakter kan worden gezien als een succesfactor, daar waar het gebrek aan kwalificatie een bepalende factor is voor de moeilijkheden op het vlak van inschakeling van de jongeren. [...] Een maatregel die geen enkel concreet perspectief op duurzaam werk biedt, moet, op zijn minst, vormend zijn, omdat hij anders riskeert te verworden tot een bezighheidsmaatregel die niets veranderd zal hebben aan de inzetbaarheid"*^[13].

Na evaluatie, zal geïnvesteerd worden in het versterken van de maatregelen opdat zoveel mogelijk Brusselse jongvolwassenen, bij het verlaten van de school, de kans krijgen om een eerste, kwaliteitsvolle beroepservaring op te doen. **Deze maatregelen zullen prioritair georiënteerd worden naar de meest kwetsbare jongvolwassenen voor wie de behoefte aan een eerste beroepservaring het grootst is.**

In dit kader maakt de Economische en Sociale Raad een prioriteit van de herlancering van het raamakkoord voor de tewerkstelling van jongeren^[14]. De operationalisering van dit raamakkoord wordt vermeld als een van de prioriteiten van het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei:

- De herlancering en de pilotage van de uitvoering van het kaderakkoord voor de tewerkstelling van jongeren toevertrouwen aan de sociale partners;

- Nauw samenwerken met de vertegenwoordigers van de beroepssectoren om prioritair het in het kader van het CET bestaande raamakkoord operationeel te maken in de door het Pact als prioritair aangeduide domeinen en ze te vertalen in sectorale protocolakkoorden. Dit raamakkoord heeft als doel het aantal jobaanbiedingen onder "SBO"-statuut of middels een "IBO-O" te vergroten, teneinde Brusselse werkzoekenden en meer bepaald laaggeschoolde jongeren professionele ervaring te laten opdoen. Parallel daaraan zal ook een bijzondere aandacht worden besteed aan het uitbreiden van het aantal stages en eerste werkervaringen voor jongeren die nog school lopen of zich op het einde van een beroepsopleiding bevinden.

[13] Cadre d'analyse et d'évaluation de l'action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l'enseignement et l'emploi, sous la direction du professeur Abraham Franssen (CES - FUSL), CCFEE, Bruxelles, 2009, p. 44

[14] Raamakkoord tussen de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de sociale gesprekspartners vertegenwoordigd binnen Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESRBHG), ondertekend op 14 oktober 2008. <http://www.esr.irisnet.be/site13/plone/besoc/documents/1.%20Raamakkoord.pdf>

DOELSTELLING 2.5

De toegang tot huisvesting voor jongvolwassenen verbeteren

De OCMW's stellen vast dat huisvesting een belangrijke bezorgdheid blijft die, hoewel deze problematiek zich niet beperkt tot jongvolwassenen, het emancipatieproces van deze jongvolwassenen sterk bemoeilijkt. Het ouderlijk huis verlaten en een autonome woning betrekken vormt namelijk een van de essentiële elementen voor jongvolwassenen in de stap naar volwassenheid en het verwerven van zelfstandigheid.

Beperkte financiële middelen, een beperkte professionele stabiliteit, het ontbreken van een ondersteunend familiaal netwerk,... maken het voor jongvolwassenen bijzonder moeilijk om toegang te vinden tot de huisvestingsmarkt. *"Het ontbreken van voldoende en stabiele inkomens en het constant duurder worden van huisvesting (zowel voor huur als aankoop)"*, zo stelt het Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté, *"maken de toegang tot een eerste woning bijzonder moeilijk"*. Naast de hoge huurprijzen, wijst de Economische en Sociale Raad ook op de *"hoge eisen van de eigenaars in termen van solvabiliteitsgarantie"*.

Ongezonde woningen of woningen die niet aangepast zijn aan de gezinssamenstelling, het gebrek aan financiële middelen bij de ouders, het ontbreken van een woningaanbod voor grote gezinnen, zijn evenveel redenen die jongeren er toe aanzetten om alleen te gaan wonen, zonder dat ze evenwel over de nodige middelen beschikken om deze stap naar autonomie te kunnen zetten. Bovendien, bij gebrek aan middelen, blijven de mogelijkheden om een gezonde en betaalbare woning te betrekken zeer schaars. Het terugvallen op alternatieven als co-locatie zorgt voor moeilijkheden op financieel vlak, aangezien de individualisering van het recht op sociale uitkeringen niet verzekerd is. De OCMW's stellen bovendien vast dat het fenomeen van thuisloosheid meer en meer jongeren treft en stellen voor om alternatieve huisvestingsvormen te ontwikkelen, zoals begeleid wonen/wonen onder toezicht of transit-/noodwoningen met een specifieke begeleiding voor jongeren.

Inzake huisvesting, behandelt een thematische groep van de IMC Sociaal-Gezondheid het thema Recht op huisvesting voor kwetsbare personen, waaronder personen met een handicap, ouderen en personen die nood hebben aan een transitwoning. De betrokken sectoren, zowel op het vlak van huisvesting als gespecialiseerde begeleiding, werden geconsulteerd en hebben een reeks voorstellen en aanbevelingen geformuleerd die eveneens betrekking hebben op

jongeren: intergenerationeel wonen, aangepaste huisvesting voor personen met een beperkte mobiliteit, individualisering van de rechten in geval van collectieve woonvormen,... Het geheel aan aanbevelingen en voorstellen zullen ter goedkeuring voorgelegd worden bij de volgende bijeenkomst van de IMC.

2.5.1 TOEGANG TOT SOCIALE (EN DAARAAN GELIJKGESTELDE) HUISVESTING ONTWIKKELEN

De toegang tot de sociale huisvesting voor jongvolwassenen te verbeteren.

Analyseren van de toegankelijkheid van sociale huisvesting voor jongvolwassenen

Analyse van de informatie over de mogelijkheden en de procedures om toegang te vinden tot sociale huisvesting

Evaluatie in hoeverre de sociale huisvesting tegemoet komt aan de specifieke behoeften van jongvolwassenen

Het **sociale huisvestingsbeleid** richt zich tot de hele bevolking en dus ook tot jongvolwassenen. Deze laatste vinden echter moeilijk toegang tot de sociale huisvestingsmarkt. Op 31 december 2010 waren er 132 gezinshoofden tussen 18 en 24 jaar op een totaal van 35 817 gezinnen met een sociale woning (0,4 % van de gezinnen). Het feit dat jongeren nauwelijks toegang vinden tot de sociale huisvestingsmarkt is in de eerste plaats het gevolg van de lange wachtlijsten. De **sociale verhuurkantoren** (SVK) vormen een alternatief voor sociale huisvesting. Het doel van een SVK is een deel van de Brusselse privéwoningmarkt voor de sociale sector open te stellen, als een tussenpersoon tussen eigenaar en huurder in het kader van een huurovereenkomst of een beheermandaat. De huurprijs die in een huurcontract is vastgelegd, moet lager zijn dan de marktprijs. Op 30 september 2011 beheerden de 22 Sociale Verhuurkantoren van het BHG 2 987 woningen. Sommige worden toegekend aan personen tussen 18 en 25 jaar.

De Brusselse Regering zet haar inspanningen verder om het **sociale huisvestingspark** te vergroten en verder te ontwikkelen. De doelstelling is om in elke gemeente binnen 10 jaar een percentage van 15 % kwaliteitswoningen in openbaar beheer en met een sociaal oogmerk te waarborgen (zie voortgangsrapport).

Er moet een bijzondere inspanning geleverd worden om de toegang tot de sociale huisvesting voor jongvolwassenen te verbeteren.

In eerste instantie zal geanalyseerd worden waarom jongvolwassenen moeilijk toegang vinden tot sociale

huisvesting. Hiervoor moet nagegaan worden in hoeverre jongvolwassenen zich inschrijven op de wachtlijst en, desgevallend, welke obstakels dit verhinderen. Er moet nagegaan worden in hoeverre jongvolwassenen die het ouderlijk huis verlaten daadwerkelijk in aanmerking komen voor een sociale woning. Verder moet nagegaan worden in hoeverre jongeren voldoende geïnformeerd zijn over de mogelijkheden en de procedures om toegang te vinden tot sociale huisvesting. Tenslotte moet geanalyseerd worden in hoeverre de sociale huisvesting (en daaraan gelijkgestelde) tegemoet komt aan de specifieke behoeften van jongvolwassenen, en desgevallend, de nodige aanpassingen overwogen worden op het vlak van de wetgeving.

2.5.2 DE FINANCIËLE TOEGANKELIJKHEID VAN DE HUISVESTING OP DE PRIVÉMARKT VERBETEREN

De financiële toegankelijkheid van de huisvesting op de privémarkt verbeteren

De nodige maatregelen nemen om de toegankelijkheid van de betreffende steunmaatregelen te waarborgen voor de meest kwetsbare jongvolwassenen

Het Brussels Gewest neemt verschillende maatregelen die de financiële toegankelijkheid van de private huisvestingsmarkt moeten verbeteren. De Verhuis- en installatietoelage en bijdrage in het huurgeld (VIBH) en de gewestelijke huurwaarborg vormen momenteel het onderwerp van een hervorming.

Huurwaarborg

Om te vermijden dat bepaalde categorieën van gezinnen geen toegang hebben tot huisvesting omwille van de kostprijs van de huurwaarborgen, kent het Woningfonds gezinnen met een laag inkomen **huurwaarborgen** toe in de vorm van terugbetaalbare leningen. Het doelpubliek is het publiek dat voldoet aan de inkomensvoorwaarden voor een sociale woning en minstens 18 jaar is. 102 van de 319 ondertekenaars van een leningsovereenkomst in 2011 (32 %) was tussen de 18 en 30 jaar.

Een van de criteria om in aanmerking te komen voor deze huurwaarborg van het Woningfonds, is kunnen aantonen voldoende kredietwaardig te zijn. In het jaarverslag 2011 wijst het Woningfonds erop dat *“het in veel gevallen, ondanks de wil om elke aanvraag met een zo groot mogelijke soepelheid te bekijken, niet anders kan dan de lening weigeren [...] nog verder gaan, zou betekenen dat het de regels overtreedt waaraan het is gebonden [...] Voor economisch zeer kwetsbare gezinnen is het namelijk bijna onmogelijk om er de last van een (zelfs renteloze) lening bij te nemen terwijl ze al nauwelijks kunnen voldoen aan hun basisbehoeften”* Deze problematiek stelt zich in het bijzonder voor kwetsbare jongvolwassenen.

Momenteel is een studie gaande in het kader van het oprichten van een Gewestelijke en mutualistisch huurwaarborgfonds, beheerd door de overheid. Hierbij moet in het bijzonder toegezien worden op de toegankelijkheid voor de meest kwetsbare jongvolwassenen.

Verhuis- en installatietoelage en bijdrage in het huurgeld (VIBH)

De VIBH is een financiële hulp bestemd voor huurders die verhuizen binnen het Brussels gewest omdat hun woning ongezond of te klein is, of niet aangepast is voor personen met beperkte mobiliteit, ouder dan 60 jaar of met een erkende handicap van minstens 66 %. De VIBH wordt enkel toegekend indien men verhuist naar een gezonde woning die beantwoordt aan de wettelijk vastgestelde normen. Momenteel wordt een hervorming van de VIBH voorbereid. Het betreft meer bepaald een uitbreiding van de VIBH naar personen die een onthaalhuis of een transitwoning verlaten. Er zal hierbij nagegaan worden in hoeverre de VIBH ook uitgekeerd kan worden aan de meest kwetsbare jongvolwassenen die het ouderlijk huis verlaten en bijzonder grote moeilijkheden ondervinden om toegang te vinden tot een woning, en die (tijdelijke en vaak precaire) oplossingen moeten zoeken in de vorm van een verblijf in een onthaalhuis, een transitwoning of de noodopvang, maar ook bij familie of vrienden, in een kraakpand of in het slechtste geval op straat.

2.5.3 ALTERNATIEVE WOON- EN SAMENWONINGSVORMEN ONTWIKKELEN EN ONDERSTEUNEN

Alternatieve woon- en samenwoningsvormen ontwikkelen en ondersteunen

Wegwerken van obstakels die het toetreden tot alternatieve woon- en samenwoningsvormen bemoeilijken en/of bestraffen

Uitwerken van financieringsmogelijkheden voor de projecten solidair wonen

Nagaan op welke manier de alternatieve woon- en samenwoningsvormen ingeschreven kunnen worden in de regelgeving op het vlak van urbanisme

Hiernaast moet ook een gediversifieerd huisvestingsbeleid uitgebouwd worden, waarin alternatieve woonvormen ontwikkeld en ondersteund kunnen die naast een financiële toegankelijkheid ook antwoorden kunnen bieden op de specifieke behoeften van (kwetsbare) jongvolwassenen.

Een woonvorm die een sterke opgang kent, betreft het **solidair of gegroepeerd wonen**^[15], waarvan er in het

[15] Zie bijvoorbeeld D. Mignolet et al. Solidair wonen. Studie over de mogelijkheden voor de erkenning van het groepswoon voor mensen in een kwetsbare sociale toestand. Brussel: POD Maatschappelijke Integratie, 2006

Brussels Gewest reeds verschillende projecten gerealiseerd zijn. Staatssecretaris voor huisvesting, Christos Doukeridis, lanceerde in mei 2011 nog een projectoproep voor solidaire woonprojecten waarop 14 projecten intekenden.

Solidaire wonen houdt het midden tussen individueel wonen en het wonen in gemeenschap. Het biedt de mogelijkheid om de huisvestingskosten te beperken door onderlinge kostenverdeling, om stelselmatig individuele zelfstandigheid op te bouwen, al dan niet met een sociale begeleiding, en om sociale banden op te bouwen en te versterken. Deze woonvorm kan op deze manier een alternatief bieden aan kwetsbare jongvolwassenen dat enerzijds financieel toegankelijk is en anderzijds tegemoet komt aan de behoefte van sommige jongeren om stelselmatig stappen te zetten naar een zelfstandigheid.

De woonvorm solidaire wonen biedt de gelegenheid om zowel op sociaal als generationeel vlak een gemengd karakter en onderlinge solidariteit te stimuleren. Op sociaal vlak kan het solidaire wonen onderdak bieden aan maatschappelijk kwetsbare mensen en aan gezinnen met een hogere sociaal-economische status. Op **intergenerationeel** vlak vormen de kangoeroewoningen een bijzondere vorm van solidaire wonen, waarbij door het samenwonen van ouderen (die kamers ter beschikking hebben) met jongeren zowel tegemoet gekomen wordt aan de behoefte aan betaalbare huisvesting als aan de behoeften aan ondersteuning bij ouderen.

De projecten van solidaire wonen worden vandaag nog geconfronteerd met verschillende obstakels die maken dat deze steeds populairdere woonvorm niet voor iedereen toegankelijk is. Deze obstakels maken het in het bijzonder voor de meest kwetsbare jongvolwassenen moeilijk, of zelfs nadelig om toe te treden tot deze alternatieve woonvorm.

Een eerste belangrijke belemmering vormt het (financieel minder gunstig) **statuut van samenwonende** op het vlak van uitkeringen en sociale bijstand waaronder de personen vallen die in een project van solidaire wonen stappen. *“De impact van het verminderen van de sociale uitkeringen van samenwonenden is bijzonder nefast voor jongeren. [...] het weerhoudt hen om alternatieve oplossingen in de zin van het delen van huisvestingskosten te overwegen: wanneer jongeren kiezen voor alternatieve woonvormen, wordt het voordeel dat men bekomt door het delen van de huurkosten onmiddellijk financieel afgestraft door het verminderen van de sociale uitkeringen, als gevolg van de niet-individualisering van de rechten. [...] Nochtans is het zo dat, wanneer deze financiële sanctie zou uitblijven, deze collectieve woonvormen bijzonder goed zou passen bij jongeren die slechts over lagere of preciaire inkomens beschikken”* (Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté).

Voor wat het leefloon betreft, trachten de Brusselse OCMW's in de meeste gevallen tot een overeenkomst te komen met

lokale projecten solidaire wonen. Op basis van een individueel onderzoek en het wettelijk kader in acht genomen, is het mogelijk om samenwonende jongeren (voor zover er geen sprake is van een vastgesteld samenwonen waarbij het huishouden gemeenschappelijk beheerd wordt) een leefloon/maatschappelijke hulp toe te kennen volgens het statuut van alleenstaande. Dit is niet het geval voor andere sociale uitkeringen.

Een werkgroep van de Interministeriële Conferentie Integratie in de samenleving onderzoekt de mogelijkheden voor de invoering een zogenaamd label 'solidaire wonen'. Dit zou het Brussels Gewest de mogelijkheid bieden om in bepaalde gevallen zulk label toe te kennen waardoor de bewoners kunnen genieten van het statuut van alleenstaande.

Deze problematiek stelt zich trouwens ook op het vlak van een 'eenvoudige' co-locatie: mede-huurders kunnen aanzien worden als samenwonenden en moeten bijgevolg voor hun uitkeringen terugvallen op het statuut van samenwonende. Bij de regionalisering van de huurwetgeving zal nagegaan worden op welke manier co-locatie binnen de reglementering opgenomen worden opdat een solidariteit tussen co-huurders niet bestraft wordt.

Een tweede uitdaging betreft **de financiering van de projecten solidaire wonen**, zowel voor wat de investeringskost als de financiering van de verenigingen betreft.

In de eerste plaats zal nagegaan worden op welke manier het concept van solidaire wonen ingeschreven kan worden in de stadsplanning, onder andere via het Gewestelijke Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO).

Het Brussels Gewest zal binnen het kader van de budgettaire mogelijkheden nagaan op welke manier de renovatie en omvorming van woningen tot projecten voor gegroepeerd wonen ondersteund kan worden, in het bijzonder binnen het kader van de gewestelijke renovatiepremies.

Verder zal onderzocht worden in hoeverre de sociale verhuurkantoren (SVK) hierin een rol kunnen spelen en ondersteund kunnen worden.

Tenslotte zal de haalbaarheid nagegaan worden van de invoering van een specifieke erkenning en subsidiëring van verenigingen die zorgen voor de omkadering en begeleiding van de projecten solidaire wonen.

Bij het uitwerken van een kader voor de ontwikkeling en ondersteuning van projecten solidaire wonen, moet tenslotte de nodige vrijheid gelaten worden voor de concrete uitwerking ervan. Een van de sterktes van het solidaire wonen is dat het verschillende vormen kan aannemen, en op die manier kan inspelen op specifieke behoeften of verwachtingen. Deze projecten moeten opgezet kunnen worden in alle wijken, ook in de achtergestelde wijken, en eveneens op initiatief van de bewoners zelf.

DOELSTELLING 2.6

Bevorderen van de participatie aan socioculturele, sport- en jeugdinitiatieven

“Men crepeert van eenzaamheid en verveling vooraleer te creperen van de honger. Cultuur is geen luxe. Het behoort wezenlijk tot het menselijk leven. De culturele armoede is wellicht de zwaarste vorm van uitsluiting” (Algemeen Verslag over de Armoede, 1994, p. 206).

Sport en cultuur vormen niet alleen een vrijetijdsbesteding, maar zijn een volwaardige factor voor de ontwikkeling en de emancipatie van jongeren. Toegang tot en deelname aan cultuur en sport spelen een belangrijke rol bij het bestrijden van armoede. Het bevordert de persoonlijke ontplooiing, expressie, bewustwording, vrijheid en emancipatie van individuen en hun actieve deelname aan het maatschappelijk leven.

Participeren aan het vrijetijdsaanbod is belangrijk omdat het leefwereldverbredend werkt. Dit geldt voor ieder kind of jongere of ze nu maatschappelijk kwetsbaar zijn of niet, arm of rijk, een functiebeperking hebben of niet. Uit verschillende studies blijkt dat ook kinderen en jongeren dit zo ervaren. Ze geven zelf aan dat ze in een jeugdvereniging, in welke vorm dan ook, kunnen doen waar ze goed in zijn, dat ze veel nieuwe ervaringen opdoen, dat ze dingen doen die ze thuis niet kunnen doen, dat ze op een plezierige manier dingen leren die ze kunnen gebruiken, dat ze leren omgaan met elkaar.

Elke jongere moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan individuele of collectieve sport-, jeugd- of culturele activiteiten, en dit binnen de verschillende sociale omgevingen (de school, de vereniging, de wijk, de gemeente,...). Hierbij moet ingezet worden op een ruimtelijke spreiding, een financiële toegankelijkheid en een divers aanbod om tegemoet te komen aan de uiteenlopende behoeften van de Brusselse jongvolwassenen.

2.6.1 OVERZICHT VAN DE ORGANISATIES EN MAATREGELEN DIE GERICHT ZIJN OP HET VERHOGEN VAN DE PARTICIPATIE AAN CULTUUR, SPORT EN JEUGDWERK

De Franse en Vlaamse Gemeenschap, de COCOF en de VGC ondersteunen verschillende organisaties en nemen verschillende maatregelen die erop gericht zijn om de participatie van mensen in armoede aan cultuur, sport en jeugdwerk te verhogen. In de inventaris vindt u een gedetailleerd overzicht van de betreffende organisaties en maatregelen.

Om de mogelijkheid tot participatie zo groot mogelijk te maken voor iedereen wordt door het College van de VGC op twee sporen gewerkt: het toegankelijk maken van het gewone jeugdwerk enerzijds en een divers aanbod anderzijds.

- Toegankelijk jeugdwerk: er worden al jaren inspanningen gedaan om de algemene werkingen toegankelijker te maken. Er wordt gewerkt aan verschillende drempels zoals de betaalbaarheid, aangepaste communicatie, informatie over de verschillende doelgroepen via specifieke vormingen. In 2013 lanceert de VGC een jeugdportaal waarop alle Nederlandstalige vrijetijdsinitiatieven voor kinderen en jongeren te vinden zullen zijn en worden de andere communicatieproducten hierop afgestemd.
- Divers aanbod: we zien dat het Brussels jeugdwerklandschap de afgelopen jaren sterk aan het verbreden is en dat vooral het categoriale werk of doelgroepgericht werk toegenomen is. Een belangrijke vaststelling bij heel wat van deze nieuwe werkingen is dat ook de inhoud van het jeugdwerk terug is gaan verbreden. Het belang aan ouderbetrokkenheid vergroot en ook jeugdwerkwijnswork, tewerkstelling en onderwijsthema's (o.a. taalstimulering) krijgen in veel van deze verenigingen een belangrijke plaats. Structureel maken van allianties tussen het jeugd-aanbod en organisaties die kunnen ondersteunen op diverse vlakken blijft een belangrijke uitdaging.

Ook de Brusselse OCMW's ondernemen op dit vlak acties, in het bijzonder in het kader van het federaal fonds voor het bevorderen van de deelname aan sociale, sportieve en culturele activiteiten en in het kader van de strijd tegen armoede bij jongeren. Ze organiseren hiervoor zelf eigen acties of in samenwerking met andere verenigingen en organisaties. Een uitgebreide beschrijving vindt u in de bijdrage van de Brusselse OCMW's.

2.6.2 UITWERKEN VAN GLOBALE STRATEGIE VOOR HET VERHOGEN VAN DE PARTICIPATIE VAN KWETSBARE JONGVOLWASSENEN AAN CULTUUR-, SPORT- EN JEUGDINITIATIEVEN

De eerste doelstelling van het actieplan armoedebestrijding 2012 bestaat uit het vervolledigen van de bestaande inventaris van het bestaande sport-, cultuur- en jeugd-aanbod dat georganiseerd wordt door de verschillende overheden die in Brussel actief zijn. Een diepgaande evaluatie moet vervolgens nagaan in hoeverre voldaan wordt aan de specifieke behoeften van de Brusselse jongvolwassenen. Hierbij moet bijzondere aandacht gaan naar de geografische, financiële en culturele toegankelijkheid voor kwetsbare jongvolwassenen.

Op basis hiervan moet een globale strategie uitgewerkt worden voor het verhogen van de participatie van kwetsbare jongvolwassenen aan cultuur-, jeugd- en sportinitiatieven, waarbij gestreefd moet worden naar een sociale mix en een socio-culturele en interculturele diversiteit. Een divers aanbod moet jongvolwassenen de kans bieden om nieuwe activiteiten te ontdekken.

Er moet hierbij gestreefd worden naar een sterkere samenwerking tussen de verschillende bevoegde instanties om te komen tot een optimale onderlinge afstemming.

De initiatieven die vandaag genomen worden op het vlak van sensibilisering, informatie en vorming voor het werken met een kwetsbaar publiek moeten hierbij versterkt worden. Verschillende initiatieven hebben op dit vlak al bewezen dat ze de toegankelijkheid voor een kwetsbaar publiek kunnen vergroten.

DOELSTELLING 2.7

Gezondheidspromotie bij jongvolwassenen ontwikkelen

Jongvolwassenen verkeren in het algemeen in goede gezondheid. Het aandeel adolescenten en jongvolwassenen dat meent niet in een goede gezondheid te verkeren ligt echter hoger in het Brussels Gewest in vergelijking met de rest van het land en de andere grote Belgische steden. Brusselse jongvolwassenen worden in het bijzonder vaker geconfronteerd met psychologisch onbehagen: een vijfde onder hen vertoont geestelijke gezondheidsproblemen^[16]. De geestelijke gezondheidsproblemen waarmee jongvolwassenen geconfronteerd worden uiten zich in verschillende vormen, zoals schoolverzuim of het opgeven van de studies, overmatig alcoholgebruik, consumptie van psychotrope geneesmiddelen, diverse verslavingen, agressief gedrag ten opzichte van anderen of ten aanzien van zich zelf (zelfmoordpogingen).

De minder goede gezondheid van de Brusselse jongvolwassenen kan voor een groot stuk verklaard worden door de precaire situatie waar een groot deel van hen zich in bevindt. Zoals bestaansonzekerheid en armoede een belangrijke impact heeft op de gezondheid, zo kan een slechte (fysieke of mentale) gezondheid op zijn beurt de bestaansonzekerheid van jongeren doen toenemen. Het is daarom essentieel dat een Brussels actieplan armoedebestrijding voor jongvolwassenen ook een luik moet omvatten dat gericht is gezondheidspromotie en –bevordering. Het betreft dan het ontwikkelen van coherente en aangepaste strategieën voor gezondheidspromotie tijdens de transitieperiode naar volwassenheid.

2.7.1 DE ONTWIKKELING VAN EEN ‘GEZOND’ OVERHEIDSBELEID

De ontwikkeling van een ‘gezond’ overheidsbeleid

Deze transversale benadering van gezondheid (‘health in all policies’) moet versterkt worden door een gezamenlijke mobilisering van de verschillende overheden, bijvoorbeeld via het politiek engagement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de GGC en de COCOF in ‘Brussel Gezond Stadsgewest’.

Een essentiële strategie betreft de ontwikkeling van een ‘gezond’ overheidsbeleid. Dit houdt in dat het beleid op de

[16] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2010, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel, 2010.

verschillende domeinen de mogelijke (positieve of negatieve) impact op de gezondheid en de gezondheidsdeterminanten in rekening brengt. Zo kan elk beleid dat de meest kwetsbare jongvolwassenen daadwerkelijk de mogelijkheden biedt om zich te integreren op de arbeidsmarkt en kansen biedt op een minder onzekere toekomst, de fysieke gezondheid sterk verbeteren; opleiding kan het zelfbeeld versterken; het beleid op het vlak van ruimtelijke ordening kan de sociale cohesie en het aangaan van sociale banden bevorderen; het mobiliteitsbeleid kan fysieke activiteit bevorderen; enzovoort.

Het is in dit kader dat de Brusselse Regering en de Colleges van de GGC en de COCOF beslist hebben om het project "Brussel Gezond Stadsgewest" te herorganiseren. Vanaf 1 januari 2013 zullen de opdrachten overgenomen worden door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn. Doelstelling is om de opdrachten van het project te herdenken en er een beleidsondersteunend instrument van te maken in functie van een gewestelijke gezondheidsbeleid waarin preventie, promotie en zorgen gearticuleerd en het geheel aan gezondheidsdeterminanten geïntegreerd zullen worden.

2.7.2 GEZONDHEIDSDIENSTEN UITBOUWEN IN AFSTEMMING MET DE BEHOEFTE

Bevorderen van de algemene geneeskunde

De meest kwetsbare jongvolwassenen bewust maken van het belang een huisarts te hebben, voornamelijk via de praktijken en instrumenten voor gezondheidspromotie- en bevordering.

Algemene geneeskunde en andere eerstelijnszorg toegankelijker maken, in de eerste plaats door het verder zetten van de uitbreiding van de wijkgezondheidscentra in de wijken waar er een gebrek is en bij voorrang in de achtergestelde wijken

Ook al spelen de gezondheidsdiensten niet de meest belangrijke rol in de gezondheidspromotie van jongvolwassenen; ze zijn niettemin van essentieel belang en moeten ge(her)orieënterd worden in functie van de behoeften.

Een **vaste huisarts** hebben is erg belangrijk in deze periode van het leven. Jongvolwassenen hebben nood aan een referentie- én vertrouwenspersoon voor vragen met betrekking tot hun gezondheid. Fysieke gezondheidsproblemen mogen dan wel minder frequent voorkomen op deze leeftijd; de huisarts kan een luisterend oor bieden voor een psychologisch onbehagen, hij kan jongeren op een efficiënte wijze raad geven in de begeleiding van positieve veranderingen van levensgewoonten (stoppen met roken, gewicht verliezen, een gezondere voeding,...) en preventieve handelingen voorstellen (vaccinatie, screening baarmoederhalskanker voor jonge vrouwen,...). *"Een adolescent verzorgen, 'er zorg voor nemen', mag zich niet beperken tot het louter behandelen van*

acute en chronische ziektes, de zorg moet geïnitieerd worden."^[17]

Voor jongvolwassenen komt het neer op het initiëren van de verzorging, van toegang te vinden tot gezondheidszorg-trajecten.

De belangrijke geografische mobiliteit die typisch is voor jongvolwassenen kunnen echter een belangrijk obstakel vormen voor het hebben van een vaste huisarts.

Brusselse jongvolwassenen hebben, in vergelijking met de rest van het land, inderdaad minder contact met gezondheidsdiensten, in het bijzonder met de algemene (huisartsen)geneeskunde. In de loop van het jaar 2008 raadpleegde 63 % van de Brusselse jongvolwassenen tussen 15 en 29 jaar een huisarts (in vergelijking met 74,5 % bij leeftijdsgenoten in het hele land). 21 % van de Brusselse jongvolwassenen raadpleegde geen enkele arts (in vergelijking met 16 % voor heel België)^[18].

Deze vaststelling kan contradictorisch lijken met het feit dat Brusselse jongvolwassenen zich vaker in slechte gezondheid voelen in vergelijking met hun leeftijdsgenoten uit de andere twee gewesten van het land. Naast een globaal probleem van toegankelijkheid van de zorg, speelt de financiële toegankelijkheid hierin ongetwijfeld een rol.

De financiële toegankelijkheid van de zorg vormt een bijzonder probleem in het Brussels Gewest (een derde van de gezinnen met een laag inkomen moet gezondheidszorgen uitstellen of zelfs afstellen om financiële redenen^[19]), onder andere als gevolg van het aanzienlijk deel van het gezinsbudget dat besteed moet worden aan andere uitgaven zoals de huur.

De **wijkgezondheidscentra** vormen één van de antwoorden op deze problematiek. Deze centra zijn erg actief in het Brussels Gewest: de COCOF erkent 36 wijkgezondheidscentra ('maisons médicales'), de VGC kent een investeringssubsidie toe aan het wijkgezondheidscentrum Medikuregem in Anderlecht. Samen zijn ze goed voor een derde van de wijkgezondheidscentra van het land. Naast het verzekeren van een geïntegreerde aanpak, maakt het forfaitair systeem dat in de wijkgezondheidscentra gehanteerd wordt het mogelijk om de financiële obstakels tot de eerstelijnszorg te overbruggen. De patiënten van wijkgezondheidscentra zijn bovendien jonger dan patiënten van 'solo' huisartsen. Het aanbod blijft echter ontoereikend om aan de behoeften te voldoen; de wachtlijsten voor de wijkgezondheidscentra getuigen hiervan.

[17] Lambillotte, A.C. Le médecin généraliste vu par les adolescents. Résultats d'une enquête. Louvain Med. 1998 (117): S339-S346

[18] Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, Gezondheidsenquête 2008

[19] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2011). Welzijnsbarometer 2011. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Diensten geestelijke gezondheidszorg

COCOF (22 diensten geestelijke gezondheidszorg + 6 antennes), GGC (5 diensten geestelijke gezondheidszorg + 1 antennes), Vlaamse Gemeenschap (1 dienst geestelijke gezondheidszorg + 6 antennes)

Ondersteunen van de diensten voor geestelijke gezondheidszorg voor het ontwikkelen van specifieke projecten voor jongvolwassenen

De vaststellingen en ervaringen die uit deze specifieke projecten voortkomen moeten geanalyseerd en besproken worden met de verschillende actoren uit de sector, om te kijken op welke manier deze geïntegreerd kunnen worden in de klinische en communautaire praktijken.

Geconfronteerd met een psychisch lijden, kunnen jongvolwassenen ook terecht bij verschillende gezondheidsvoorzieningen, zoals **diensten voor geestelijke gezondheidszorg**. De diensten voor geestelijke gezondheidszorg zijn publieke gezondheidsdiensten die voor iedereen toegankelijk zijn. Over het algemeen richten ze zich niet specifiek tot jongvolwassenen; een aantal diensten richten zich daarentegen wel hoofdzakelijk op een publiek van studenten (e.a. de dienst geestelijke gezondheidszorg ULB – PSYCAMPUS, deelwerking Oudergem van het Centrum geestelijke gezondheidszorg BHG). Naast de algemene en verplichte opdrachten ontwikkelen de diensten voor geestelijke gezondheidszorg ook facultatieve projecten. Specifieke projecten worden opgezet op basis van de behoeften van de bevolking en de specifieke kenmerken van het grondgebied dat door de dienst bediend wordt. Sommige van deze projecten richten zich met name op jongvolwassenen:

- **Dienst van geestelijke gezondheid Chapelle-aux-Champs van de UCL – preventie van mentale problemen en asociaal gedrag van jongvolwassenen (COCOF, Collegelid B. Cerexhe, € 40 000):** Oprichting van ruimte voor een gezellig en creatief onthaal. Deze onthaalruimte wil jongeren met psychische problemen die het risico lopen te worden uitgesloten de mogelijkheid bieden om hun lot opnieuw in eigen handen te nemen, door middel van een luisterend oor en uitdrukkingsmiddelen die hen helpt zich opnieuw te situeren.

Doelstellingen:

- Jongeren toelaten hun sociale verankering te ontwikkelen en/of opnieuw aansluiting te vinden in de school-, werk-, sociale en eventueel therapeutische omgeving zodat ze (opnieuw) een levensproject vinden dat zinvol voor hen is.
- Deze adolescenten in staat stellen om banden aan te halen, projecten te bedenken, nieuwe uitdrukkingvormen te verkennen, zin te geven aan hun vragen, hun capaciteiten exploiteren.
- Deze psychisch kwetsbare jongeren toelaten om opnieuw aansluiting te vinden in de school-, werk-, sociale en eventueel therapeutische omgeving.

- **Dienst voor geestelijke gezondheidszorg Le Meridien: 'Adolescence en exil' (COCOF, Collegelid B. Cerexhe, € 35 000):** de dienst voor geestelijke gezondheidszorg Le Méridien wenst het terreinonderzoek "Adolescence en exil", gerealiseerd met de steun van de gezondheidssector van de COCOF, verder te bediscussiëren om er lessen uit te trekken voor de klinische en communautaire praktijken en om ze in de praktijk te brengen.

Le Méridien wil een beter inzicht krijgen in de problemen als gevolg van verbanning. Op psychisch en familiaal vlak zouden er "problemen" zijn wanneer bepaalde (emotionele) ervaringen worden "bevrozen", alsof ze niet meer kunnen veranderen.

- Doelstelling: voorkomen van problematiek van overdracht om het tekort aan sociaal, cultureel en economisch kapitaal waarmee heel wat migrantengezinnen te kampen hebben, op te vangen en om de ontbolstering op persoonlijk, school-, professioneel en familiaal vlak van hun kinderen en adolescenten te ondersteunen.
- Doelgroep: kinderen en adolescenten van migrantengezinnen.
- Omwille van een voelbare nood om pubers en adolescenten met een complexe problematiek van zowel psychologische of psychiatrische aard, gecombineerd met een problematische opvoedingssituatie en/of een mentale achterstand te kunnen opvangen, kent de VGC middelen toe aan het **Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg** voor een behoeften- en trajectonderzoek. Dit wetenschappelijk onderzoek zal in kaart brengen wat de noden zijn om deze doelgroep op te vangen, alsook hoe een dergelijke 'opvang' kan ingeschakeld worden in een bestaand netwerk van voorzieningen.

Centra gezinsplanning

COCOF (27 centra gezinsplanning), CCC (2 centra gezinsplanning + 1 antenne), VG (2 antennes – CAW)

Toezien op de toegankelijkheid van de centra gezinsplanning voor kwetsbare jongvolwassenen

Ondersteunen van de centra gezinsplanning in de ontwikkeling van specifieke projecten voor kwetsbare jongeren op het vlak van seksuele gezondheid.

De vaststellingen en ervaringen die voortkomen uit deze specifieke projecten moeten samen geanalyseerd en bediscussieerd worden met de verschillende actoren van de sector, om uiteindelijk na te gaan in hoeverre ze veralgemeend kunnen worden binnen de praktijk van de centra gezinsplanning.

De **centra voor gezinsplanning** bieden onthaal, informatie en psychologische, sociale en medische begeleiding in het kader van het gevoels- en seksleven: gezinspsychologie en -therapie, juridische hulp, gynaecologische consultatie, eerstelijns sociale onthaaldienst, animaties binnen scholen,...

Artsen verzorgen er een gynaecologische routineopvolging, beantwoorden vragen op het vlak van conceptie, sturen aan op een vroegtijdige opsporing van kanker, behandelen seksueel overdraagbare ziekten, en bieden een luisterend oor voor moeilijkheden op seksueel vlak en elke vraag tot zwangerschapsonderbreking.

De centra voor gezinsplanning richten zich tot adolescenten en jongvolwassenen van 14 tot 30 jaar. Verschillende centra organiseren een permanentie op woensdagnamiddag en/of preventiezittingen in de scholen of het hoger onderwijs. De centra liggen verspreid over het grondgebied van het gewest en staan open voor elke publiek; de centra die werkzaam zijn in de achtergestelde wijken ontvangen daarentegen wel een kwetsbaar publiek.

Sommige centra organiseren specifieke projecten voor kwetsbare jongeren. Zo zette de 'planning familiale de la Senne' in samenwerking met de CASG 'Espace social Télé-Service' in 2010 het initiatief 'Quartier Jeunes' op. Het betreft het onthalen van jongeren die geconfronteerd worden met psychosociale moeilijkheden om hen te begeleiden in hun familiale, affectieve en seksuele moeilijkheden. Anderzijds gaan ze ook zelf op zoek naar de jongeren, of ze nu rondhangen op straat of in een instelling verblijven. 'Quartier Jeunes' vergemakkelijkt eveneens de toegang tot de medische sector dankzij de aanwezigheid van een arts in het centrum en, sinds 2012, bovendien via de organisatie van een artistiek project dat zich richt op de jongeren van de wijk.

Tegenover de toename van de ongewenste zwangerschappen en AIDS, organiseren de twee federaties (Fédération Laïque des Centres de planning Familial en Fédération des Centres de Planning Familial des Femmes Prévoyantes socialistes) elk jaar een gratis verspreiding van contraceptiva en voorbehoedsmiddelen. De federatie van de centra voor gezinsplanning zet eveneens de gratis verspreiding van noodcontraceptiva voort.

Projecten op het vlak van gezondheid ondersteund door de VGC

VGC, Collegelid B. Grouwels, Gezondheid

Het College van de VGC ondersteund verschillende projecten op het vlak van gezondheid. Hieronder vindt u een beknopte omschrijving; meer details vindt u terug in de inventaris.

- De VGC subsidieert de **vzw MediKuregem** voor het project 'Gezonde voeding en beweging: de buurt en de eerste lijn in actie'.
- Het **Expertisecentrum Volle Maan** heeft een cursuspakket ontwikkeld (o.a. naar kwetsbare kansarme jongvolwassen vrouwen) dat tegemoet komt aan de nood

aan voorlichting en het gebrek aan informatie over anticonceptie.

- VGC kent het **Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg** middelen toe voor een behoeften- en trajectonderzoek bij pubers en adolescenten met een complexe problematiek van zowel psychologische of psychiatrische aard (zie hierboven)
- De VGC subsidieert het project Ratatouille van de **vzw Centrum voor Etnische Minderheden en Gezondheid** (CEMG).
- Inhoudelijk sterke projecten van scholen die betrekking hebben op het thema 'gezondheid' die kaderen in de beleidsnota Welzijn, Gezondheid en Gezin van de VGC worden gesubsidieerd
- **Lokaal Gezondheidsoverleg (LOGO) Brussel** verspreidt methodieken om rond gezondheidspromotie te werken naar het Brussels werkveld:
 - Voor de doelgroep jongeren is er het project 'NOK NOK' waarbij jeugdhuisen, jeugdbewegingen activiteiten kunnen opzetten rond het bevorderen van geestelijke gezondheidszorg.
 - Kansarmoede-organisaties die met jongeren werken kunnen intekenen op het 'Slimme Zet!' project, dat hen ondersteunt in het werken rond gezonde voeding en beweging. Ook de Bijzondere Jeugdzorg kan op ondersteuning rekenen.
 - Logo-Brussel zal voor gezondheidsinformatie zorgen op de website voor studenten van Br(ik).
 - De preventiecoach ondersteunt secundaire scholen bij het uitwerken van een geestelijk gezondheidsbeleid op school.

2.7.3 ANALYSE VAN HET AANBOD EN DE BEHOEFTE

Om een coherente strategie te ontwikkelen op het vlak van gezondheidspromotie bij jongvolwassenen, moet geïnvesteerd worden in een **diepgaande analyse van het aanbod en de behoeften**. Naast een analyse van de behoeften van de jongvolwassenen, moet een gedetailleerde inventaris van de op het territorium van het Brussels Gewest actieve gezondheidsdiensten opgesteld worden (aanbod algemene geneeskunde, diensten geestelijke gezondheidszorg, diensten actief op het vlak van toxicomanie, centra gezinsplanning,...). Deze analyse moet dan uitwijzen in hoeverre het aanbod afgestemd is aan de behoeften van Brusselse jongvolwassenen.

3e AS: EEN COHERENTE AANPAK VAN DE OVERGANG TUSSEN DE ADOLESCENTIE EN DE VOLWASSENHEID ONTWIKKELEN

De stap naar meerderjarigheid of volwassenheid luidt voor elke jongere een bijzondere periode in, waarin belangrijke beslissingen genomen moeten worden op tal van levensdomeinen: al dan niet verder studeren, werk zoeken, het ouderlijk huis verlaten en de huisvestingsmarkt betreden, een eigen gezin stichten,...

Tal van wettelijke en administratieve bepalingen luiden op de leeftijd van 18 jaar voor alle jongeren op formele wijze het begin van een nieuwe fase in het leven in. Zo is men op 18 jaar wettelijk meerderjarig en vanuit juridisch standpunt 'burgerlijk bekwaam en aansprakelijk' en geldt de leerplicht niet langer. De 18e verjaardag luidt op die manier het begin in van een nieuwe periode met nieuwe rechten en verantwoordelijkheden, nieuwe verwachtingen en vereisten.

De overgang van minder- naar meerderjarigheid, en in het bijzonder de transitie tussen de school en het actieve leven, verliep in de industriële samenleving voor alle jongeren nog vrij snel en zonder al te veel moeilijkheden; ook voor jongeren uit de lagere sociale klassen. Sinds het begin van de jaren 1980 is dit niet langer het geval: *"sindsdien heeft deze overgang het vanzelfsprekende karakter verloren dat hij kon hebben tot de jaren 1970"*.^[20] Steeds duidelijker begint een nieuwe fase zich af te tekenen in de levenstrajecten van jongeren: een soort transitieperiode tussen adolescentie en volwassenheid. *"Een rechtstreeks gevolg van deze 'verlenging van de jeugd': de breuk in de gelijkheid tussen de vastgelegde drempel van de wettelijke meerderjarigheid en de sociologisch identificeerbare scheidingsdrempels tussen de ervaring als 'jongere' en de ervaring eigen aan de volwassene"*.^[21]

Vandaag brengt de overgang tussen adolescentie en volwassenheid voor heel wat jongeren een verhoogd armoederisico met zich mee. De formele leeftijdsgrens mag dan wel voor iedereen op 18 jaar liggen, de overgang naar volwassenheid verloopt echter niet voor iedereen op eenzelfde manier; zowel naar inhoud als vorm verschilt deze periode van individu tot individu.

Zo kunnen de meeste jongeren de overgang naar volwassenheid uitstellen of in verschillende fasen laten verlopen, en hierbij een beroep doen op de hulp en de ondersteuning van hun ouders, de vriendenkring en/of hun omgeving. Voor deze jongeren luidt het bereiken van de leeftijd van 18 jaar een periode in die we als een soort 'moratorium' kunnen benoemen: een wacht- en experimenteerruimte voorafgaand aan het 'echte leven'.^[22]

Voor een belangrijke groep jongeren verloopt het pad naar volwassenheid veel moeilijker. *"Niet iedereen beschikt over dezelfde kaarten om de uitdagingen van de adolescentie aan te gaan. Sommigen ontbreekt het aan kaarten: "stukken" uit hun verleden, middelen, banden, personen... Iedereen mist er wel, maar sommigen meer dan anderen. [...] Deze adolescenten lijken slecht gewapend te zijn tegen de "adolescentie", de meest delicate overgang van allemaal"*.^[23]

Het proces verloopt abrupter, meer overhaast en houdt meer risico's in. Voor deze jongeren is er geen sprake van een stapsgewijs loskomen van thuis, van een geleidelijke

[20] Cadre d'analyse et d'évaluation de l'action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l'enseignement et l'emploi, sous la direction du professeur Abraham Franssen (CES - FUSL), CCFFEE, Bruxelles, 2009

[21] Jacques Moriau. Les jeunes adultes, nouveau public ou nouvelle déclinaison de la question sociale? Bruxelles Informations Sociales. Juin 2009; n° 160: pp. 8-19

[22] Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaanonzekerheid en sociale uitsluiting. Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Verslag - december 2011

[23] Jamouille, P., Mazzocchetti J. Adolescences en exil. Louvain-La-Neuve: Harmattan-Academia, 2011

overgang naar een zelfstandig leven^[24]. *“Voor jongeren uit milieus met minder middelen is dit ‘vage’ overgangsmoment in de eerste plaats een moment van toegenomen onzekerheid”* en komt het neer op *“de vervroegde kennismaking met armoede en het gebruik van sociale diensten”*.^[25]

Tal van jongeren hebben het vandaag steeds moeilijker om zich duurzaam in te schakelen op de arbeidsmarkt en een stabiel sociaal-economisch statuut te verwerven. Dit legt een hypotheek op de mogelijkheden om een financiële onafhankelijkheid te bekomen.

“Hoewel de wettelijke meerderjarigheid duidelijk de overgang naar juridische verantwoordelijkheid inhoudt en de rechten en plichten verandert die een invloed hebben op het gedrag van jongeren, verandert het een adolescent niet als bij toverslag en in al zijn aspecten in een volwassene. Achttien worden betekend niet noodzakelijk dat de jeugd zoals ze wordt ervaren of als sociale rol ogenblikkelijk stopt. Meerderjarigheid veronderstelt noch vereist maturiteit”.^[26]

Vandaag blijft de leeftijd van 18 jaar gehanteerd worden als belangrijke (leeftijds)grens in tal van maatregelen en voorzieningen. Het ontbreekt vaak aan afstemming tussen voorzieningen voor jongeren en volwassenen, wat de overgang bemoeilijkt en vaak erg abrupt laat verlopen.

Eenzijds richten beleidsmaatregelen zich specifiek op kinderen en/of adolescenten: de strijd tegen schoolverzuim of acties op het vlak van cultuurparticipatie, maar ook de bijzondere jeugdzorg. Jongvolwassenen ouder dan 18 jaar worden niet systematisch uitgesloten en kunnen er eventueel van genieten onder bepaalde voorwaarden; er is echter geen specifieke aandacht voor deze doelgroep, of er wordt geen specifieke benadering gehanteerd. Jongeren ouder dan 18 jaar worden in deze voorzieningen aanzien als “jongeren zoals alle andere jongeren”.

Anderzijds zijn een aantal voorzieningen gericht op volwassenen: sociale diensten, sociale huisvesting,... Zij zijn in principe toegankelijk voor alle leeftijdscategorieën ouder dan 18 jaar, en dus ook voor jongvolwassenen. Opnieuw ontbreekt het vaak aan een bijzondere aandacht of een specifieke benadering. Hier worden jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar aanzien als “volwassenen zoals alle andere volwassenen”.

Het ontwikkelen van een coherente benadering van de transitie tussen adolescentie en volwassenheid, met bijzondere aandacht voor de mechanismen die jongvolwassenen kwetsbaar maken tijdens deze transitie en het risico om in armoede terecht te komen verhogen, vormt de derde as van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012. In deze beleidsvisie moet aandacht zijn voor de verschillende dimensies van de transitie van adolescentie naar volwassenheid.

[24] Koen Hermans et al. Aan de rand van de actieve welvaartsstaat. Een socio-biografisch onderzoek naar jongeren en OCMW-hulpverlening. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid; 2004 (2), 295-332

[25] Jacques Moriau. Les jeunes adultes, nouveau public ou nouvelle déclinaison de la question sociale? Bruxelles Informations Sociales. Juin 2009; n° 160: pp. 8-19

[26] Jacques Moriau, 2009

DOELSTELLING 3.1

De continuïteit en de afstemming van de begeleiding en de hulpverlening verzekeren

Een bijzondere doelgroep voor wie de transitie naar volwassenheid en een autonoom leven vaak bijzonder moeilijk verloopt, betreft jongeren in de bijzondere jeugdzorg. Tot hun 18de kunnen deze jongeren begeleid worden door een dienst, project of voorziening binnen de bijzondere jeugdzorg. Wanneer de jongere voor zijn of haar 18e verjaardag deze vraag formuleert, kan deze begeleiding eventueel verlengd worden tot 20 jaar. *“Het verlaten van deze instellingen tekent zich af als een hachelijk scharniermoment in hun levenstraject, met een verhoogd risico op armoede en sociale uitsluiting als gevolg. [...] Zowel het verlaten van een voorziening voor bijzondere jeugdzorg als de plaatsing in deze voorziening brengt breukervaringen met zich mee die de levensgeschiedenis van jongeren tekenen en hun toekomstperspectieven hypothekeren.”*^[27]

Het is in dit kader dat de Conseil consultatif bruxellois francophone de l'Aide aux Personnes et de la Santé adviseert om te werken *“aan het afstemmen van de verschillende maatregelen voor hulp aan jongeren en volwassenen om de overgang naar de burgerlijke meerderjarigheid te vergemakkelijken. Wanneer de jongere 18 wordt, is de overgang van (bijzondere) jeugdzorg naar maatregelen voor volwassenen moeilijk. Het gaat er hier om een globale begeleiding in te voeren die de overgang vergemakkelijkt, door een netwerk uit te bouwen van diensten voor (bijzondere) jeugdzorg en diensten voor volwassenen”*.

3.1.1 HET VERLATEN VAN EEN VOORZIENING VOOR BIJZONDERE JEUGDZORG VOORBEREIDEN

Samen met de bevoegde overheden zal nagegaan worden welke maatregelen genomen kunnen worden opdat jongeren die een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten hier beter op voorbereid worden. De voorbereiding op een zelfstandig leven moet integraal deel uitmaken van de begeleiding binnen de voorziening voor het vertrek van de jongere op 18 jaar. Hierbij moet men vertrekken van de aanbevelingen die geformuleerd zijn in het Verslag 2010-2011^[28]

[27] Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Verslag - december 2011

[28] Ibidem

van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Fédération Wallonie-Bruxelles

De problematiek van de voorbereiding van het verlaten van een voorziening van bijzondere jeugdzorg betreft zowel de minderjarigen die in openbare instellingen geplaatst zijn als gevolg van het plegen van feiten die als overtredingen beschouwd worden als de niet-beschermde minderjarigen die geplaatst zijn in door bijzondere jeugdzorg erkende diensten.

(1) Verlaten van erkende diensten

De kwestie van het verlaten van een voorziening en de stap naar autonomie of naar gezinshereniging werd behandeld in het kader van het plan tot versterking van de sector van de bijzondere jeugdzorg enerzijds, en in het kader van een wijziging van de erkenningsbesluiten van verschillende types erkende diensten.

De versterking van de sector heeft het namelijk mogelijk gemaakt om de capaciteit te versterken van twee type diensten die werken in open milieu (*“services d'aide en milieu ouvert”*), meer bepaald de *‘Centres d'orientation éducative’* en de *‘Services d'accompagnement et d'intervention éducative’*. Het verhogen van de capaciteit is goed voor meer dan 300 nieuwe begeleidingen.

Deze nieuwe begeleidingen zullen meer bepaald betrekking hebben op de opdracht van de *‘overdracht’* van de begeleiding in een opvangdienst. Deze opdracht werd gepreciseerd in de reglementering van de activiteiten van beide type diensten.

(2) Verlaten van openbare instellingen voor jeugdbescherming

De capaciteit voor de begeleiding na het verlaten van een instelling werd verhoogd tot 112 bijkomende begeleidingen, bovenop de 51 begeleidingen *“Post-IPPJ”* die verzorgd wordt door de erkende diensten.

In 2011 werden 41 nieuwe mogelijkheden gecreëerd voor de begeleiding van jongeren met het zicht op een oriëntering en een ondersteuning van een re-integratie in de familiale omgeving of het aanleren van een zelfstandig leven.

Een indicator met betrekking tot de evaluatie van hun actie werd geanalyseerd. Deze toont aan dat slechts 16 % van de jongeren die een post-institutionele begeleiding genoten een nieuwe plaatsing in een instelling ondergaan.

3.1.2 SAMENWERKINGSPROTOCOL TUSSEN OCMW'S EN ADVISEURS EN DIRECTEURS JEUGDBIJSTAND (FÉDÉRATION WALLONIE-BRUXELLES)

Samenwerkingsprotocol tussen OCMW's en adviseurs en directeurs jeugdbijstand

Fédération Wallonie-Bruxelles, Minister Huytebroeck, Aide à la jeunesse

Samenwerkingsprotocol

Ondersteuning bij de organisatie van uitwisselingen en vormingen voor de beide sectoren, binnen de mogelijkheden van de beschikbare budgetten

Om tot een doeltreffende samenwerking tussen de actoren van de jeugdzorg en die van de OCMW's te komen, heeft de gezamenlijke regering van de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest op 3 mei 2012 het samenwerkingsprotocol tussen de OCMW's en de Adviseurs en Directeurs Jeugdbijstand aangenomen.

Heel wat jongeren worden geconfronteerd met problemen die zowel onder de bevoegdheid van de dienst jeugdzorg/dienst jeugdbescherming als van de OCMW's vallen. Om jongeren en gezinnen een doeltreffendere hulpverlening aan te bieden was het belangrijk om te komen tot duidelijkere en transparantere samenwerkingsprocedures en om het eens te worden over gemeenschappelijke principes om het werk van de actoren van beide sectoren te vergemakkelijken en op elkaar af te stemmen of te coördineren.

Dit samenwerkingsprotocol

- Formuleert de algemene principes die de samenwerking in goede banen moet leiden:
 - De jongeren en hun familie moeten centraal staan in de interventies en dat blijven;
 - Het principe van transparantie en raadpleging van de betrokken personen (ook de jongere) bij de beslissingen die hen aanbelangen;
 - Het wederkerigheidsprincipe;
 - Het principe van samenwerking tussen de twee sectoren en van continuïteit van de interventie voor, tijdens en na de hulpverlening;
 - Het principe van lokaal overleg met het oog op het optimaliseren van de aanwezige middelen;
 - Het principe van structureel overleg en permanente evaluatie van het protocol en van de initiatieven die eruit voortvloeien.
- Preciseert de procedures voor contactopneming en samenwerking tussen de twee sectoren in specifieke situaties

Een bijlage van dit protocol behandelt de kwestie van de stap naar autonomie en de transitie van een jongere naar zijn of haar volwassenheid, door, onder andere, te voorzien

dat de jongere drie maanden voor de 18e verjaardag samen met de dienst voor bijzondere jeugdzorg of de dienst voor gerechtelijke bescherming de stap naar het OCMW kan zetten om de transitie van de begeleiding voor te bereiden.

Voor de twee sectoren zullen uitwisselingen en vormingen georganiseerd worden, enerzijds om een toelichting te geven bij de professionele realiteit van elkeen, anderzijds om uitleg te verschaffen en uitwisseling te organiseren over de inhoud van het samenwerkingsprotocol, meer bepaald rond bijzondere situaties.

3.1.3 INTEGRALE JEUGDHULP, BREDE INSTAP EN RECHTSTREEKS TOEGANKELIJK AANBOD AAN JEUGDHULPVERLENING BINNEN DE CAW'S (VLAAMSE GEMEENSCHAP)

Integrale jeugdhulp en brede instap

Vlaamse Gemeenschap, J. Vandeurzen, Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Budget 2010: € 50 000 (budget voor 6 regio's, inclusief Brussel)//

De Vlaamse overheid zet in op de verbetering van de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening via 'integrale jeugdhulp' en de bekendmaking van de 'brede instap'.

Integrale Jeugdhulp wil de jeugdhulp die vandaag in Vlaanderen beschikbaar is optimaliseren. Dat gebeurt door het jeugdhulpbeleid instrumenten aan te reiken die samenwerking en afstemming tussen de verschillende jeugdhulpsectoren stimuleren en vergemakkelijken. Zeven grote jeugdhulpsectoren doen mee: het Algemeen Welzijnswerk, de Bijzondere Jeugdbijstand, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, de Centra voor Integrale Gezinszorg, de Centra voor Leerlingenbegeleiding, Kind en Gezin en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Doelstelling is te komen tot een betere bekendheid van de (organisaties van de) brede instap bij organisaties, diensten en voorzieningen die in contact komen met potentiële cliënten van de jeugdhulp. 'Bekendmaking van de brede instap' is een opdracht van de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Die communiceren op geregelde tijdstippen over de brede instap in hoofdzaak tav. intermediairen van de jeugdhulp. Rechtstreekse communicatie met (potentiële) cliënten over het hulpaanbod gebeurt in hoofdzaak door de sectoren jeugdhulp zelf. Integrale Jeugdhulp ontwierp uniforme communicatiedragers (affiches, kaartjes en een brochure) waarvan netwerken gebruik kunnen maken om hun aanbod te communiceren.

In overleg met het Vlaams Netwerk zal worden nagegaan hoe integrale jeugdhulp kan bijdragen in een goede toegankelijkheid van jeugdhulpverlening voor mensen in armoede. Het Vlaams Netwerk blijft daarnaast in de adviesraad zetelen.

Rechtstreeks toegankelijk aanbod aan jeugdhulpverlening binnen de CAW's

Vlaamse Gemeenschap, J. Vandeuren, Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Omzendbrief van 29 november 2011 betreffende de versterking van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp binnen de CAW. Inhoudelijke beleidslijnen gelden voor alle CAW's, dus ook deze in Brussel.

De Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW) spelen een belangrijke rol in het aanbieden van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ). Door het tijdig aanbieden van rechtstreeks toegankelijke hulp op maat van de jongeren, kan de ontwikkeling en escalatie van probleemgedrag voorkomen worden. Anderzijds kan op deze manier eveneens een snellere uitstroom uit de jeugdhulp gerealiseerd worden. In het kader van de brede instap vervullen de CAW een complementaire rol t.o.v. de sectoren van Kind en Gezin en de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB), maar zij zijn op dit moment het minst sterk uitgebouwd. De verdere uitbouw van een beschikbaar en bereikbaar onthaalaanbod voor kinderen en jongeren binnen de CAW is één van de prioriteiten.

Doelgroep: Jongeren (12 -25 jaar), met bijzondere aandacht voor de doelgroep 12-16 jarigen en jongvolwassenen. Ouders met opvoedingsvragen.

3.1.4 ACTIE-ONDERZOEK "MEERDERJARIGHEID, EEN TE DUCHTEN OVERGANG": BRUGGEN BOUWEN TUSSEN (BIJZONDERE) JEUGDZORG EN DE SOCIALE DIENSTEN VOOR VOLWASSENEN

Actie-onderzoek "Meerderjarigheid, een te duchten overgang"

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Leden van Verenigd College Grouwels en Huytebroeck, bevoegd voor Bijstand aan personen

Budget 2011: € 110 000

De actoren op het terrein die actief zijn in de (bijzondere) jeugdzorg stellen vast dat steeds meer jongeren bij hen komen aankloppen voor hulp. Heel wat van deze jongeren leven in grote armoede, zijn op de dool en zijn op zichzelf aangewezen. Ze leven vaak op straat of in leegstaande gebouwen. De meeste van deze jongeren hebben een verleden in de (bijzondere) jeugdzorg. Anderzijds wijzen

de sociale diensten voor opvang en begeleiding van volwassenen op de moeilijkheden die ze ondervinden om jongvolwassenen doeltreffend te helpen, in zoverre dat deze jongvolwassenen een beroep op hen doen. Daarom lijkt het noodzakelijk om bruggen te bouwen tussen de (bijzondere) jeugdzorg en de sociale diensten voor volwassenen. Te veel jongeren, wier traject reeds werd getekend door talrijke breuken, worden door de diensten die hen begeleiden aan hun lot overgelaten, op het ogenblik dat ze hun houvast verliezen.

De GGC financiert een actieonderzoek, uitgevoerd door de diensten Abaka en SOS Jeunes Initiatives Jeunesse, dat gericht is op het invoeren van nieuwe innoverende en participatieve praktijken. Hiervoor zal een netwerk voor ondersteuning en begeleiding van jongvolwassenen (17 tot 25 jaar) in armoede opgericht worden. De verschillende betrokken actoren die met deze jongeren geconfronteerd worden, en dit in de verschillende types Brusselse diensten (voor sociale en medische bijstand maar ook uit de opleidings- en huisvestingssector), zullen hieraan deelnemen.

Het actie-onderzoek moet uitmonden in het formuleren van een reeks aanbevelingen. Samen met de betrokken actoren en de bevoegde overheden zal nagegaan worden op welke manier deze aanbevelingen opgevolgd geïmplementeerd kunnen worden in de professionele praktijk. In het bijzonder moet nagegaan worden op welke manier het netwerk dat in het kader van dit actie-onderzoek gecreëerd werd, geconsolideerd en verder ondersteund kan worden.

3.1.5 GECOÖRDINEERD JONGERENPLAN – "VOORBEREIDEN VAN DE TOEKOMST VAN DE JONGEREN, SAMEN MET DE JONGEREN" (FÉDÉRATION WALLONIE-BRUXELLES)

Gecoördineerd Jongerenplan (12-25 jaar)

De Regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles besliste een permanente interministeriële conferentie Jeugd op te richten. Deze IMC wordt voorgezeten door de Minister van Jeugd, Minister Huytebroeck.

De Regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles ontwikkelt, samen met de jongeren en de actoren van het terrein, een gecoördineerd plan voor de jongeren en jongvolwassenen van 12 tot 25 jaar. Dit plan vertrekt prioritair vanuit de beleidsdomeinen jeugd, bijzondere jeugdzorg en kinderen, maar integreert ook de beleidsdomeinen onderwijs, sport, cultuur en audiovisueel beleid. In dit kader werd een permanente Interministeriële Conferentie (IMC) opgezet die zich toespitst op alle vragen op het vlak van jongeren. Deze IMC is georganiseerd op het niveau van de Fédération

Wallonie-Bruxelles en werd uitgebreid met ministers van andere beleidsniveaus. Van de verschillende werkgroepen, richt de werkgroep "experimenteren en transitie naar autonomie" zich in het bijzonder op de situatie van de jongvolwassenen en de sociale ongelijkheden waar bepaalde jongeren mee geconfronteerd worden bij hun stappen naar zelfstandigheid. Hierbij komen verschillende problematieken aan bod zoals huisvesting, tewerkstelling, opleiding, de toegang tot welzijn, de toegang tot sociale bijstand, de fragmentering van het parcours, de relatie tot de familie,...

De Regering heeft zich geëngageerd om de coherentie van het beleid op de verschillende overheidsniveaus dat betrekking heeft op jongeren te versterken via het opstellen van gemeenschappelijke (actie)richtlijnen en een antwoord bieden aan de versplintering van de bevoegdheden en het veelvoud aan betrokken actoren via het organiseren van voorzieningen die bijdragen tot het openbreken van de schotten en het coördineren van de initiatieven die zich richten op jongeren, op basis van 8 globale doelstellingen:

- Ondersteunen van de actiemogelijkheden en een solidair engagement van de jongeren;
- Erkennen van de diversiteit aan competenties van jongeren en deze valoriseren;
- Het terugdringen van de sociaal-economische ongelijkheden en het voorkomen van de impact ervan op het parcours van de jongere;
- Jongeren de beste voorwaarden bieden om zich te kunnen oriënteren op schools en professioneel vlak;
- Jongeren die in een experimentele fase en in een transitieperiode zitten het mogelijk maken om autonomie te verwerven, door de schoolse context, de context van de actieve samenleving en de professionele context zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen
- Stimuleren van de sensibilisering voor de verschillende uitdagingen van de samenleving (leefmilieu, sociaal, economisch, burgerschap, cultureel,...) door en voor de jongeren;
- De bijzondere kenmerken van de leefomgeving van de jongeren in rekening brengen en de actoren op territoriaal niveau zo goed mogelijk mobiliseren;
- Het beeld en imago van de jongere en hun acties op het vlak van burgerschap valoriseren.

Het uitwerkingsproces van het Plan 12-25 werd gelanceerd in december 2010 en werd tijdens deze legislatuur voor de eerste keer ondernomen. Het proces bestaat uit drie grote fases:

- *De uitwerkingsfase – lopende:* de actoren uit het verenigingsleven, de administraties en de beleidsverantwoordelijken werken, vertrekkende van specifieke thema's, samen aan voorstellen voor nieuwe antwoorden, aan het verbeteren en beter op elkaar afstemmen van

de maatregelen, het versterken voor goede bestaande voorzieningen voor jongeren, enzovoort.

- *De uitvoeringsfase:* de maatregelen van het Plan 12-25 zullen stelselmatig uitgevoerd worden op het terrein
- *Evaluatiefase en een Decreet "jongerenplan":* de dynamiek van het Plan 12-25 moet voort gezet worden tijdens de volgende legislaturen. Het experimenteel proces dat vandaag loopt zal bijgevolg geëvalueerd worden om pistes ter verbetering te kunnen identificeren. Een decreet zal ter stemming voorgelegd worden aan het Parlement van de Fédération Wallonie-Bruxelles voor het einde van de legislatuur.

DOELSTELLING 3.2

De transities tussen onderwijs, opleiding en werk analyseren en versterken

De socioprofessionele inschakeling van laaggeschoolde jongeren vormt een netelig probleem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, net als in andere Europese steden en regio's. De dualisering in het onderwijs, jongeren die de school vroegtijdig verlaten, de hoge werkloosheid onder laaggeschoolde jongeren, hun onstabiele arbeidsparticipatie... bewijzen hoe moeilijk het voor dit publiek is om vanuit het onderwijs naar de arbeidsmarkt door te stromen.

3.2.1 JONGERENLABO – HET PARTICIPATIEF LABORATORIUM VOOR JONGEREN IN TRANSITIE

'LABO JEUNES': het participatief laboratorium voor jongeren in transitie

BHG, B. Cerexhe, Minister van Werk

Het project JONGERENLABO loopt over een periode van twee jaar en wordt gesteund door de Europese Commissie (DG Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie).

Om dit project te concretiseren, werd een Brusselse samenwerking tot stand gebracht tussen ACTIRIS, de Commission Consultative Formation, Emploi et Enseignement (CCFEE - Adviescommissie voor opleiding, tewerkstelling en onderwijs) en de Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL) in samenwerking met het MAG-netwerk.

De uitdagingen op het vlak van socioprofessionele inschakeling van Brusselse jongeren interpellieren de verschillende actoren van het onderwijs, de arbeidsmarkt, de openbare tewerkstellingsdiensten, de opleidingssector, de sector van socioprofessionele inschakeling. Deze actoren vormen samen het beleid op het vlak van doorstroming van jongeren.

- Hoe kunnen we de realiteit waarmee de jongeren in hun verschillende trajecten te maken krijgen zowel op kwantitatief als op kwalitatief vlak beter leren kennen?
- Hoe kunnen de bestaande voorzieningen geëvalueerd en verbeterd worden?
- Hoe kunnen we tussen de verschillende instellingen en betrokken actoren een openbaar beleid opbouwen dat een positieve doorstroming naar en op de arbeidsmarkt bevordert?
- Hoe kan men tussen de spelers op het terrein een uitwisseling van goede praktijken bevorderen rond

het werk dat zij verrichten met de jongeren en de inschakelingspartners?

- Wat kunnen we leren van de ervaringen van onze Europese buurlanden en regio's inzake de doorstroming van jongeren?

Op participatieve en collectieve wijze een antwoord zoeken op deze vragen, dat is waar het project **JONGERENLABO** – het participatief laboratorium voor de doorstroming van jongeren – om draait.

Het doel van het project is het fenomeen van de doorstroming van jongeren van school naar werk, van werkloosheid naar opleiding, van opleiding naar werk en de arbeidsmarkt, beter te begrijpen om beter te kunnen handelen.

- Vertrekkende vanuit de **bijzondere methodologie van groepsanalyse** biedt het JONGERENLABO de verschillende betrokken actoren op de verschillende verantwoordelijkheidsniveaus de gelegenheid om mee te werken aan de analyse en de vormgeving van de openbare actie op het gebied van de doorstroming van jongeren tussen onderwijs en arbeid. Alle betrokken actoren worden in dit laboratorium samengebracht: institutionele verantwoordelijken en verantwoordelijken van instellingen, onderwijzers, werkgevers, deskundigen op het terrein (tewerkstellingsconsulenten, maatschappelijk werkers, opleiders, inschakelingswerkers...), jonge werklozen...;
- Het project richt zich op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar zal **verrijkt worden met ervaringen van andere Europese regio's en landen** en een uitwisseling met verscheidene Europese openbare arbeidsbemiddelingsdiensten;
- Het project zal gebruik maken van de wetenschappelijke mogelijkheden om bij te dragen tot de **ontwikkeling van nieuwe kennisinstrumenten**, zowel op kwantitatief als kwalitatief gebied;
- Met als doel de betrokken actoren te mobiliseren en hun slagvaardigheid te verhogen, zal dit project **concrete instrumenten** ontwikkelen om analyses uit te voeren, aan zelfevaluatie te doen en voorstellen te formuleren voor de spelers op het terrein, de verantwoordelijken en de politieke en institutionele gezagsdragers.

3.2.2 ONTWIKKELEN EN VERSTERKEN VAN HET STELSEL 'DEELTIJDS LEREN EN WERKEN'

Ontwikkelen en versterken van het stelsel 'deeltijds leren en werken'
COCOF, Fédération Wallonie-Bruxelles, Vlaamse Gemeenschap
De permanente IKW zal voorstellen formuleren aan de beleidsmakers met betrekking tot de verdere ontwikkeling en versterking van het stelsel deeltijds leren en werken opdat de leerlingen daadwerkelijk de kans krijgen op een duurzame transitie van onderwijs naar de arbeidsmarkt.
Erop toezien dat deze maatregelen toegankelijk zijn voor de meest kwetsbare jongvolwassenen die het het meest behoefte hebben aan ondersteunende maatregelen in hun transitie naar de arbeidsmarkt.
Nagaan in hoeverre het systeem van deeltijds leren en werken ook ontwikkeld kan worden in de publieke en associatieve sector, meer bepaald in de sector van de zorg voor het jonge kind en de ouderenzorg.

Het stelsel van deeltijds leren en werken vormt als alternatief voor het voltijds onderwijs een bijzondere voorziening om de overgang tussen onderwijs en tewerkstelling te vergemakkelijken en de professionele inschakeling van jongeren te bevorderen. Binnen dit stelsel wordt ernaar gestreefd jongeren technische competenties en attitudes bij te brengen die zowel op professioneel als sociaal vlak nodig zijn. Achtergestelde jongeren zijn bovendien oververtegenwoordigd in dit stelsel^[29].

Deeltijds leren en werken

De leerplicht tot de wettelijke meerderjarigheid op 18 jaar omvat enerzijds een voltijdse leerplicht tot 15 jaar, en een deeltijdse leerplicht tussen 15 en 18 jaar. Vanaf 15 (of 16) jaar kunnen jongeren ervoor kiezen zich in te schrijven in het stelsel van alternerend leren en werken, met als belangrijkste peilers het deeltijds onderwijs en de leertijd. Beide systemen combineren een algemene en een beroepsgerichte vorming in een centrum (de component 'leren') met een opleiding of vorming op de werkvloer (de component 'werkplekleren').

Binnen de leertijd is de jongere verplicht 4 dagen per week vorming te volgen in een onderneming. Binnen het deeltijds onderwijs wordt daarentegen eerder "gestreefd" naar 3 dagen werkplekleren per week, maar worden alternatieven voorzien voor jongeren die nog geen beroepsproject hebben of nog niet voldoende rijp zijn om binnen een bedrijf te werken.

In het Brussels Gewest wordt het *deeltijds onderwijs* langs Nederlandstalige kant georganiseerd binnen de Centra voor Deeltijds Onderwijs (CDO, bevoegdheid Vlaamse gemeenschap) en langs Franstalige kant door het Centre d'Education et de Formation en Alternance (CEFA, bevoegdheid Franse Gemeenschap). De *leertijd* wordt langs Nederlandstalige kant georganiseerd door SYNTRA Brussel (bevoegdheid Vlaamse Gemeenschap), langs Franstalige kant door het Espace Formation des Petites et Moyennes Entreprises (EFPME, bevoegdheid COCOF).

Actiris ondersteunt de centra leren en werken voor trajectbegeleiding van de jongeren, via een spi-partnership.

De VGC steunt het Regionaal Overlegplatform Leren en Werken waarin alle betrokken partners langs Nederlandstalige kant in vertegenwoordigd zijn, en neemt aanvullende maatregelen, zoals bijvoorbeeld voor de promotie van leren en werken bij werkgevers, de taalondersteuning bij de Brusselse centra leren en werken,...

Verschillende adviesraden vragen in het kader van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 om het stelsel van deeltijds leren en werken verder te ontwikkelen en te versterken. Zo stelt de Economische en Sociale Raad dat *"de voorzieningen voor alternerend leren en werken eveneens bevorderd moeten worden, om zo met name de overgang van onderwijs naar de wereld van tewerkstelling minder abrupt te maken"*. Ook de leden van de Verenigde Vergadering maken in hun aanbevelingen in het kader van het Brussels armoederapport 2010 een prioriteit van de ontwikkeling van dit stelsel (aanbeveling 40).

[29] Zie: Jongeren in armoede en het deeltijds leren en werken. In: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Verslag - december 2011

De permanente IKW zal voorstellen formuleren aan de beleidsmakers met betrekking tot de **verdere ontwikkeling en versterking van het stelsel deeltijds leren en werken, opdat de betrokken leerlingen daadwerkelijk de kans krijgen op een duurzame transitie van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Hierbij moet men erop toezien dat deze maatregelen toegankelijk zijn voor de meest kwetsbare jongvolwassenen die het meest behoefte hebben aan ondersteunende maatregelen in hun transitie naar de arbeidsmarkt.**

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting wijdde in haar Verslag 2010-2011 een volledig hoofdstuk aan het stelsel van deeltijds leren en werken^[30]. Op basis van uitwisselingen in een overleggroep met de verschillende betrokken actoren ging het Steunpunt op zoek waarom achtergestelde jongeren in dit stelsel oververtegenwoordigd zijn en hoe maatregelen aan hun verwachtingen kunnen beantwoorden. Het Steunpunt onderzocht het traject van achtergestelde jongeren in het deeltijds leren en werken en analyseerde de succesfactoren voor een duurzame transitie.

De aanbevelingen die het Steunpunt in haar Verslag 2010-2011 formuleerde, geven een eerste oriëntatie voor de verdere ontwikkeling en versterking van het stelsel van deeltijds leren en werken. Deze aanbevelingen komen voort uit een overleggroep waarin de verschillende betrokken actoren vertegenwoordigd waren (vertegenwoordigers uit het stelsel van deeltijds leren en werken, uit het onderwijs, uit de sector van de socio-professionele inschakeling, uit jongerenafdelingen van de vakbonden en uit verenigingen waar armen het woord nemen).

Het voorzien van een kwaliteitsvolle begeleiding op maat, het waken over de verwerving van basiskennis en het creëren van voldoende kwaliteitsvolle werkplaatsen vormen de drie sleutelementen voor de ontwikkeling en versterking van het stelsel van deeltijds leren en werken:

- (1) Ontwikkelen van een kwaliteitsvolle begeleiding op maat
 - Aangaan van een echt partnerschap met de ouders
 - Bieden van de nodige tijd voor de uitwerking van het beroepsproject
 - Ondersteunen van de zoektocht naar een werkplek

- Aandacht besteden aan de verhouding centrum-onderneming-leerling
- Aandacht besteden aan armoedegerelateerde factoren
- Voorzien in bruggen naar andere leersystemen bij het afbreken van het traject
- Verminderen van de dossierlast van de traject-begeleider om kwaliteitsvolle begeleiding te verbeteren

(2) Waken over de verwerving van basiskennis tijdens de algemene vorming

- (3) Creëren van meer kwaliteitsvolle werkplaatsen
 - Verbeteren van de zichtbaarheid van en de promotie voor het stelsel
 - Garanderen van kwalitatieve begeleiding door de werkgever
 - Stimuleren van werkgevers om voldoende werkplaatsen te creëren
 - Garanderen van sociale zekerheidsrechten

In het kader van het thematisch rapport van het Brussels armoederapport 2012 (zie doelstelling 1.1), zullen de nodige cijfers verzameld worden van jongeren die in Brussel ingeschreven zijn in het stelsel van deeltijds leren en werken. Deze cijfers moeten het mogelijk maken om het profiel van deze jongeren te analyseren.

JEEP et JUMP

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk, VGC, G. Vanhengel,
Collegelid bevoegd voor onderwijs en werk,
Communauté française

De projecten JEEP en JUMP willen proactief inspelen op mogelijke socioprofessionele uitsluiting door jongeren uit het laatste jaar van het secundair onderwijs van de Franse Gemeenschap, ongeacht het net of de richting, of jongeren uit de derde graad van het Nederlandstalig onderwijs (met prioriteit voor TSO/BS/KSO en BuSO) een beter inzicht te geven in het actieve leven. Door een opleidings- en sensibiliseringsprogramma voor de verschillende aspecten van het beroepsleven dragen deze twee projecten bij tot het maturiteitsproces omtrent de beroepskeuze en de verspreiding van informatie over de verplichtingen na hun studies, hulp die ze kunnen krijgen bij werk zoeken (ACTIRIS, Werkwinkels...).

Zie doelstelling 1.2.1 en inventaris voor meer informatie

[30] Ibidem

DOELSTELLING 3.3

Toegang tot sociale grondrechten bevorderen

Met het bereiken van de wettelijke meerderjarigheid en de zogenaamde burgerlijke bekwaamheid en aansprakelijkheid op 18 jaar begint voor alle jongeren een nieuwe levensfase. Heel wat wetgeving of voorzieningen hanteren de leeftijdsgrens van 18 jaar als criterium (recht op een leefloon, recht om contractuele verbintenissen aan te gaan zoals een huur-overeenkomst of een voltijdse arbeidscontract). De overgang naar volwassenheid gaat gepaard met nieuwe rechten en plichten, nieuwe verwachtingen en verantwoordelijkheden.

Niet iedereen lijkt echter z'n weg te vinden in het vaak uiterst complex administratief en wetgevend systeem, in het doolhof aan bevoegde instanties en het veelvoud aan maatregelen en voorzieningen waarbij de criteria en leeftijdsgrenzen bovendien vaak verschillen.

De plaatsen waar, en de kanalen waarlangs jongeren informatie kunnen bekomen zijn vaak erg versnipperd, en bovendien gesegmenteerd volgens verschillende sectoren.

Toegang vinden tot de sociale grondrechten vergt dan ook steeds meer competenties. Heel wat jongvolwassenen kennen nauwelijks hun rechten en/of de geldende regels en te volgen procedures om hier een beroep op te doen. Ook de maatschappelijk assistenten verliezen zich vaak in de complexiteit van het juridisch systeem of het beleid inzake sociale bescherming en sociale bijstand. De meest kwetsbare jongvolwassenen, geconfronteerd met een familiale breuk en een beperkt sociaal netwerk, en soms een ontoereikende verworven school- en taalkennis, staan er hier vaak alleen voor en hebben moeite om de structuren of actoren te identificeren waar ze een beroep op kunnen doen.

Vaak speelt niet alleen de onwetendheid inzake regels en procedures, maar ook het gebrek aan informatie over bepaalde fundamentele rechten.

Deze verschillende factoren bemoeilijken de toegang tot de sociale grondrechten, wat duidelijk een zeer belangrijke rol speelt in de overgang van armoede naar uitsluiting.

Om de toegang tot de sociale grondrechten te versterken voor alle jongvolwassenen, zal ingezet worden op het verbeteren van de toegang tot een kwaliteitsvolle informatie en het voorzien van een aangepaste begeleiding.

3.3.1 VERBETEREN VAN DE TOEGANG TOT KWALITEITSVOLLE INFORMATIE OVER SOCIALE GRONDRECHTEN

Verbeteren van de toegang tot kwaliteitsvolle informatie over sociale grondrechten

Analyse van het bestaande aanbod en de behoeften van jongvolwassenen op het vlak van toegang tot over sociale grondrechten

Uitwerken van een strategie voor het verbeteren van de toegang tot kwaliteitsvolle informatie over sociale grondrechten

Pertinentie en haalbaarheid nagaan van een uniek loket voor 18-25 jarigen waar de informatie gecentraliseerd wordt. Andere pistes die onderzocht moeten worden: het opstellen van richtlijnen, het identificeren van referentiepersonen,...

Er zijn in het Brussels Gewest reeds heel wat actoren waar jongeren terecht kunnen voor informatie. Deze verschillende initiatieven worden vanuit verschillende overheden gefinancierd, vaak met een zeer specifieke doelstelling of voor een welbepaald domein.

Om een globaal en coherent beleid te ontwikkelen op het vlak van informatieverspreiding, is het in de eerste plaats nodig om een duidelijk beeld te krijgen van de verschillende actoren die actief zijn in het Brussels Gewest. **Een eerste stap moet dan ook bestaan in het opstellen van een gedetailleerde inventaris van de verschillende actoren, met een duidelijke beschrijving van het werkdomein en de activiteiten en een analyse van de specifieke bijdrage.** Op deze manier moet nagegaan worden in hoeverre het bestaande aanbod tegemoet komt aan de bestaande behoeften, en op welke vlakken nog extra inspanningen geleverd moeten worden.

Op basis van deze analyse moet vervolgens een strategie uitgewerkt worden om de toegang tot kwaliteitsvolle informatie over sociale grondrechten te verbeteren.

Een van de elementen die in deze strategie aan bod moet komen, is de mogelijkheid van een uniek loket. *"De specifieke positie die jongvolwassenen vandaag innemen, tussen opvang binnen het gezin en de intrede tot het actieve leven, maakt het noodzakelijk om na te denken over oplossingen die ofwel transversaal, ofwel eenvormig zijn, maar die in ieder geval jongeren niet langer confronteren met een veelvoud aan administratieve stappen die ondernomen moeten worden. In die*

zin zou het oprichten van een uniek loket voor jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar een stap in de goede richting kunnen zijn^[31]. Het aanbod is vaak erg versnipperd waardoor jongeren voor verschillende vragen op verschillende plaatsen informatie moeten zoeken. Het ontbreekt aan een globale visie en bijgevolg aan een omvattende informatie over de sociale rechten van jongvolwassenen. Het ontbreekt aan plaatsen waar de verschillende informatie verzameld wordt en jongeren terecht kunnen met vragen van diverse aard (sociale zekerheid, gezondheid, tewerkstelling, toegang tot huisvesting,...).

Ook professionals zelf hebben steeds meer moeilijkheden om een weg te vinden in het complex administratief en wetgevend systeem en zich het geheel aan voorzieningen eigen te maken.

De Vzw 'Atelier des droits sociaux' ontwikkelt op dit vlak een interessante expertise: het stelt pedagogische instrumenten en een algemene documentatie over de sociale rechten ter beschikking aan verenigingen en het publiek met het oog op het bevorderen van de sociale rechten, het bestrijden van mechanismen van sociale uitsluiting en het democratiseren van de juridische cultuur. In 2012 werkt het Atelier des droits sociaux aan een project voor juridische en gezondheidsinformatie dat enerzijds de sociale actoren een beter inzicht wil geven in de 'geheimen' van de gezondheidswetgevingen om op die manier een antwoord te bieden op de juridische moeilijkheden waarmee de begunstigden kampen, en anderzijds ervoor wil zorgen dat mensen in armoede hun rechten en plichten kennen (COCOF, Collegelid B. Cerexhe, € 59 243).

De toenemende specialisatie op het werkveld bemoeilijkt een globale visie en algemene kennis van professionals over de sociale grondrechten van jongeren. Er moet nagegaan worden op welke manier een betere kennis over de sociale grondrechten opgebouwd kan worden, rekening houdend met het feit dat dit veel tijd vraagt. Het versterken van de samenwerking en uitwisseling van informatie tussen zich steeds meer specialiserende diensten maakt hier uiteraard deel van uit.

3.3.2 VOORZIEN VAN EEN AANGEPASTE BEGELEIDING

Voorzien van een aangepaste begeleiding

Ondersteunen en versterken van organisaties die een persoonlijke begeleiding bieden

Voor de meest kwetsbare jongvolwassenen volstaat het aanbieden van een toegankelijke informatie tenslotte niet. Zij hebben niet zozeer nood aan informatie om hun rechten te kennen, dan wel informatie over de manier waarop zij deze rechten ook effectief kunnen doen gelden. Een aangepaste, persoonlijke begeleiding, waarbij de jongere in zijn of haar globaliteit omkaderd wordt, moet hen de mogelijkheid bieden effectief toegang te vinden tot hun rechten. Bijzondere aandacht moet gaan naar de meest kwetsbare jongeren die vandaag niet bereikt worden en zelden uit zichzelf de stap naar de dienstverlening zetten. Via een persoonlijke begeleiding kan langzaam een vertrouwensrelatie opgebouwd worden en stelselmatig het netwerk rondom de jongeren uitgebouwd worden en de banden met en het vertrouwen in de instellingen versterkt worden.

Ook hier zijn heel wat actoren actief die deze rol kunnen vervullen (OCMW's, buurtdiensten, straathoekwerkers,...) en die reeds deze opdracht van informeren en begeleiding vervullen. Men kan echter alleen maar vaststellen dat deze diensten overbevraagd zijn. En in het bijzonder de maatschappelijk werkers van de OCMW's getuigen over de moeilijkheden om een kwalitatieve begeleiding op maat aan te bieden als gevolg van de steeds toenemende vraag, het tekort aan personeel en de grote administratieve overlast.

[31] Jacques Moriau. Les jeunes adultes, nouveau public ou nouvelle déclinaison de la question sociale? Bruxelles Informations Sociales. Juin 2009; n° 160: pp. 8-19

4e AS: BIJZONDERE AANDACHT BESTEDEN AAN DE MEEST KWETSBARE JONGVOLWASSENEN

Een aantal van de reguliere voorzieningen slaagt er vandaag onvoldoende in om doeltreffende antwoorden te bieden aan de meest kwetsbare jongvolwassenen die in situaties van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting verkeren. Deze jongvolwassenen vinden moeilijk aansluiting bij de algemene voorzieningen. Er is dan ook nood aan een bijzondere aandacht en specifieke benadering voor de meest kwetsbare jongvolwassenen binnen verschillende voorzieningen en maatregelen. De financiële maar ook fysieke toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor (jong)volwassenen spelen hierin een essentiële rol.

Er moeten doeltreffende antwoorden geformuleerd worden op jongeren die geconfronteerd worden met een multiple problematiek en meervoudige sociale uitsluiting. Zo getuigen de OCMW's ervan dat de meest kwetsbare jongvolwassenen in situaties van grote bestaansonzekerheid leven. Armoede en uitsluiting van deze jongeren is een proces dat zich slechts zelden opbouwt vanuit een enkele oorzaak. Het is een multifactorieel en multidimensioneel proces dat stap voor stap aangepakt moet worden: het ontbreken van een ouderfiguur of referentiepersoon, gezinsbreuken, afhaken op school, ontbreken van kwalificaties, problemen op het vlak van alfabetisering, het ontbreken van een aangepaste woning, de invloed van de leefomgeving,... zijn allemaal elementen die de maatschappelijke en socio-professionele inschakeling verhinderen.

Deze jongeren hebben nood aan een specifieke begeleiding op lange termijn en die rekening houdt met mislukkingen en falen. De complexiteit en onderlinge verwevenheid van de verschillende problemen waarmee deze jongvolwassenen geconfronteerd worden maken een beleid dat uitsluitend gericht is op een snelle inschakeling op de arbeidsmarkt ontoereikend voor deze jongeren. Een professionele inschakeling is slechts mogelijk als de persoon klaar is om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt, wat echter niet altijd het geval is als gevolg van multiple moeilijkheden die evenveel obstakels vormen voor dit type inschakeling. De OCMW's denken dat, hoewel een socio-professioneel inschakelingsproject de eerste doelstelling blijft, dit voorbereid moet worden en volledig in samenwerking met de jongere ontwikkeld moet worden, rekening houdend met zijn of haar moeilijkheden en parcours. Het toepassen van een beleid dat zich richt op een snelle en onvoldoende voorbereide inschakeling op de arbeidsmarkt is inadequaat omdat het risico op mislukking groot is.

Veel jongeren voelen zich gedevaloriseerd, worden telkens gewezen op hun gebreken, tekortkomingen, hun falen. Ze hebben vaak een moeilijk en gefragmenteerd parcours doorlopen dat gekenmerkt werd door tal van negatieve ervaringen en een opeenvolging van tegenslagen. Ze moeten zich daarom, op verschillende momenten in de loop van hun parcours, kunnen oriënteren en een nieuw project opbouwen vertrekkende van hun sterke punten en competenties.

De meest kwetsbare jongvolwassenen hebben het moeilijker om banden aan te knopen of ze te onderhouden. De relaties zijn vaak erg broos en zowel in de familiale banden als in het bredere sociale netwerk worden ze vaak geconfronteerd met breuken. De Economische en Sociale Raad brengt dit gebrek aan sociale netwerken in verband met de moeilijkheden voor kwetsbare jongvolwassenen om zich in te schakelen op de arbeidsmarkt: *“de moeilijkheid voor jongeren uit achtergestelde gezinnen die geen beroep kunnen doen op een netwerk om een stageplaats te vinden die hen in staat stelt om, naast andere mechanismen, een eerste werkervaring op te doen die nauw samenhangt met het beroepsleven, tast deze vorm van overgang aan. Dit geldt eveneens voor het vinden van een baan die in overeenstemming is met de kwalificaties. De Raad denkt ook aan het ontbreken van netwerken die het toelaten om een baan te vinden binnen de kwalificaties die men heeft verworven.”*

Een ander zeer verontrustend fenomeen in het Brussels Gewest betreft de thuisloosheid die meer en meer voorkomt bij jongeren die op de dool zijn. De OCMW's stellen vast dat steeds meer jongvolwassenen thuisloos zijn, bijvoorbeeld omdat ze niet meer kunnen rekenen op familiale banden en andere huisvestingsmogelijkheden uitgeput zijn. Heel wat jongeren zien zich verplicht om alleen te gaan wonen, zonder echter over de nodige middelen te beschikken om deze stap naar autonomie te kunnen zetten. De laatste jaren stelt de thuislozensector een sterke verjonging vast van het publiek dat opgevangen wordt in onthaalhuizen. Deze jongvolwassenen hebben nood aan een aangepaste bescherming en een gepersonaliseerde begeleiding.

De doelstellingen onder deze as vormen richtlijnen voor het ontwikkelen van concrete acties en maatregelen, maar ook een eerste aanzet tot criteria voor beleidsevaluatie (cf. eerste as).

DOELSTELLING 4.1

Alle jongvolwassenen de mogelijkheid bieden om een langzaam proces naar zelfstandigheid door te maken, een proces van leren en experimenteren

Alle jongvolwassenen de mogelijkheid bieden tot een langzaam proces naar zelfstandigheid, een proces van leren en experimenteren

Valoriseren en ondersteunen van interventies en voorzieningen die jongeren de mogelijkheid bieden om een langzaam proces naar zelfstandigheid door te maken. Trajecten van experimenteren moeten de jongeren het "recht op proberen" geven.

Opzetten van een denkproces over de identificatie van een specifiek statuut dat jongeren toelaat om dit langzaam proces naar zelfstandigheid door te maken binnen een erkend en voldoende omvattend kader.

4.1.1 VALORISEREN EN ONDERSTEUNEN VAN INTERVENTIES EN VOORZIENINGEN DIE JONGEREN DE MOGELIJKHEID BIEDEN OM EEN LANGZAAM PROCES NAAR ZELFSTANDIGHEID EN EEN EXPERIMENTEREND LEERPROCES DOOR TE MAKEN

Iedereen moet kunnen genieten van een leerproces met vallen en opstaan en de mogelijkheid krijgen tot een langzaam proces van volwassen worden. Alle jongeren, ook de meest kwetsbare, moeten de tijd, de ruimte en de mogelijkheden krijgen die nodig zijn om hun identiteit te vormen en hun verantwoordelijkheden als volwassene op te nemen. Dit mag er echter niet op neer komen dat jongeren aan hun lot overgelaten worden.

Vandaag zijn het echter vaak juist de meest kwetsbare jongvolwassenen die het minste tijd en ruimte krijgen voor hun transitie naar volwassenheid en autonomie. "[Zij] moeten vanaf hun meerderjarigheid een duidelijk project hebben. [...] Nauwelijks de adolescentie achter de rug, en vaak reeds blootgesteld aan tegenslagen en beproevingen gedurende het schoolparcours of bij de eerste zoektocht naar werk [...] moeten zij onmiddellijk blijf geven van een zekere maturiteit en richting geven aan hun levensproject. [...] Zij die het snelst voor deze vereiste van autonomie geplaatst worden zijn tevens zij die over het minste hulpbronnen beschikken, het minst ondersteuning van hun gezin of familie kunnen genieten en het minst tijd krijgen om hun proces van volwassenwording tot een goed einde te brengen [...] Daar waar sommige jongeren de kans geboden wordt om meerdere malen hun eerste jaar hoger onderwijs te herbeginnen, om naar het buitenland te trekken en zich kunnen wagen aan verschillende projecten, is dit voor de meest kwetsbare jongvolwassenen niet

toegestaan."^[32] Zij moeten vanaf hun 18e vaak een duidelijk project voor ogen hebben, en dit zo snel mogelijk succesvol afronden. Zij beschikken bijgevolg "over zo goed als geen oefenruimte zoals die bestaan voor jongeren met meer kansen. Mislukken en opnieuw proberen, essentieel onderdeel van de dagelijkse leerschool, wordt voor hen niet aanvaard."^[33] Alle jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om de overgang naar autonomie door te maken via een proces van leren en experimenteren, van trial en error, van vallen en opstaan, met als voornaamste doel hun persoonlijke ontwikkeling.

Zonder het perspectief van het recht op arbeid te verliezen, mag maatschappelijke integratie of inclusie hierbij niet beperkt worden tot tewerkstelling. Het moet mogelijk gemaakt worden om zich te ontwikkelen in vormingen en ervaringen die, vandaag, niet gevalideerd en erkend worden. De eerste doelstelling ligt dan in het opdoen van ervaringen, in persoonlijke ontwikkeling en zelfontplooiing, identiteitsconstructie, het versterken van het zelfvertrouwen en het geloof in eigen krachten en competenties, het aanknopen van sociale banden, het versterken van de burgerzin,... elementen die van essentieel belang zijn om vervolgens stappen te kunnen zetten naar meer autonomie en zelfstandigheid.

Het komt er op neer jongeren de mogelijkheid te bieden om zich nieuwe competenties, verlangens, verwachtingen eigen te maken en zich in te schrijven in levensprojecten.

Essentieel in dit leerproces en dit proces van langzaam volwassen worden, is dat de organisaties die werken met de meest kwetsbare jongvolwassenen hiervoor de nodige tijd, ruimte en mogelijkheden krijgen. De begeleiding van de meest kwetsbare jongvolwassenen, met het oog op hun inschakeling, vraagt immers tijd en moet ruimte laten voor mislukking en opnieuw proberen^[34].

Om de meest kwetsbare jongvolwassenen te bereiken, moet in de eerste plaats een vertrouwensband gecreëerd worden. Ze hebben vaak reeds een parcours van afwijzing of mislukking achter de rug, en staan vaak wantrouwig ten opzichte van bepaalde instellingen. De meest kwetsbare jongvolwassenen worden vaak geconfronteerd met een cumulatie van moeilijkheden en hebben bijgevolg nood aan een intensieve, persoonlijke begeleiding op maat, en dit op verschillende terreinen.

[32] Jacques Moriau. Les jeunes adultes, nouveau public ou nouvelle déclinaison de la question sociale? Bruxelles Informations Sociales. Juin 2009; n° 160: pp. 8-19

[33] Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaanonzekerheid en sociale uitsluiting. Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Verslag - december 2011

[34] Zie bijvoorbeeld ook de aanbevelingen die geformuleerd werden in het kader van de rondetafelconferentie armoedebestrijding "Jongeren en armoede", georganiseerd door de werkgroep 'armoede' van de VGC, juni 2011

Zo zullen er antwoorden geformuleerd moeten worden op de praktijken die vandaag nog te veel leiden tot afromings- en selectiemechanismen. Zo stelt een adviesraad van de VGC dat *“opleidings- en werkervaringspartners de druk voelen om de sterkere kandidaat-deelnemers te laten instromen, ten koste van de zwakkere doelgroep, om de steeds hogere uitstroomresultaten die worden opgelegd te behalen. Dit beleid zorgt ervoor dat de allerzwaksten onvoldoende worden opgevoerd.”*

Sommige jongeren, die reeds een langdurig parcours van mislukking en falen achter de rug hebben, zullen zelfs nood hebben aan een zekere ‘time out’, een periode waarin een breuk met het oude betekent dat er in alle rust en vrijheid gewerkt kan worden aan nieuwe perspectieven.

De tussenkomsten en voorzieningen die zo’n leerproces en langzaam proces van volwassen worden mogelijk maken, moeten gevaloriseerd en ondersteund worden.

4.1.2 OPZETTEN VAN EEN DENKPROCES OVER DE IDENTIFICATIE VAN EEN SPECIFIEK STATUUT DAT JONGEREN MOET TOELATEN OM DIT LANGZAAM PROCES NAAR ZELFSTANDIGHEID DOOR TE MAKEN BINNEN EEN ERKEND EN VOLDOENDE OMVATTEND KADER

Jongeren die reeds geconfronteerd werden met falen of die zich niet op “de rode loper” richting volwassenheid en toegang tot tewerkstelling bevinden, genieten vandaag van verschillende voorzieningen die een ondersteuning bieden bij een herinschakeling in een schools parcours, bij maatschappelijke of professionele integratie. Bij elk van deze steunmaatregelen hoort een specifiek statuut, waarrond een bepaald sociaal zekerheidsregime opgebouwd wordt.

Deze verschillende voorzieningen, die ontwikkeld werden in het kader van de Actieve welvaartsstaat en de bijhorende logica van activering, houden evenwel een belangrijke paradox in: de jongeren worden verplicht om een project te ontwikkelen (bv. geïndividualiseerd plan voor maatschappelijke integratie, geïndividualiseerd begeleidingsplan voor werkzoekenden). Zonder de voordelen van een individualisering van de hulpvoorzieningen in vraag te stellen, blijken deze erg ondoeltreffend te zijn voor zij die niet beschikken over de nodige culturele of symbolische bronnen voor het opzetten van een persoonlijk project. In deze logica komt de verantwoordelijkheid voor de integratie hoofdzakelijk bij de jongere te liggen, zelfs als die niet over de mogelijkheden beschikt om deze verantwoordelijkheid te

dragen. In het geval van falen, leidt deze manier van werken tot een nog grotere bestaansonzekerheid.

Er bestaan alternatieven die uitgedragen worden door bepaalde verenigingen (zoals Solidarité, jaarproject rond burgerschap, enz.). Deze bieden de mogelijkheid aan jongeren die er echt behoefte toe hebben om tot rust te komen en afstand te nemen, en dit op domeinen die de jongeren interesseren en die een meerwaarde kunnen bieden aan de gemeenschap.

Deze alternatieven zoeken zich noodzakelijkerwijs een weg in de kantlijnen van bestaande statuten. Zo moeten jongeren die onderworpen zijn aan de leerplicht (jonger dan 18 jaar) zich tijdens enkele maanden kunnen vrijmaken om de tijd te nemen om zich volledig in te leven in het alternatieve project; deze jongeren zullen ingeschreven worden in het stelsel deeltijds leren en werken (geïndividualiseerde vorming). Jongeren die niet meer onderworpen zijn aan de leerplicht nemen het vaakst een statuut van vrijwilliger aan. Deze “in elkaar geknutselde” oplossingen houden bijgevolg een zekere dimensie van kwetsbaarheid in: ze verzekeren geen enkel bestaansmiddel voor de jongeren en komen neer op een oneigenlijk gebruik van bestaande statuten.

Als we voorzieningen willen ondersteunen en valoriseren die jongeren de mogelijkheid bieden een langzaam proces naar zelfstandigheid door te maken, moet er ook een meer institutionele denkoefening gestart worden die zich richt op het identificeren van een specifiek statuut dat jongeren de mogelijkheid biedt om dit proces door te maken in een erkend en voldoende omvattend kader.

DOELSTELLING 4.2

Inzetten op de sterke punten van jongvolwassenen

Inzetten op de sterke punten van jongvolwassenen

Ontwikkelen en/of valoriseren van maatregelen, projecten en voorzieningen die de capaciteiten en competenties van jongvolwassenen versterken

Erkennen en valoriseren van verworven competenties

4.2.1 ONTWIKKELEN EN/OF VALORISEREN VAN MAATREGELEN, PROJECTEN EN VOORZIENINGEN DIE DE CAPACITEITEN EN COMPETENTIES VAN JONGVOLWASSENEN VERSTERKEN

Het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 moet inzetten op het versterken van de eigen competenties en capaciteiten van Brusselse jongvolwassenen. Men mag zich niet eenzijdig focussen op het negatieve (het vermijden of verminderen van risicofactoren en problemen, het compenseren van tekorten,...) maar moet ook maximaal inzetten op het versterken van positieve factoren: het ontwikkelen van de sterke punten, de competenties, capaciteiten en mogelijkheden van jongvolwassenen, zonder hierbij evenwel de kwetsbaarheden uit het oog verliezen. Het komt erop aan de sterke punten van jongvolwassenen naar boven te laten komen en te valoriseren, en op verschillende momenten binnen het parcours van een jongvolwassene te versterken.

De eerste doelstelling bestaat er dan in om projecten en voorzieningen die de capaciteiten en competenties van jongvolwassenen versterken, te ontwikkelen en te ondersteunen, en daar waar ze bestaan, deze te valoriseren.

Hierbij denken we in de eerste plaats aan de competenties die jongeren buiten de formele context van onderwijs en (beroeps)opleiding verwerven. De competenties van jongeren kunnen namelijk voortkomen uit een eerste succesvolle professionele beroepservaring, maar ook uit een sportieve of culturele activiteit, of een engagement als vrijwilliger, of nog de kennis van een vreemde taal of cultuur. Hierbij verwijzen we dan ook naar het belang van de zogenaamde **'niet-formele educatie'**, *"een georganiseerd proces dat jongeren de mogelijkheid biedt om andere waarden, bekwaamheden en competenties te ontwikkelen dan diegene die verworven worden binnen het kader van formele educatie. Deze bekwaamheden [...] hebben dan betrekking op een hele reeks competenties: intermenselijke competenties, teamwork, organisatietalent, conflictbeheer, intercultureel bewustzijn, leidinggevend, planning, organisatie, coördinatie en een*

praktisch aanpak van problemen, zelfvertrouwen, discipline, en verantwoordelijkheid"^[35]. Jeugdorganisaties en -bewegingen spelen hierin een vooraanstaande rol.

Het komt er hierbij niet op aan iedereen te oriënteren naar een bepaalde activiteit, maar integendeel elke jongere kansen te bieden en te valoriseren in dat waar hij of zij goed in is.

Anderzijds heeft deze doelstelling ook betrekking op een meer algemeen principe, dat tot uiting moet komen in maatregelen en initiatieven op verschillende domeinen.

Zo is het belangrijk dat er binnen verschillende voorzieningen en maatregelen telkens ruimte gelaten wordt voor de projecten van de jongeren zelf. De jongere zelf moet centraal staan in de uitwerking van een project (projecten op het vlak van onderwijs of vorming, project professionele inschakeling,...); de betrokkenheid van jongeren moet hierin dan ook bevorderd worden.

Jongeren moeten ook de mogelijkheid krijgen om eigen projecten te ontwikkelen. Het principe van microfinanciering en microkrediet kan hierin een interessant instrument vormen.

Dit principe vindt ook haar weerklank in bepaalde projecten van opvoedings- en gezinsondersteuning, waarbij bijzondere aandacht gaat naar het valoriseren van het potentieel, de competenties en de 'knowhow' (of 'savoir-faire') van de kinderen, de ouders en hun omgeving, en naar de erkenning van de verlangens en wensen van elkeen. Dit komt tegemoet aan de bekommernis van veel gezinnen die *"vooral op zoek zijn naar algemene middelen en diensten die niet 'probleemgericht' zijn, maar veeleer dienen om hun bekwaamheden, potentieel en capaciteiten te ondersteunen"*^[36].

Het betreft evenzeer een principe dat gevaloriseerd moet worden binnen de ondernemingen. Ondernemingen die jongeren aannemen, ongeacht het opleidingsniveau, en zich engageren om de jongere op te leiden, investeren op die manier in de ontwikkeling van het potentieel van jongeren.

Voorbeeld

Goede voorbeelden zijn onder andere terug te vinden bij de Werkingen Maatschappelijk Kwetsbare Jeugd (WMKJ). Binnen de WMKJ's maken jongeren zich, net zoals in de rest van het jeugdwerk, op een spontane manier verschillende competenties eigen. Ook de clubwerkingen van Buurtsport en

[35] Forum Jeunesse de l'Union européenne. Reconnaissance de l'éducation non-formelle: Confirmer les compétences réelles des jeunes dans la société de la connaissance. Document politique. Bruxelles, novembre 2005

[36] De Spiegelaele, M., Closon, M.-C., Deboosere, P., Humblet, P. Staten-Generaal van Brussel. Gezondheid en levenskwaliteit in Brussel. Brussel studies. Synthesenota nr. 11, 10 februari 2009

BIS (inclusie via sport) werken actief op het spoor van activeren naar responsabiliseren. Dit eigenaarschap biedt perspectief naar persoonlijkheids- en netwerkontwikkeling.

4.2.2 ERKENNEN EN VALORISEREN VAN VERWORVEN COMPETENTIES

Er moet gezocht worden naar manieren waarop jongeren telkens hun sterke punten en mogelijkheden kunnen identificeren en naar voor kunnen brengen en hun competenties, ongeacht binnen welke context ze deze verworven hebben, kunnen laten erkennen en valoriseren. Door de sterke punten en competenties van jongeren te erkennen, kan het zelfvertrouwen van deze jongeren versterkt worden en komt de jongere weer zelf centraal te staan in de bepaling van het levensproject.

In dit kader moet uiteraard bijzondere aandacht gaan naar de competenties die jongeren hebben verworven buiten de formele context van onderwijs en opleiding (zie eerder).

Wanneer men denkt over het valoriseren van de competenties die verworven zijn in het kader van de niet-formele educatie, moet men wel opletten voor de mogelijk negatieve effecten, en in het bijzonder voor het risico op instrumentalisering. De niet-formele educatie moet in de eerste plaats een persoonlijke ontplooiing als doel hebben, en niet, als gevolg van geformaliseerde verwachtingen, verworven tot een domein van louter maatschappelijk nut.

“Het verduidelijken van het type van erkenning is al een deel van het antwoord op het probleem. De erkenning mag niet enkel gaan over de kwalificatie of de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt van een persoon volgens objectieve normen. Ze moet er in de eerste plaats voor zorgen dat de persoon een beter inzicht krijgt in zichzelf en zijn/haar afgelegde parcours, opdat men kan identificeren wat men bereikt heeft en dit onder woorden kan brengen. De erkenning gaat dus in de eerste plaats over het individu en de zijn/haar persoonlijke verwezenlijkingen in de maatschappij, en niet over de toegekende plaats omwille van een bepaalde vorming volgens specifieke overeenkomsten beantwoordend aan de gangbare normen”.^[37]

Voorbeeld

Inspiratie hiervoor kan gezocht worden in verschillende lopende projecten, zoals bijvoorbeeld de C-Stick die ontwikkeld werd door JES vzw.

[37] Engelbach, B. Pourquoi et comment reconnaître les apprentissages de l'éducation non-formelle? Magazine Animafac, 31 Juillet 2009. <http://www.animafac.net/pourquoi-et-comment-reconnaitre-les-apprentissages-de-l-education-non-formelle#>

DOELSTELLING 4.3

De ontwikkeling en het behoud van netwerken stimuleren

De ontwikkeling en het behoud van netwerken stimuleren en de mobiliteit bevorderen

Projecten die het versterken van de sociale banden van achtergestelde jongvolwassenen als doelstelling hebben, valoriseren en ondersteunen. Evalueren in welke mate bestaande initiatieven en nieuwe beleidsmaatregelen bijdragen tot het ontwikkelen en onderhouden van netwerken.

Binnen de verschillende beleidsdomeinen een prioriteit maken van het versterken van de sociale mix en het creëren van mogelijkheden tot ontmoeting.

4.3.1 SOCIALE NETWERKEN ALS HEFBOOM IN DE STRIJD TEGEN ARMOEDE

Het opbouwen van sociale netwerken vormt een belangrijke hefboom in de strijd tegen armoede bij jongvolwassenen. Een ondersteunend, gediversifieerd sociaal netwerk kan een belangrijke hulpbron zijn in situaties van kwetsbaarheid en bestaansonzekerheid.

Een ondersteunend sociaal netwerk bestaat niet enkel uit zogenaamde 'sterke' of 'hechte' banden; ook een sociaal netwerk dat bestaat uit veelvoudige 'zwakke' of 'losse' contacten kan een belangrijke ondersteuning bieden. “[...] ook 'zwakke banden' (in het 'via-via-netwerk') kunnen mensen toeleiden tot nieuwe sociale organisaties (of nieuwe settings) en nieuwe perspectieven brengen. Misschien kent een verre kennis wel een goede dokter of kan die bemiddelen voor een zeer gepaste job”^[38]. Een belangrijk element betreft het gediversifieerd karakter.

Een gediversifieerd sociaal netwerk, bestaande uit een diversiteit aan contacten en sociale banden, kan jongvolwassenen een belangrijke ondersteuning bieden. Een sociaal netwerk kan het emotioneel welzijn versterken, door een gevoel van ondersteuning, toebehoren en respect te ontwikkelen. Een sociaal netwerk kan ook de toegang tot en de uitwisseling van informatie versterken, en de toegang tot bepaalde hulpbronnen vergemakkelijken.

Tot slot kunnen er in het netwerk personen zijn die als rolmodel fungeren, personen waar de jongere respect voor hebben, die de jongeren een concreet toekomstbeeld biedt en deze rolmodellen geloven op hun beurt ook in de talenten van de jongere.

Kwetsbare jongvolwassenen kansen bieden om een sociaal netwerk uit te bouwen, vormt een eerste stap naar verdere

[38] Driessens, K., Vanregenmortel, T. Bind-kracht in armoede. Boek 1. Leefwereld en hulpverlening. Leuven: LannooCampus, 2006

maatschappelijke participatie en moet het hen mogelijk maken opnieuw aansluiting te vinden bij algemene voorzieningen en verenigingen. Projecten die het versterken van sociale banden en het sociaal netwerk als doelstelling moeten dan ook ontwikkeld, ondersteund en gevaloriseerd worden. De mate waarin bestaande initiatieven en nieuwe beleidsmaatregelen bijdragen tot het ontwikkelen en behouden van sociale netwerken moet als criterium voor evaluatie opgenomen hebben.

Voorbeeld

Binnen de WMKJ's vertrekken de jeugdwerkers bijvoorbeeld vanuit de vaststelling dat de multiproblematische situatie die hun jongeren kennen een gezamenlijke aanpak vergt. Door een coherente aanpak, zowel binnen het team als met andere partners (wijk, school, ouders) zijn deze jeugdwerkingen in staat jongeren te begeleiden en beter in te staan voor het welzijn van de jongeren.

4.3.2 MOBILITEIT ALS CENTRAAL ELEMENT IN DE CONSTRUCTIE VAN TOEKOMSPERSPECTIEVEN

Om kwetsbare jongvolwassenen nieuwe toekomstperspectieven te bieden, kansen te bieden om te 'ontsnappen' uit hun wijken, nieuwe ontmoetingen te hebben en nieuwe contacten te maken, nieuwe perspectieven te ontdekken, **moet geïnvesteerd worden in het bevorderen van de mobiliteit.**

Een actie-onderzoek uit 2008^[39] stelde ook op het vlak van mobiliteit enorme sociale ongelijkheden vast tussen Brusselse jongeren in functie van hun woonplaats (als aanwijzing voor het sociaal-economisch statuut van de jongere). Het onderzoek, gebaseerd op interviews en zogenaamde mentale kaarten van jongeren uit respectievelijk Anderlecht, Etterbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe, toont aan dat **hoewel de stad de fysieke nabijheid als belangrijke troef heeft, de sociale afstand tussen jongeren toch steeds groter wordt.**

Welgestelde jongeren hebben het makkelijker om zich te verplaatsen, zowel binnen het hele gewest als erbuiten. Jongeren uit Etterbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe ontwikkelen, in functie van hun activiteiten, een netwerk, wat verwijst naar een vorm van mobiliteit, daar waar jongeren uit Anderlecht eerder in termen van een territorium evolueren, wat eerder verwijst naar een vorm van sedentariteit. Kwetsbaardere jongeren zijn heel wat minder mobiel. *"Het blijkt dat de mobiliteit van de Anderlechtenaren erg zwak is. Hun universum reikt vaak niet verder dan bepaalde fysieke obstakels of houvast, zoals het kanaal of een tramlijn. [...] Ze functioneren in continue territoria, van straat tot straat"*. In de helft van de mentale kaarten van de

jongeren uit Anderlecht is geen andere gemeente opgenomen als Anderlecht zelf. In hun tekeningen gebruiken ze nauwelijks het openbaar vervoer. Jongeren uit Anderlecht worden beschreven als *"gevangen in hun universum. Dit komt neer op een beperking van de verbeelding en van het beeld van de ruimte"*.

Deze vaststelling mag allesbehalve geminimaliseerd worden; *"Deze kwestie [van mobiliteit] overstijgt het simpelweg durven kuieren in het Ter Kamerenbos voor een jongere uit Anderlecht, of het kanaal oversteken voor een jongere uit Sint-Lambrechts-Woluwe. Het vraagstuk van mobiliteit heeft rechtstreeks betrekking op de sociale verbeelding van deze jongeren, op hun capaciteit om uit hun eigen werkelijkheid te komen, om voor zichzelf een nieuwe wereld uit te denken die opgebouwd wordt op basis van ontmoetingen [...] De uitdaging van de mobiliteit vormt een centraal element in de constructie van toekomstperspectieven. [...] De segregatie bestaat inderdaad niet enkel in het toewijzen van bepaalde jongeren aan bepaalde territoria, in iedereen in een hokje te zetten bij zijn of haar gelijken: de segregatie vergrendelt ook de toekomst"*^[40].

Het bevorderen van de sociale mixiteit, en dit binnen alle beleidsdomeinen, vormt hierbij een essentieel element. Zowel binnen het jeugd-, cultuur- en sportbeleid als binnen het huisvestingsbeleid en het beleid ruimtelijke ordening, moet van sociale mixiteit en toegankelijkheid een prioriteit gemaakt worden.

Het bevorderen van de sociale mixiteit moet gepaard gaan met het uitbreiden van de mogelijkheden tot ontmoeting. De 'sociale' afstand tussen Brusselse jongeren is namelijk niet in de eerste plaats van fysieke aard; het betreft hoofdzakelijk 'psychologische' grenzen, *"verankerd in de denkbeelden van deze jongeren"*. Om deze barrières te overbruggen, volstaat het versterken van de sociale mix niet, maar moet geïnvesteerd worden in mogelijkheden tot ontmoeting. *"Het centrale element van de oplossing schrijft zich in in de logica van de ontmoeting van de ander. [...] De sociale mixiteit impliceert geen fysieke toenadering van mensen. [...] Men moet ervoor zorgen dat men elkaar kan kruisen, elkaar kan ontmoeten"*. Men moet de stedelijke ruimte opnieuw sociaal en publiek maken: *"er bestaat een sterke ongelijkheid op het vlak van de toe-eigening van de stad. Het gemak of het onbehagen van de ontdekking maakt de toegang ongelijk. [...] Op gebied van ruimtelijke ordening en urbanisme moeten verschillende types maatschappelijke groepen zich de ruimte kunnen toe-eigenen"*^[41].

Voorbeeld

VGC zet in op de zelfredzaamheid van jongeren door het promoten van fietsen als vorm van actieve mobiliteit (focus is echter niet 16-25 jarigen).

[39] SOS Jeunes, Samarcande, Inter-Environnement Bruxelles, Julie Cailliez (ULB) et Olivier Bailly. Jeunes en ville, Bruxelles à Dos? L'appropriation de l'espace urbain bruxellois par des jeunes des différents quartiers

[40] Ibidem

[41] Réa, A. In: SOS Jeunes, Samarcande, Inter-Environnement Bruxelles, Julie Cailliez (ULB) et Olivier Bailly. Jeunes en ville, Bruxelles à Dos? L'appropriation de l'espace urbain bruxellois par des jeunes des différents quartiers

DOELSTELLING 4.4

Een aangepaste begeleiding en onthaal- en opvangplaats voor de meest kwetsbare jongvolwassenen

4.4.1 OPRICHTEN VAN EEN ONTHAALTEHUIS VOOR THUISLOZE JONGVOLWASSENEN

Oprichten van een onthaalthehuis (@home) voor 18-24 jarigen
COCOF, Collegelid E. Kir, Bevoegd voor Action sociale
Budget 2012: € 150 000
Erkenning en subsidie in de loop van het tweede semester van 2012

De gegevens van la Strada (Steunpunt thuislozenzorg Brussel) over de verblijven van thuislozen opgevangen in 2010^[42], tonen dat de jongeren van 18 tot 24 jaar gemiddeld iets minder dan 20 % van het publiek in de onthaalhuizen uitmaken. De vrouwen die in een onthaalthehuis werden opgevangen hebben een jonger leeftijdsprofiel dan de mannen. 27,9 % van de vrouwen is tussen 18 en 25 jaar, tegenover 13 % van de mannen.

Jongeren die hun familie verlaten en stoppen met school weten meestal niet waar naartoe als ze geen naaste familie of begripvolle vrienden hebben waar ze terecht kunnen voor onderdak en hulp.

Omdat ze geen opvangplaats vinden in aangepaste structuren komen ze uiteindelijk terecht in onthaalhuizen voor volwassenen. Deze zijn echter van oordeel dat het geen goede zaak is om deze beide groepen te mengen^[43].

Geconfronteerd met deze evolutie van het publiek dat in onthaalhuizen wordt opgevangen, en meer bepaald het steeds groter wordende aandeel van alsmat jongere mensen, en de vaststelling dat de organisatie van de onthaalhuizen weinig aangepast is aan dit zeer jonge publiek, heeft de COCOF besloten om een onthaalthehuis te openen dat specifiek bestemd is voor jongvolwassenen van 18 tot 24 jaar.

Het is de bedoeling om tegemoet te komen aan de specifieke omkaderingsbehoeften van deze jongeren van 18 tot 24 jaar die op zoek zijn naar opvang in een onthaalthehuis. Ondersteunende begeleiding is noodzakelijk om hen opnieuw een proactieve persoonlijke dynamiek te geven, om hen bij te scholen, om een opleiding te volgen, een baan te zoeken, (opnieuw) aan te knopen met het sociale leven, hun zelfstandigheid voor te bereiden.

4.4.2 WOONBEGELEIDING VOOR DE MEEST KWETSBARE JONGVOLWASSENEN

(Woon)begeleiding voor de meest kwetsbare jongvolwassenen
Uitbreiden van het aanbod begeleid wonen voor jongeren die (nog) niet zelfstandig kunnen wonen en nood hebben aan een sociale en/of psychologische begeleiding

Het ontbreekt vandaag in het bijzonder aan plaatsen in verschillende vormen van begeleid wonen voor jongvolwassenen die autonoom willen wonen maar hierbij nood hebben aan een ondersteuning en een al dan niet intensieve begeleiding.

Er moet in het bijzonder geïnvesteerd worden in begeleidingsvormen voor de meest kwetsbare jongvolwassenen die in bestaansonzekerheid leven en geconfronteerd worden met geestelijke gezondheidsproblemen en/of diverse verslavingen.

4.4.3 DE PROBLEMATIEK VAN GEDWONGEN HUWELIJKEN IN EEN MIGRATIECONTEXT

Gedwongen huwelijken of gearrangeerd huwelijk, schijnhuwelijk, traditioneel huwelijk, economisch huwelijk,... zijn evenveel vormen van huwelijk die mannen en vrouwen kunnen beroven van een essentiële vrijheid, namelijk de keuze van een partner. Dit kan leiden tot sociaal en economisch geweld zoals sociaal isolement, echtelijk geweld, bestaansonzekerheid, erge geestelijke gezondheidsproblemen,...

[42] Centrale registratie voor de onthaalhuizen en centra voor dringend onthaal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gegevens over de opvang van thuislozen in 2010. La Strada, Steunpunt Thuislozenzorg Brussel. Brussel 2010

[43] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Thuisloos in Brussel, Brussels armoederapport 2010, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2010.

Het Netwerk 'Mariage et Migration'
COCOF, Collegelid E. Kir, Bevoegd voor Action sociale
Budget 2012: € 25 000
Actie-onderzoek over de opvang en de begeleiding van jongeren die slachtoffer zijn van een gedwongen huwelijk
COCOF, Collegelid E. Kir, Bevoegd voor Action sociale
Budget 2012: € 35 000

Het Netwerk 'Mariage et Migration'

Geconfronteerd met deze vaststelling hebben verschillende Brusselse verenigingen beslist om een denkoefening te starten en op te treden tegen dit maatschappelijk fenomeen door het oprichten van een netwerk die verschillende types verenigingen bij elkaar brengt die betrokken zijn bij deze problematiek: eerstelijnsverenigingen die in contact staan met de betrokken personen, juristen, reflectiegroepen over gelijkheid tussen man en vrouw. Het Netwerk 'Mariage et Migration' bestaat sinds 2006 en omvat vandaag 16 verenigingen.

Momenteel blijft het onderwerp van gedwongen huwelijk zowel voor beleidsmakers als sociale werkers een belangrijk taboe. Het netwerk 'Mariage et migration' wil in de eerste plaats het onderwerp bespreekbaar maken om te komen tot een bewustwording en pistes tot oplossingen – individueel en collectief – voor dit maatschappelijk fenomeen.

Het project richt zich in het bijzonder op jongeren van 16 tot 25 jaar en gaat tewerk volgens drie assen:

- De sensibilisering van jongeren en hun ouders, met behulp van informatie-instrumenten en thematische animaties;
- De organisatie van een vorming voor professionals;
- Het opzetten van een netwerk van eerstelijns verenigingen en organisaties om goede praktijken uit te wisselen, op gecoördineerde wijze actie te voeren en toe te zien op een complementariteit van de tussenkomsten van maatschappelijk werkers in zeer concrete situaties.

Actie-onderzoek over de opvang en de begeleiding van jongeren die slachtoffer zijn van een gedwongen huwelijk.

Wanneer men geconfronteerd wordt met een gedwongen huwelijk, is het uit veiligheidsoverwegingen soms noodzakelijk om het slachtoffer weg te halen uit zijn of haar familiale omgeving. Ten opzichte van de bestaande opvangvoorziening, ligt het onderwerp van dit actie-onderzoek in het identificeren van pistes voor een specifieke begeleiding van deze slachtoffers binnen structuren zoals de opvanghuizen. Een project van familiale opvang wordt eveneens onderzocht. Het onderzoek maakte een inventaris op van de opvangplaatsen die bedden zouden kunnen aanbieden en stelde een model op van de noodzakelijke psychosociale begeleiding van deze slachtoffers.

Deze actie richt zich specifiek tot jongeren ouder dan 18 jaar; ondertussen is er ook een werk- en overlegluik gestart met betrekking tot minderjarige jongeren.

4.4.4 BEGELEIDING EN OPLEIDING VAN (EX) GEDETINEERDE JONGVOLWASSENEN

Begeleiding van ex-gedetineerde jongvolwassenen
COCOF, Collegelid E. Kir, Bevoegd voor Action sociale
Financiële bijdrage voor de vzw "Dispositif relais".
Budget 2012: € 6 200

Om een antwoord te bieden aan de moeilijkheden die personen met een stempel van gevangene en een zeer laag opleidingsniveau (basisonderwijs of lager secundair) ondervinden om opnieuw z'n weg te zoeken en opnieuw aansluiting te vinden in een positieve spiraal van zelfvertrouwen, beroepsopleiding en tewerkstelling, verzorgt de vzw "Dispositif relais" een psycho-sociale begeleiding, in samenwerking met het project FTQP en het Instituut Saint-Joseph/Atelier Marollien. Deze actie richt zich tot de ex-gedetineerden (of in alternatieve situaties voor voorlopige hechtenis) van 18 tot 25 jaar.

Opleiding voor gedetineerden en ex-gedetineerden
COCOF, Collegelid E. Kir, Bevoegd voor Action sociale
Budget 2012: € 80 226
De tussenkomst van 'Bruxelles Formation' in het partnerschap met het onderwijs sociale promotie is goed voor 50 % van de kosten van de opleidingsperiodes. De andere helft van de financiering van deze opleidingsperiodes wordt verzekerd door het Onderwijs Sociale Promotie via het project REINSERT, erkend in het kader van de programmatie ESF 2007-2013 en wordt gedragen door de Franse Gemeenschap.
VGC, Collegelid G. Vanhangel, Bevoegd voor Onderwijs en vorming
Budget 2012: € 29 762

Bruxelles Formation heeft een overeenkomst met twee vzw's voor vormingsacties op het vlak van integratie in het gevangenis milieu alsmede het ontslag uit de gevangenis. Het betreft voornamelijk basisopleidingen (basisopleidingen of opleidingen Frans als vreemde taal die de personen de mogelijkheid geven om de algemene kennis van het Frans en/of rekenen opnieuw op niveau te brengen; initiaties in informatica; alfabetiseringsmodules; opleiding bedrijfsbeheer; taalmodule Engels en Nederlands) en beroepsopleidingen (horecasector, esthetische sector en informaticasector) die de sociale en professionele reïntegratie zo goed mogelijk moeten bevorderen.

De tweede vzw staat in voor de sociale begeleiding en de begeleiding van de stagiairs tijdens het opleidingsproces.

Het *Brussels Consortium Volwassenonderwijs* ontvangt een aanvullende subsidie van de VGC voor de coördinatie van het onderwijsaanbod in de Brusselse gevangenissen. Zij richten zich in de eerste plaats op Nederlandstalig en niet-Franstalige anderstalige gedetineerden. Het aanbod wordt zoveel mogelijk vraaggestuurd georganiseerd in kortdurende modules.

4.4.5 MINDERJARIGE NIEUWKOMERS EN VRIJE TIJD

Via het project 'minderjarige nieuwkomers en de vrije tijd' (ESF-middelen) zet de VGC in op een zeer kwetsbare groep jongvolwassenen. Het project focust zowel op de eigen activiteiten als de toeleiding van de doelgroep naar het reguliere aanbod. Er wordt een afzonderlijk vormingstraject opgezet met vrijwilligers uit de doelgroep om hen verschillende competenties bij te brengen zodat zij op termijn bruggen kunnen slaan tussen andere nieuwkomers en het vrijetijdsaanbod.

5e AS: HET BELEID AANPASSEN AAN HET TOENEMEND AANTAL JONGVOLWASSENEN EN HUN SPECIFIEKE BEHOEFTE

In 1991 was het Brussels gewest nog het gewest met de oudste bevolking, vandaag is de Brusselse bevolking uitgegroeid tot het jongste van het land. Vandaag zijn de jongvolwassenen (18-25 jaar) sterk oververtegenwoordigd in de Brusselse bevolking ten opzichte van de rest van het land. Hierin spelen de verschillende migratiebewegingen een bepalende rol, met het Brussels Gewest als een "aantrekkingspool voor jongvolwassenen"^[44]: zowel de interne immigratie (instroom vanuit de andere twee gewesten) als de internationale immigratie bestaat overheersend uit een jonge bevolking.

Deze migratiestromen dragen dan ook bij tot een permanente verjonging van de volwassen bevolking in de stad.

De jonge leeftijdsstructuur, met een groot aandeel jongvolwassenen op de leeftijd waarop men kinderen krijgt, zorgt ook voor een toenemend aantal geboorten.^[45]

Deze demografische evolutie van het Brussels Gewest brengt bijzondere uitdagingen mee op het vlak van armoede. De toename van het aantal jongvolwassenen in de Brusselse bevolking gaat gepaard met een nog sterkere toename van jongvolwassenen in armoede.

De sterke stijging van het aantal Brusselaars dat zich in een precaire sociaaleconomische situatie bevindt zorgt uiteraard voor even sterk stijgende noden op het vlak van maatschappelijk werk en sociale begeleiding. De druk op het werkveld neemt alleen maar toe, met een toenemende werklust en moeilijke werkomstandigheden. De groeiende noden zijn bovendien ongelijk verdeeld en komen hoofdzakelijk terecht op de schouders van de gemeenten in het noordwesten van het Brussels Gewest.

[44] Deboosere, P., Eggerickx, T., Van Hecke, E., Wayens, B. Staten-Generaal van Brussel. De Brusselse bevolking: een demografische doorlichting. Brussels studies. 12 januari 2009; synthesesnota nr. 3.

[45] Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2010, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel, 2010

DOELSTELLING 5.1

Een jobaanbod ontwikkelen dat aangepast is aan de specifieke kenmerken van het Brussels Gewest en aan het profiel van de jonge werkzoekenden

De oorzaak van de hoge werkloosheidsgraad bij Brusselse jongeren moet ook gezocht worden in hersamenstelling van de Brusselse werkgelegenheid: de desindustrialisering en delokalisatie van bepaalde sectoren verklaren gedeeltelijk het verdwijnen van laaggeschoolde banen en banen waarvoor een gemiddeld opleidingsniveau vereist is. Ondertussen blijven banen voor de laagst geschoolden verloren gaan en wordt de Brusselse werkgelegenheid meer en meer gekenmerkt door zeer hoge kwalificatievereisten. Resultaat is een (doorgaans grote) discrepantie tussen het door de bedrijven gemiddeld gevraagd scholingsniveau en de gemiddelde scholingsgraad van de Brusselse werkzoekenden.

We zouden kunnen stellen dat het Brussels Gewest *“het type arbeidsplaatsen mist dat de werkloosheid onder haar minder geschoolde bewoners zou kunnen doen dalen”*^[46]. De Economische en Sociale Raad onderlijnt dat *“de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die de bedoeling hebben om de transitie te vergemakkelijken, in feite voor de jonge werkzoekende een waar labyrinth vormen, zeker als deze maatregelen niet gekoppeld zijn aan het creëren van stabiele en kwaliteitsvolle jobs. Het is als een hinderlaag waar de werkzoekende rondjes draait, gaande van een statuut van werkloze naar dat van leefloontrekker, afwisselend opleidingen volgend, onder artikel 60§7 tewerkgesteld wordt. Zo gaat men van de ene maatregel naar de andere, zonder dat deze een echte opstap vormen naar duurzaam en kwaliteitsvol werk.”*

Het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei, herdoopt tot “Brusselse New Deal”

Ondertekend op 29 april 2011 door de sociale partners, de Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Charles Picqué, de minister van Economie en Tewerkstelling Benoît Cerexhe en de minister van Leefmilieu Evelyne Huytebroeck

De New Deal mobiliseert de Brusselse overheid en de sociale partners om de toegang tot de werkgelegenheid van de Brusselaars, jongeren en laaggeschoolden in het bijzonder, en de duurzame stadsgroei te bevorderen.

Om de algemene doelstelling van de New Deal te bereiken gingen de Regering en de sociale partners drie transversale verbintenissen aan om synergieën te ontwikkelen tussen de verschillende actoren van de economie, de tewerkstelling, de opleiding en het onderwijs, en om een reeks instrumenten te ontwikkelen die de toegang van de Brusselaars tot tewerkstelling bevorderen. Gelijktijdig werden vijf sectorale domeinen als prioritair aangeduid voor de ontwikkeling van de economische activiteit om de tewerkstelling van de Brusselaars te bevorderen.

Drie transversale verbintenissen

De drie transversale verbintenissen vallen op hun beurt uiteen in meerdere specifieke maatregelen, met de intentie in te grijpen op het vlak van de processen, de actoren, de instrumenten en de hulpmiddelen om de acties te optimaliseren die worden gevoerd op het vlak van het tewerkstellings- en opleidingsbeleid:

- (1) Het overleg tussen de sociale partners alsook hun samenwerking met de publieke actoren bevorderen;
- (2) de samenwerking tussen de operatoren die actief zijn op het domein van de economie, tewerkstelling beroepsopleiding en het kwalificerend onderwijs bevorderen;
- (3) de hulpbronnen en de publieke en private operatoren mobiliseren.

De vijf specifieke domeinen

De New Deal wil tegelijk ingrijpen op vraag en aanbod van de arbeidsmarkt. Enerzijds door de activiteitenfilières te ondersteunen die een sterk potentieel hebben op het vlak van duurzame groei en die de mogelijkheid bieden

[46] Vandermorten, C., Leclercq, E., Cassiers, T., Wayens, B. Staten-Generaal van Brussel. De Brusselse economie. Brussel studies. Synthesenota nr. 7, 26 januari 2009.

om tal van banen te creëren die ingevuld kunnen worden door Brusselaars. Anderzijds door de Brusselaars, en in het bijzonder de werkzoekenden, te steunen in hun inspanningen op het vlak van integratie, door de versterking van de band tussen de opleidingen die hen worden aangeboden en de prioritaire activiteitenfilieres.

De Regering en de sociale partners zijn overeengekomen om samen te werken op vijf domeinen die als prioritair geïdentificeerd zijn:

- (1) Handel en horeca;
- (2) Leefmilieu: de assen ecobouw, water en afvalstoffen van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu;
- (3) Internationale ontwikkeling en toerisme;
- (4) Niet-commerciële sector, openbaar ambt en buurtdiensten;
- (5) Innoverende sectoren met het oog op het versterken van de 'slimme specialisatie' van het Brussels Gewest.

De selectie van deze vijf domeinen gebeurde meer bepaald op basis van de noodzaak om buurtbanen te ontwikkelen die weinig delocaliseerbaar zijn. Deze lokale economie heeft in het bijzonder betrekking op de sector van de handel, volledige delen van de bouwsector, herstellingen, onderhoud, horeca, toerisme en diensten aan personen. Er werd ook rekening gehouden met het feit dat de niet-commerciële sector, de buurtbanen, sociale en gezondheidsbegeleiding een opportuniteit vormen voor het tewerkstellen van Brusselaars gezien de vraag naar plaatselijke ongeschoolde werkrachten.

Op de vijf specifieke domeinen worden telkens een reeks acties ontwikkeld, waarvan een deel zich specifiek richt op de tewerkstelling van Brusselse jongeren. De Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu of het domein van de Internationale ontwikkeling bevinden zich op dit moment in een fase van de uitwerking van een actieplan.

DOELSTELLING 5.2

Verzekeren van de toegang van jonge ouders tot kwaliteitsvolle kinderopvang, aangepast aan de behoeften

Gelet op de jonge leeftijdsstructuur van de Brusselse bevolking, met een groot aandeel jongvolwassenen (de leeftijd waarop men kinderen krijgt) en een sterk toenemend aantal geboorten stelt de Economische en Sociale raad terecht dat *"een investering in voor alle jonge ouders toegankelijke opvangstructuren voor het jonge kind en de kleuterschool [...] gezien moet worden als een absolute prioriteit"*.

Het garanderen van de toegang tot een kwaliteitsvolle kinderopvang moet het (jonge) ouders mogelijk maken hun gezin te combineren met tewerkstelling of een opleiding.

De motieven voor het verzekeren van de toegang tot onthaalstructuren voor het jonge kind zijn echter niet enkel louter van economische aard. *"Crèches, scholen en opvangplaatsen buiten de schooluren zijn belangrijke leefomgevingen voor kinderen en hun gezinnen. [...] Als we de nadruk leggen op deze educatieve milieus, is dat omdat vandaag erkend wordt dat ze verschillende functies vervullen: overdag vormen ze materieel gunstige leefomstandigheden, ze ondersteunen de gezinnen in hun opvoedingstaak, omdat ouders en kinderen kennismaken met andere opvoedkundige praktijken, de ouders nieuwe richtsnoeren krijgen en degenen die met bestaansonzekerheid kampen, kansen krijgen om actiever deel te nemen aan het sociaal leven"*^[47].

Bewust van het gebrek aan opvangplaatsen, hebben de twee Gemeenschappen, hun Gemeenschapscommissies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geïnvesteerd in de uitbreiding van het aantal opvangplaatsen voor 0 tot 3-jarigen. De dekkingsgraad is de voorbije jaren gunstig geëvolueerd, en dan vooral tijdens de vorige legislatuur (2004-2009).

Desalniettemin stellen we tussen de Brusselse gemeenten nog steeds grote ongelijkheden vast van het aanbod opvangplaatsen.

[47] De Spiegelaere, M., Closon, M.-C., Deboosere, P., Humblet, P. Staten-Generaal van Brussel. Gezondheid en levenskwaliteit in Brussel. Brussel studies. Synthesenota nr. 11, 10 februari 2009.

Doelstelling: verzekeren van de toegang van jonge ouders tot kwaliteitsvolle kinderopvang, aangepast aan de behoeften

De inspanningen op het vlak van de creatie van kwaliteitsvolle en financieel toegankelijke kinderopvang moeten voortgezet worden. 12 juli 2012 besliste de Brusselse Regering om de budgettaire middelen van het gewestelijk budget die voorzien waren voor kinderopvang over te dragen naar de Commission communautaire française (COCOF) en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

Infrastructuur crèches

COCOF, Collegelid C. Picqué, Cohésion sociale en Infrastructures crèches

De bovenvermelde beslissing van de Brusselse Regering maakt het mogelijk om jaarlijks een bedrag van 4,8 miljoen euro over te dragen aan de COCOF om de financiering van nieuwe kinderopvanginfrastructuur te verzekeren. Het betreft een bedrag van 9,6 miljoen euro dat overgedragen werd van het Gewest naar de COCOF en vanaf 2013 beschikbaar zal zijn voor een beleid inzake kinderopvang.

Het kinderkribbenplan van de COCOF zal het mogelijk maken om nieuwe plaatsen, gerealiseerd door openbare instellingen (gemeenten, OCMW, ziekenhuizen, rusthuizen, enz.), te financieren en zal ook de door de verenigingssector gecreëerde plaatsen ondersteunen.

De doelstelling van het nieuwe kinderkribbenplan van de COCOF bestaat erin prioriteit te geven aan het versterken van het aanbod plaatsen in collectieve opvangvoorzieningen met een sociaal tarief waarbij de toegankelijkheid aan de ouders gewaarborgd wordt door toepassing van een beperkte forfaitaire bijdrage van de ouders in de wijken die vandaag het grootste tekort aan plaatsen hebben. De investeringen zullen prioritair geconcentreerd worden in de gemeenten waar de dekkingsgraad lager ligt dan de door de Europese Unie opgelegde 33 %, en die het sterkst geconfronteerd worden met de demografische groei van de 0-3 jarigen.

De investeringen zullen gericht zijn op het diversifiëren van het aanbod aan de ouders door steun te verlenen aan initiatieven voor multifunctionele opvang. Het is namelijk nodig de flexibele kinderopvang te versterken om te kunnen voldoen aan de vraag van ouders met een flexibele en/of onzekere baan, werkzoekende ouders, of nog, ouders die zich in een bijzondere situatie bevinden die eenmalige opvang vergt.

Kinderopvang

VGC, Collegelid B. Grouwels, Welzijn, Gezondheid en Gezin

De Vlaamse Gemeenschapscommissie voert een lokaal beleid kinderopvang in het verlengde van het beleid van de Vlaamse Gemeenschap.

De VGC zorgt voor een maximale toegankelijkheid van het aanbod. Voorzieningen worden ondersteund om een evenwichtig en gecoördineerd opnamebeleid te voeren, met bijzondere aandacht voor kansengroepen.

De VGC zorgt, samen met de Vlaamse Gemeenschap, voor de verdere uitbouw van een fijnmazig en behoeftedekkend Nederlandstalig aanbod. Voorzieningen worden ondersteund door middel van opstartsubsidies en aanvullende investeringssubsidies. Bij de uitbreiding wordt een evenwichtige spreiding over de gemeenten nagestreefd. Bovendien wordt aansluiting gezocht op het Nederlandstalig onderwijs en worden, waar mogelijk en opportuun, "brede projecten" opgezet. Voor 2012 zal de VGC 3,3 miljoen investeringssubsidies vastleggen voor Nederlandstalige kinderdagverblijven.

Ten slotte, maakt de VGC werk van kennisopbouw, van een verdere verdieping van het partnerschap met het werkveld en een goede samenwerking met andere beleidsdomeinen en met de Vlaamse Gemeenschap, als prioritaire partner, en met andere overheden die binnen hun bevoegdheden een flankerend beleid voeren.

DOELSTELLING 5.3

De strijd tegen de discriminatie opvoeren

De leden van de Verenigde Vergadering maken van het opvoeren van de strijd tegen discriminatie bij aanwerving een prioriteit (aanbeveling 49).

Het fenomeen van discriminatie bij aanwerving is inderdaad bijzonder verontrustend in een multiculturele regio als het Brussels Gewest waar heel wat jongeren een migratieachtergrond hebben. De Economische en Sociale raad stelt vast dat *“de discriminaties die heel wat Brusselse jongeren van vreemde origine ondergaan (tewerkstelling, huisvesting, onderwijs,...), belangrijke mechanismen zijn die de meest kwetsbare jongeren verhinderen om zich duurzaam op de arbeidsmarkt in te schakelen”*.

De strijd tegen discriminatie opvoeren

BHG, B. Cerexhe, Minister van werk

De diversiteitsplannen veralgemenen, zowel bij ondernemingen als de overheid en gewestelijke openbare instellingen (groter aantal diversiteitsconsulenten, sensibiliseringsacties, labels geven en incentives uitdelen)

Het gebruik van een anoniem curriculum vitae aanmoedigen opdat de eerste selectie niet gebeurt op basis van naam en voornaam.

In het kader van de herlancering van het raamakkoord voor de tewerkstelling van jongeren:

- Nagaan in hoeverre de ontwikkeling van eerste beroepservaringen van Brusselse jongeren (in het bijzonder van vreemde herkomst) geïntegreerd kan worden binnen de diversiteitsplannen
- Pertinentie en haalbaarheid nagaan van de ontwikkeling van een ‘kit voor de bevordering van de aanwerving van jongeren’

Pertinentie en haalbaarheid nagaan van de ontwikkeling van een boordtabel die jaarlijks de evolutie van discriminatie bij aanwerving analyseert (parlementaire aanbeveling 2010 n° 55)

Het bevorderen van de diversiteit in de ondernemingen past in het kader van het diversiteitsbeleid en het beleid inzake strijd tegen discriminatie in het Brussels Gewest, waarbij de operationalisatie van dit beleid toevertrouwd werd aan het Territoriaal Pact voor de Werkgelegenheid. Het operationeel kader voor de diversiteitplannen maakt van de acties gericht op personen van vreemde origine en de tewerkstelling van Brusselse jongeren een prioriteit.

Het Territoriaal Pact voor de Werkgelegenheid voert het Brussels beleid inzake diversiteit op de arbeidsmarkt uit met als doelstelling het sensibiliseren en bevorderen van de ondernemingen op het vlak van diversiteit en het begeleiden van deze ondernemingen bij de uitwerking van deze politieke wens. Concreet zorgt een diversiteitscel (samengesteld uit 5

diversiteitsconsulenten en de coördinator van het Territoriaal Pact voor de Werkgelegenheid) voor een omkadering van ondernemingen bij het ontwikkelen en uitwerken van een diversiteitplan, het verkrijgen van het diversiteitlabel en het opzetten van een consolidatieplan.

Parallel aan deze begeleiding bij het opstellen van een diversiteit- en consolidatieplan, werkt de diversiteitcel aan verschillende projecten (op vraag van werkgevers of na een voorstel van specifieke partners). Er wordt hierbij telkens een partnerschap opgezet rond een innovatieve piste die een antwoord tracht te bieden op vragen met betrekking tot de relatie tussen de tewerkstelling van doelgroepen en werkgevers die zich wensen te engageren op het vlak van diversiteit (testen van anonieme CV, medewerking aan het project JEEP op het vlak van begeleiding bij de zoektocht naar een studentenjob,...).

De algemene doelstelling is om deze diversiteitplannen te veralgemenen, zowel binnen ondernemingen als ministeries en gewestelijke openbare instellingen (toename van het aantal diversiteitsconsulenten, sensibiliseringsacties, uitreiking van labels en stimulerende premies).

In het kader van de herlancering van het raamakkoord voor de tewerkstelling van jongeren zal worden nagegaan in hoeverre de ontwikkeling van eerste beroepservaringen van Brusselse jongeren (in het bijzonder van vreemde herkomst) geïntegreerd kan worden binnen de diversiteitsplannen. Verder zal de haalbaarheid en pertinentie nagegaan worden van de ontwikkeling van een ‘kit voor de bevordering van de aanwerving van jongeren’, die alle instrumenten moet bevatten om werkgevers te sensibiliseren voor de aanwerving van jongeren.

De Regering heeft uitvoering gegeven aan de ordonnantie van 4 september 2008 “die ertoe strekt een diversiteitsbeleid te bewerkstelligen in het Brussels ambtenarenapparaat”. Het Gewest heeft hierdoor de mogelijkheid om de gemeenten een eenmalige subsidie van drieduizend euro toe te kennen per werknemer uit een van de wijken waar het werkloosheidscijfer gelijk is aan of hoger ligt dan het gewestelijke gemiddelde, die aangeworven wordt via een voltijdse arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur.

Tenslotte zal de haalbaarheid en pertinentie nagegaan worden van het ontwikkelen van een Boordtabel om een jaarlijkse analyse te kunnen maken van de evolutie van het verschijnsel van discriminatie bij de aanwerving. Die taak moet worden uitgevoerd door het Brussels Observatorium voor de Arbeidsmarkt en de Kwalificaties (Parlementaire aanbeveling 2010 n°55).

MIX

Paper from responsible sources
Papier issu de sources responsables
Papier van verantwoorde herkomst

FSC® C013504

Brussels actieplan armoedebestrijding 2012

“JONGEREN IN TRANSITIE... VOLWASSENEN IN WORDING”

De ordonnantie van 2006 legt het Verenigd College van de GGC op “tweejaarlijks een Brussels actieplan armoedebestrijding voor te leggen aan de Verenigde Vergadering”. Dit actieplan vormt het politieke luik van het Brussels armoederapport en wordt opgesteld door de permanente interkabinettenwerkgroep ‘armoedebestrijding’.

In 2010 stelde de permanente IKW de Beleidsnota armoedebestrijding 2009-2014 en het Brussels actieplan armoedebestrijding 2010 op. Vandaag presenteert de permanente IKW u het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012, gewijd aan de problematiek van armoede bij jongvolwassenen.

Het Brussels actieplan bestaat uit 2 luiken:

Een eerste luik – **de inventaris** – geeft een gedetailleerd overzicht van het lopende beleid inzake armoedebestrijding bij Brusselse jongvolwassenen dat gevoerd wordt door de Brusselse Regering, de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies, de Brusselse OCMW’s en de Vlaamse en Franse Gemeenschap, inclusief informatie over de financiële middelen die voor de uitvoering van de acties worden ingezet. Deze inventaris maakt integraal deel uit van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 en is beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Ook de adviezen die door de Brusselse adviesraden en de Brusselse OCMW’s geformuleerd werden in het kader van de opmaak van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 zijn integraal beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Voorliggend document – **het actieplan** – vormt het tweede luik, en definieert de krachtlijnen en strategische assen voor de ontwikkeling, versterking en evaluatie van het beleid inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen in het Brussels Gewest op korte, middellange en lange termijn.

www.observatbru.be

Dit document is ook in het Frans beschikbaar.

Ce document est également disponible en français sous le titre:
**“Plan d’action bruxellois de lutte contre la pauvreté,
Rapport bruxellois sur l’état de la pauvreté 2012”**